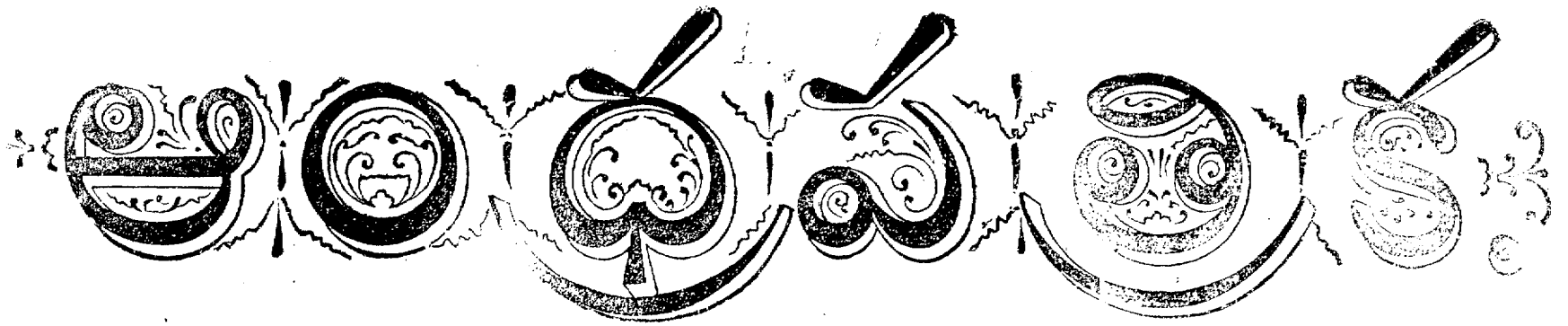

Register No. M. III8.

Post Box No. 212.

వి డి వ త్రి క 1-కి 0-1-6

Telephone No. 544.

ప్రతి దినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol 1
సంపుటము ౧౦

చెన్నపట్టణము 1924 ఎ సం॥ ఫిబ్రవరి నెల 11-వ తేది సోమవారము
రుధిరోడ్డారి నామ సంవత్సరము, మాఖమాస శుద్ధ షష్ఠి E.

No. 100
సంచిక ౧౨౩

CALENDAR AMRUTANJAN CALENDAR

with a three coloured halftone Picture of
"MAHATMA GANDHI"

1924 ఆమృతాంజనము క్యాలండరు 1924

గాంధీ మహాత్ముని

పటము రంగులతో ముద్రింపబడి యున్నది.

క్యాలండరు 1-కి నెల 0-4-0.

వీ. పీ. నెంబ 0-6-0.

వెంటనే వ్రాసికొనవలెను.

ఆమృతాంజనము డిపో, 6, తంబుశెట్టి వీధి, మదరాసు లేక 109 పేరి రోడ్డు, బొంబాయి.

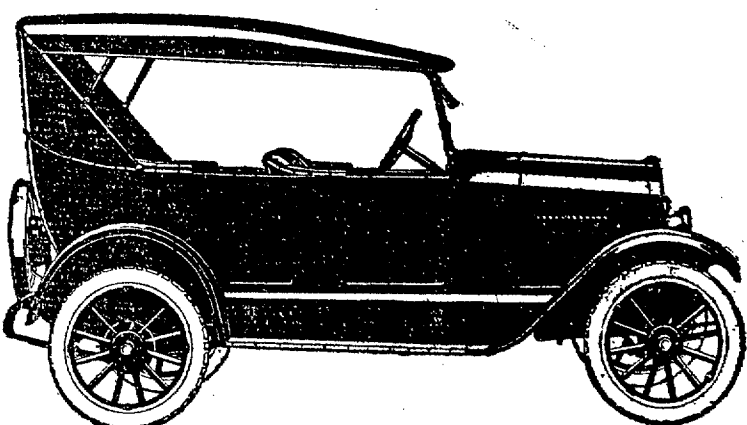

దూరస్తు

దూరస్తు గడచిన 35 సంవత్సరములనుండి కలుమోస్తరులలో
బాడ్లను తయారుచేయుచున్న కడపట ఎట్టిలోకములలేక మిక్కిలి
శ్రేష్ఠమైన బండిని తయారుచేయ గలిగెను, దానికే తనకేరను
పెట్టెను, ఆబండియే

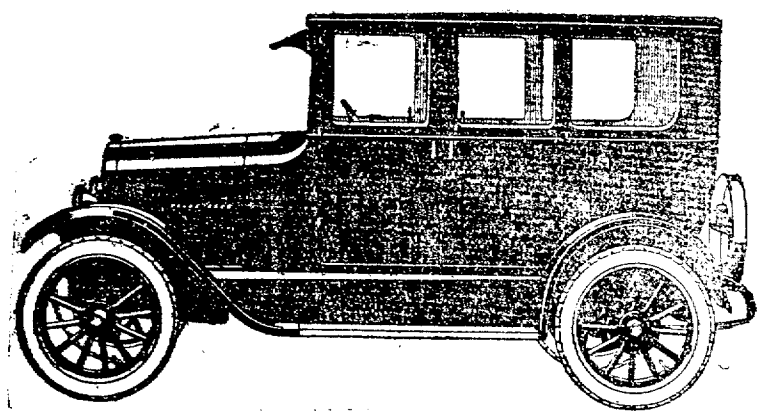
దూరస్తు అని పిలువబడుచున్నది.

రగ్ బి 15.6

రగ్ బి టూరింగు

... రూ 3,000

రగ్ బి సెడాన్

... రూ 4,500

స్వాభావికమైన గురుతులు

కంటినెన్టల్ రెడ్ సీలు మోటారు.
సిమ్పు నై శుష్కన్ మాగ్నెటో.
ఆటో-లైట్ ఎలక్ట్రిక్ స్టార్టింగ్ డివైజ్.
స్పయిసరు యూనివర్సల్ జాయింట్లు.
టిమ్ కెక్ ఆక్సెల్సు, బేరింగులు.
స్టూఆర్టుసు వ్యాకువమ్ ఫిట్ ట్రాంకు.

ధ ర లు

కూప్

... రూ 4,250

కమ్మియల్ చస్సిస్

... ,, 2,300

SPENCER & Co. Ltd. MADRAS & BRANCHES

అతిసందర్భమైన బంగారుగాజులు దొరకు భవనము

ఏమో ప్రభు గాజులుగాని యే కొలతలో వైదు అమృతమునకు సిద్ధముగా నున్నది.

హాజరులో లేనిది అతిరక్తంలో కయ్యుచేసి యివ్వబడును.

మోదాన:

ఇది 2 1/2 సకరము మొదలు 6 సకరము వరకు తయారగును.

చేదారము సహా మజారి జరి 1-కి రు 10

మంగుసూకు:

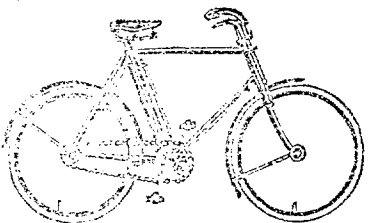
ఇది 5 సకరము మొదలు 10 సకరము వరకు తయారగును.

మజారి జరి 1-కి రు 25 లు.

ఒకదఫా ఆర్డరు నిచ్చిన మీరే తప్పక తరువాత అనేక

ఆర్డరులు యిత్తురను నమ్మకము మాకు గలదు.

ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి గురుస్వామి శెట్టి కంపెనీ, నగవర్రతుల, 25 చైతానిబాకలోడు - మద్రాసు.

ఆ చంట అండు కో,

23 బాడ్వే, మదరాసు.

సూపర్ సైకిల్ డబ్బు క్రొత్తరకంపైర్లతో	రూ	77-8-0
అలెగ్జాండ్రా సైకిల్స్ ఎలెక్ట్రిక్ పోస్టల్ చేసిన ఏవన్ ఆర్గ్ పైర్లతో సహా		97-8-0
రాయల్ నెం 5 సైకిల్ డబ్బు పైర్లతో సహా		100-0-0
రాయల్ నెం 11 సైకిల్ డబ్బు జిగ్ జాగ్ పైర్లతో సహా		105-0-0
బ్యాన్ ఆన్ సూపర్ అడ్వాన్స్ మోడల్ డబ్బు క్రొత్తరకంపైర్లతో సహా		102-8-0
చేస్ సైకిల్ డబ్బు క్రొత్తరకంపైర్లతో		135-0-0
రాయల్ సైకిల్ బి. ఎస్. ఏ. ఫిట్టింగుతో		137-8-0
క్యాబ్రియోలెట్ సైకిల్ డబ్బు క్రొత్తరకంపైర్లతో		185-0-0
రిజిస్టర్డ్ సైకిల్స్ నికెల్ పార్ట్స్ సామానుతో		187-8-0
బి. ఎస్. ఏ. సైకిల్		195-0-0

సైకిల్స్ అన్నింటితోను పుపున్న, టూల్ సంచిన్నీ ప్రీగా సప్లయ చేయబడును. 3 సంవత్సరములు మొదలుకొని 10 సంవత్సరములవరకును గారంటీ కూయబడును.

మీరు పెజిటాల్ నబ్బును ఉపయోగించితిరా?

లేకపోయిన, యిప్పుడే ఉపయోగించుకు ప్రారంభింపుడు.

తెలుపు, పరిశుభ్రత, రసము, మున్నగువాటికి పేరు పోయినది.

వైద్యులు పరిశుభ్రము, తెలుపు, సువాసనలేనట్టి నబ్బునే వాడకలే సరి సలహా నిచ్చుటను జ్ఞప్తియందుంచుకొనుడు.

ఉప్పనీటిలో కూడ నురుగు ధారాళముగా వచ్చును.

ధరలకు యితర వివరములకు ఈ దిగువ విలాసమునకు వ్రాయుడు:

The Business Manager, Kerala Soap Institute, Calicut.

(1) నయముగా దొరకు యిదే మాదిరి నబ్బులను వాడుటను మానుడు.

SOLE AGENTS;
Messrs. ADAM HAJEE MOHAMED SALT,
No. 7, Bunder Street, G. T., Madras.

For Madras and Chingleput.

Messrs. D. V. NAIK BROS.,
Calicut.

For Malabar, S. Kanara, Salem,
Trichinopoly, Cochin, Travancore,
Bangalore, Mysore,
Coimbatore and the Nilgiris.

AVOID CHEAP IMITATIONS.

ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయమున దొరకు అమూల్య గ్రంథములు

తిలక్ మహాశయని జీవితము సంపూర్ణోపన్యాసములు. (మా॥ సత్యనా)	...	2	4	0
రాయణశాస్త్రి విరచితము)				
హిందీబాలశిక్ష (తెనుగు తెలిసినవారందరు స్వయముగ హిందీనేర్చు)	...	0	6	0
కొనుటకు అనుకూలమగునట్లు వ్రాయబడినది)				
హిందీ మొదటివాచకము డిటో	...	0	6	0
ఆంధ్రోద్యమము-మొదటి అయిదు ఆంధ్రమహాజనసభల ఆహ్వానసంఘాధ్యక్ష	...	1	8	0
అధ్యక్షకోపన్యాసములు తీర్మానములు చిత్రపటములు కలిగినది				
ఆరాధనవిధి 0 4 0 ఆత్మజ్ఞానా సంఘము (శరీరము విడిచిన తరువాత ఆత్మస్థితి)	...	0	8	0
శబ్దకోముది (నిఘంటువు) జేబులోనిముద్రనది)	...	1	4	0
హిందీ తెలుగు వ్యాఖ్య ఉద్వనర్ వెల 1-0-0 సంగీత శమంతకమణి	...	వెల	0-8-0	
ప్రత్యక్షమృత్యుభాషానము-వద్యకావ్యము. కవిత్వము కడు రసవంతమై ముద్దులు మూట				
వచ్చుచున్నది. వచ్చినలు మొదలు. ఈ గ్రంథమును తేవట్ల పాఠకుల కొకపద్య	...	1	0	0
ముద్ర పదిల ముది జరిగినది.				

ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయము, 7, లెంబు శెట్టిపేడి, మద్రాసు.

బెజవాడవైశ్యనభ

4 వేది సాయంకాలము నుమారు మూడుగంటలవేళకు బెజవాడ శ్రీ కన్యకాపరమేశ్వరి అన్నసత్రము మేడమీదను బెజవాడలోవుండే వైశ్యనభక్తప్రముఖులు, వైశ్యనభక్తులు శ్రీ యోగానందస్వామివారి (పూర్వపు ఆశీశులలో కొట నుబ్బుల్య గారు భూస్వాములు భవాద్యులు - చిత్తూరు) ప్రోత్సాహము చే మనఃబూతు జేసుకోవాలరావు వారి యధ్యక్షతక్రింద ఒక సభ గావించిరి. అందు శ్రీ స్వామివారు ఒకపువస్వాస మిచ్చిరి. ఆ పువస్వాసము వైశ్యులకు వేదముడు చెప్పినట్లు కర్మాధికారమును గురించిన్నీ ఆ కర్మల ఆచరణలో వుండుటచే కల్లు లాభములన్నీ ప్రస్తుతకాలమందు వైశ్యులు భవాద్యులు యిన్నీ కర్మాచరణయందు యుండువై న్యస్థితిగురించి చెప్పించి ఆ కర్మలవిచార మొందిరి. ఇందువిషయమై లోగా కొంతకాలము కేందట ము లేటు ఆత్మూరి లక్ష్మీవరసినా సోమయాజులు గారు వైశ్యులనువృద్ధికోరకు యెట్టి పాటుబడినది కన్పటినది. వద్దపడినది వైశ్యులమునకు ఎంత పుష్కలముచేసినది చెప్పుచు వారు చేసినపని తాము కొనసాగించ వుద్దేశమున్నదనినీ అందుకు వమ కక్షికొంది పాటుబడుచున్నది సెలవిచ్చిరి. ప్రస్తుతకాలమున వైశ్యులు కర్మయందు నిర్లక్ష్యముగానున్నను విశ్వకర్మములు గా నందుటకు వారి పూర్వము చేసిన సుకర్మలయొక్క ఫలితమే అని సెలవిచ్చిరి. ప్రస్తుతమందు వైశ్యుల కర్మకర్మము నెరవేర్చుటకు విద్యాలోపముచే కేవలము క్రమసంపాదకులై వై వమునకు దూకులగుచున్నారని సెలవిచ్చిరి. ప్రస్తుతము అట్టి లోపము పద్ధతులు అగుటకు బెజవాడలోను వైశ్యులమునకు ఒక వేదకాస్త్రపాఠశాలనుండి విద్యుఃఅపినగాని అభివృద్ధికి రారనినీ కేవలము ద్వ్య ఆర్థకయందు మునిగి లేలుటకంటే ద్వాన్యార్థతో పాటు వైశ్యులమునకు చెప్పబడ్డ వేదవోదిత కర్మలయందుకూడ శ్రద్ధ తీసికొన్నయెడల ఇవామందును పరము లందును ఈ కలమునందు జన్మించినవారు సౌఖ్యము నొందురు రనినీ చెప్పివారు శ్రీ స్వామివారి పువస్వాసము చాలా ఘోటముగాను తీవ్రముగా నుడుటచే వైశ్యప్రముఖులు మఃగులతో బాగా వాటి కార్యనిర్వాహకముడు ప్రోత్సాహము కల్గి వెంటనే అంగ యీ మామూనమందు కుక్రమమున ననేక వేద కాస్త్రపండితులను ఏర్పాటుచేసి ఒకపాఠశాల నెలకొల్పుటకు తీర్మానించిరి.

మరిన్ని సదనపాఠశాలపోషణనిమిత్తం ఒకసంవత్సరము వరకు అయ్యేఖర్చులకుగాను శ్రీ ముగులు, యందున వాగభూమి, అంగారు, గోవు బాల్యవృద్ధ్యాగారు, విస్సంశెట్టి వెంకటరత్నం గారు, నందూరు వేణుగోపాలరావుగారు, జవ్వాజి పుల్లయ్య గారు, తమ్మప శారాజులుమూర్తిగారు వగైరాలు విరాళములు చేసిరి. అంత ఒక సంవత్సరమునకు ఏర్పాటు చేసినయెడల దరిమిలాను జరుగు విషయమై ఇచ్చిందు అందునేమోనని కొందరు కంకింపగా ము॥ తమ్మప శారాజులుమూర్తిగారు సెలవిచ్చి న దేరునగా "బెజవాడలోనుండు వైశ్యప్రముఖులు సాధ్యమయినంత ద్రవ్యము ఈ సంవత్సరకాలములో పసకూర్చి కా కర్మముగా ఆపాఠశాల జరుగు ఏర్పాటు చేయకగాని, లేక శ్రీ కన్యకాపరమేశ్వరి అన్నసత్రం కుమిటివారు వైశ్రీ తీసిన పాఠశాలను పోషించనియెడల గాని నేను స్వంతమున విరాళ మిచ్చి సదన పాఠశాల కాకర్మముగా జరుగ నిశ్చయించుకొన్నాను" అని గంభీరముగా పుత్సాహూరికముగా సెలవిచ్చిరి. వీర పుకారసాహసము ఎంతో క్లాసునీయును, వీరు పసకూర్చిన నిర్వహించగల సమర్థులు. కావున వైన యేర్పాటుకాబడిన పాఠశాల దిగ్విజయముగా జరుగునని యెల్లరకును నమ్మకము కలదు.

శ్రీ స్వామివారి మృత్యువృద్ధేకము ఈ బెజవాడలో నెలకొల్పు పాఠశాలయందు, మార్కటాన, వేదము, కాస్త్రము, ఇంగ్లీషు, లెక్కలు, హిందీ మొదలగు వాటియందు విద్యుఃజల పించి పాఠశాలయందు వుత్తీర్ణుడైనవాడు ఇహపరములకు దాడ్డయై అనందజీవము గడుపుటకు మార్గోద్దేశము. ఇట్టి పాఠశాలలు ప్రతి జిల్లాయందును పెట్టించి బెజవాడ మధ్య పట్న మగుటచే ఇచ్చట విశ్వవిద్యాలయము ఈ సాంప్రదాయమునకు తగినట్లు ఏర్పాటుచేయు టైయున్నది. వారు స్వయము కర్మించి కేవలము పరులభాషకొరకై పాటుబడు సిద్ధసంకల్పము గాన వారిసంకల్పము బలమైనదముగా నెలవేరుగాక!

అద్దేపల్లి వెంకటగుర్నాధ రామశేషయ్య.

గాంధీ మహాత్ముని విడుదల

జాతీయ ప్రార్థన దినము

హిందీ ప్రచారము

నిన్న చెన్నపురిలో జరిగిన బహిరంగ సభ

బీచినభ

ఆంధ్రుల యుత్సవము

కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షులు మాలా నా మహాత్ముని గారి ఆజ్ఞానుసారము, గాంధీ మహాత్ముని విడుదలకై తమ సంతోషాభిరూపమును వెలుపుటకై నిన్నటి సాయంత్రము ఆంధ్ర కాంగ్రెసు సంఘమువారు బీచినం నోక మహాసభను జరిపిరి. సభకు అనేకవందలమంది హాజరైరి. హాజరైనవారిలో చాక్షుకు భోగరాజు పట్టాభి శివారామయ్యగారు, వేమవరపు రామచానుపాడు, చెరుకువాడ వేంకటనరసింహగారు, కే. ఎం. జోషీ క్కరుగారు అనేకులు హిందువులు మహాత్మునియొలు అదియం ద్రులు కొలదిమంది శ్రీమతి బాలికలు ఉండిరి. హిందీ ప్రచారమునకై అలహాబాదునుండి వీరెండిన రామచాను గౌరవగౌరవవచ్చియుండిరి. వారు గాంధీ మహాత్ముని గూర్చి ప్రశంసించుచు, ముఖ్యముగ హిందీ భాషను గూర్చి మదరాసు ఎక్కువ క్రద్ధహింసవలె యని కోరిరి. గాంధీ మహాత్ముని విడుదలకు సంతోషమును తెలియుచు మహాత్మునికి సంపూర్ణాభ్యుదయము వోనగవలెనని భగవంతుని ప్రార్థించుచు, ఒకటి రోజు మాన, హిందీ నేర్చుకొనటకు ఎక్కువ ప్రయత్నములు గాంధీ మహాత్ముని మరయొక తీర్మానమును గాంధీ మహాత్ముని విడుదలకై యుత్సవమునకై మాలా నా యాత్ర బుహున్నేనుగారు ఆగ్రా నగరమునకు హిందీ విభాగమున, ఎన్. వి. కే. వి. య్యగారు, ప్రార్థనాగీతములను, జాతీయగీతములను పాడిరి.

అధ్యక్షుడు

నేటి సభయందు రెండు ముఖ్యమైన కార్యములు జరుగెను. గాంధీ మహాత్మునికి విడుదలయ్యెను. మన ఆందోళనను తెలియుచు మొదటి కార్యము, హిందీ ప్రచారమును గూర్చి రామచాను గౌరవగౌరవ యుత్సవమును వినుట రెండవ కార్యము. ఈ మధ్య మాలా నా మహాత్ముని విడుదలకై ఆంధ్ర ప్రదేశ్ నందు జరిగిన పిచ్చుకు, గాంధీ మహాత్ముడు, కాంగ్రెసు అధ్యక్షుని హోదాలో నున్న మాలా నా కేటబు ఒక యుత్సవమును ప్రారంభించి, గాంధీ మహాత్ముని విడుదల ఒక గొప్ప విషయము కావలెనని మన కృతజ్ఞతను తెలిపిరి. మొదటి యుత్సవమున కలంపబడిన ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సాయంత్రమున జేరవలెనని సభకు యందన. భగవంతుని ఈ మహాత్మా శివరూపుడై మన మెల్లరమును కర్మమునందు జూరుచుంటిమి. భగవంతుని ప్రార్థించుట యందు చిత్తకుదిరే ప్రధానముగాని మాటలుగాదు. అయినను మనభావములు తెలిపే ప్రార్థనలను గాంధీ మహాత్ముని యుత్సవమునకై మొదటి తీర్మానము

మొదటి తీర్మానము

“సార్వభౌమనిభ్య కాలముండి విడుదలయ్యెను గాంధీ మహాత్ముడు మరల ప్రజాహితీదేవతను సాల్పాను. కళకాల మేర్పడినందులకు ఈ సభవారు ఆనందించుచు, మహాత్మునికి సత్కరముగ సంపూర్ణాభ్యుదయము ప్రసాదించవలెనని భగవంతుని ప్రార్థించుచున్నాము.”

జాతీయ భిక్షాసము

వై తీర్మానమును ఉపసాదించుచు, ఉ. శ్రీమతి బాలికలు శ్రీమతి గారు ఇట్లు చెప్పిరి: ప్రాంతీకమునండి పాశ్చాత్య ఖండములకు సందేశమును, ప్రస్తుతము ప్రపంచము జీవించి యున్నవారిలో నుత్తమోత్తమడను ప్రఖ్యాతిగాంచిన గాంధీ మహాత్ముని విడుదలకై మన సంతోషమును తెలియుచున్నట్లై మన మీ సముద్రతీరమున మూడవమారు సమావేశమైతిమి. ఆయన కార్యములను గుర్తించుటయందు మన ప్రభుత్వము కొంచెము వెనుకబడియున్నది. ప్రజలకొకటై సోమ్యమును, ఆనందమును జేయుటకు ఆయన సంతోషము తగిలినందున మన జేతనము మన ప్రభుత్వమువారు గుర్తించవలెనని ఇతర జేతనములతోని. ప్ర

జను పాలకులు గ్రహించినారు. జర్మనీ జేతనములని జానపదులు సమర్థము అహింసాసాధనము నవలంబించినారు. దూరముననుండి ఆమెరికాలో నుండి గాంధీ మహాత్ముని ప్రస్తావన అనంతము జరుగుచుండును. ఇచ్చట ఈ జేతనము మితవాదులు అభివాదము అన్ని ప్రజలముల అన్ని మతములవారును అనుసరపూర్వకమున జూతురు. 98 పానుతూనికగల ఈ మహాసభయని ఆరోగ్యమునకు ప్రార్థించుట కిచ్చట మనము సమావేశమగుటకు ఇది మూడవ కార్యము. ఆయన ప్రపంచమునకొనిగిన ఆధ్యాత్మిక సుజేతనమునుండి సత్య నీ మనము గ్రహించవలెను గాని మనము నిరూపకలో నేమిగలదు? జేతనమునందు కొంత మాత్రము గలిగింది. మహాత్ముని నిర్గుణ ధర్మము కల న, లాభము గలంక పోలేదు. ఆయన బయటనున్న పుట్టికెన్న, జెయిలులో నుండుటలను, జేతనము కొంత నేర్చుకొనవలెనని భగవంతుడు సంకల్పించి యుండును. అలాగుననే, మనము కొంత నేర్చుకొనవలెననిమి. కాంగ్రెసు నందు అభిప్రాయభేదములుండెను కాని అది నెమ్మదిగ నరుని పోయినది. అదైత్యములకు కళకాళములేదు. కలితాడును నేడు తాను మొదట భారతీయుడని గ్రహించుచు కరువారనే తన మరణమునో, తలమునో గట్టిచుచున్నాడు. గా. శ్రీనివాసరామిగారి కంటి మిగిలినదియే మొదటి స్వరూపాలాభిధానమును ప్రజేత నెట్టవలెనని కోరుచున్నాడు. ఈ మధ్య హిందూ - మహాత్ముని య సమస్య కొంత కలవరమునకు కారణ మయ్యెను. గాంధీ మహాత్ముడు జెయిలునుండి విడుదలయ్యెను గదా! ఇక దిగిపోలేదని మన మూకుండుటలను లాభములేదు. ప్రతి హిందువును అన్యమతము నోరిన తన సోదరునివలె భావించుట అవసరము. నేడు జేతనమును ముఖ్యమైనవలె హిందూ మతముగాదు, క్రైస్తవ మతముగాదు, మహాత్ముడి మతముగాదు, భారత జాతీయమయే యని ఎల్లరు భావించుట భర్తరుని కామ్రోగారు చెప్పిరి.

నిరుపమానమగు విజయము

తీర్మానమును అట్లు వాచియున్నాడు సామెలుగారు అజాదించి, మనభావోదయము దగు మహాత్ముడిని మరల మన సాన్నిధ్యమునకు బంపినందులకు అల్లాడు స్మరించుచుంటిమి. మన సాన్నిధ్యము చాతీరమునందు ఈ విషయము ఉండు నిద్రమన విజయమును నూచించుచున్నదని నేను దృఢముగ నమ్ముచున్నాను. ఆయన సాన్నిధ్యము క్రింద సాన్నిధ్యమునకు నడిచి, స్వరాజ్యమును పొందుటలు చేయుటకు మనకు భగవంతుడు సహాయము చేయుగాక యని మహాత్ముని గారు చెప్పిరి.

అంతట తీర్మాన మేగ్రీడముగ నామోదించబడినది.

రామచాను గౌరవగారు

రామచాను గౌరవగారి అధ్యక్షుడు ప్రేక్షకుల కెరుక జరచెను. ఆయన అలహాబాదు విశ్వవిద్యాలయమున ఎం. ఏ. యందు తీర్పలైనవారు. జన్మస్థానము కాశీ. కాశీలో ప్రాధానముగ చాల కాలముండినది. పక్షి హిందూస్థానమున హిందీ ప్రచారమును అభ్యర్థించేయు సమిత్తము ఆయన ఈ ప్రారంభములందు సంచారముచేయుచున్నాడని అధ్యక్షుడు చెప్పెను.

హిందీ - మదరాసు స్థానము

విభాషలో నుపయోగింపగోరవ రని రామచాను గౌరవగారు ప్రేక్షకులను కోరగా, నుమారు ఇరువదిమంది మూతము హిందీ కోరిరి. మిగిలిన వందలకొలదిమందియు, అంగ్లమునే కోరిరి. అంతట రామచాను గారు అంగ్లమున నట్లు ఉపయోగించిరి: నా కిష్టములేని భాషలో నుపయోగింపవలసినదని మనకు తెలియచున్నాను. భగవంతునికి ప్రార్థనలను అప్పించుటకు, మన భర్తమును మన మెంతవరకు నిర్గుణించితిమో, ఎంతవరకు మనము భగవంతుని నిర్గుణమునకు సమమునకు చేసి యుండుమో, సామాన్యముగ గణననీయుట మనయాచారము. గాంధీ మహాత్ముడు అతనుసంకల్పముల కిట్టిరూపించి తారా

గృహమున ప్రవేశించెను. ఎంతో కోరికయిన అట్లు తీసుకొనివచ్చి అనితచ్చెను? మనకోరికను, మనజేతనములను అని ప్రత్యేకముగ చెప్పవలెనా? ఆయన జెయిలునుండి విడుదలయ్యెను, మనకు అతిసులభమైన సందేశమునొసగెను. అదియే భగవంతుడు. అయినవిషయములై సంతోషమును తెలియుచున్నట్లు మన మిట్టికేటించియు, అనేకులమీకును భగవంతుని యున్నాము. భగవంతుడు భగవంతుడని కోరి మనకోరికను జెయిలునుండి విడుదలయ్యెను. గాంధీ మహాత్ముని యున్నాను సారము 4 గజములు భగవంతుని భగవంతుని సారము ప్రార్థన ల సలుపుటకు సమావేశమైతిమి. ఏదేని యోగానాట ప్రస్తుత భాష కలదు లేదు గాని, 1920 వ సంవత్సరమున, గాంధీ మహాత్ముడు “ఎంతో ఇందియా” పత్రికను మదరాసునకు ఒక ప్రత్యేక విభాగముగా విడిచెను. మదరాసు అనగా, మదరాసు భాషగాని యిది నా భాషము. మదరాసు ముఖ్యమంత్రియొక్క నోకటి. విజ్ఞప్తి గావించి నామగను సంకల్పములు నడచిరి. అవిజ్ఞప్తి ఏదీయో మిగిలిన జ్ఞప్తి పరతునా? మిమ్ములందరిని హిందూస్థానీ భాషను నేర్చుకొనవలెనని ఆజ్ఞా కోరినది. ఆయన మిగిలినట్లై ఒక సంవత్సరము గడువునెచ్చెను. ఆ సంవత్సరమునందు నూలుబడిటలయందును, హిందూస్థానీ నభ్యసించుటయందును, గడపుడు యా జేకొనెను. ఆ విజ్ఞప్తిలోని యంతయులే మరల ఫిబ్రవరి 1921 లో ఒక మారు ప్రకటనయెను. కొన్ని నిబంధనలతో స్వరాజ్యమును వాగ్దానము గావించినదియు ఆ సంవత్సరమునకే. కాని దీనివలన 1921 నాటి మనకు స్వరాజ్యము ఎందువలన కాలేదో కనుగొనుటకు మిమ్ముల మాచిన చాటును. వేరుసామ్య మక్కరలేదు. చాలాగుల సంకల్పములు గడచినను, హిందూస్థానీ యుత్సాహమును గ్రహించాలి మని మిరిగెను అనుచున్నాను. కాంగ్రెసునందు తీర్మానమును గూర్చి మాటలాడునపుడు, మిగిలిన ఉపస్థానముల నేతరుల అనున రింపకలుగుదురు? ఇదివరలో కాంగ్రెసువేదికపై నెవరైన మరయొక భాషను మాటలాడుచుండినపుడు “ఇంగ్లీషు” అని కోరిక చేయుట చాలా రుచుండెను. నేడు “హిందూస్థానీ,” “హిందీ” అను కోరిక వివరముననున్నది. ఇక మిగిలిన మిగిలిన కాంగ్రెసునందు అనునరెండు కోరికలు విడిచితిరా? గాంధీ మహాత్ముని నిర్గుణ కాలముగూడ గడచినది. మిగిలిన ప్రజల చలనములేక అట్లే యున్నాడు. ముందుకు ఒక అంకురమైనది జూరగైతిరి. మనమి మనము చేయనపుడు, ఊరక ప్రార్థనలను గలపుటలను ఏమిలాభముండునా? మన మీ మరమును అర్థమై పొందలేదని అధ్యక్షుడు చెప్పినమాట ఎంతయు సమంజసమైంది. మహాత్ముని విడుదల మనయర్హతను ఒట్టి జరిగియుండలేదు. భగవంతుని కృపకులనే జరిగినది. జేతనములని నగరరాజములలో, మిగిలినవి. జనసంఖ్యలో, ఈ జేతనమున మనగరములలో నెల్ల, మదరాసు మూడవస్థానము నాక్రమించుచున్నది. బొంబాయి రెండవది. హైదరాబాదు (నైజాము ముఖ్యమంత్రియొక్క) నాల్గవది. మిగిలినవి మూడవది. హిందూస్థానీ భాష మాటలాడువారినిబట్టి మిగిలిన మేస్థానము ఆక్రమించినదో చూడము.

జనసంఖ్యనుబట్టి మాడ, కలకత్తా మొట్టమొదటిది. హిందూస్థానీ భాష మాటలాడువారిని మాడ, కలకత్తా మొదటిది. జనసంఖ్యయందు గాని హిందూస్థానీ మాటలాడు వారియందు గాని కలకత్తా మొదటిది, బొంబాయి రెండవది. కలకత్తాలో గాని, బొంబాయిలో గాని, విభాషను మాట్లాడ గోరువరని సభలలో ప్రేక్షకుల నడుగలగిన యవసరముండదు. కలకత్తాలో రాష్ట్రీయభాష బెంగాలీయే. నేను అచ్చట బెంగాలీ మాటలాడిన వారు సంతసించురు. కాని హిందీలో మాటలాడిన, ఎట్టి అధ్యంతరమును చెప్పరు. వారు హిందూస్థానీ యుత్సాహములను గూడ గ్రహించవలెను. కలకత్తాలో నెట్టి నెట్టి సభలలో నేను ఎన్నియారలో ఉపయోగించుట కలసిందెను. వారు హిందీయుత్సాహముల నభ్యర్థించి నాల్గవది హిందీయందు నేను గాంచితిని. జనసంఖ్యలో మూడవస్థానము నాక్రమించుచున్న హిందూస్థానీ మాటలాడుట యందును మిగిలిన రానునగరము మూడవస్థానముగ మిగిలినందున మిగిలిన చెప్పగలరా? మిగిలిన మిగిలిన స్థానము జనసంఖ్యలో మిగిలినందుండి హైదరాబాదు (నైజాము) ఆక్రమించినది. హైదరాబాదు మీ సమీపమున నుండి మరయొక నగరము. అచ్చటి విశ్వవిద్యాలయభాష, ఎక్కువవారుకల నుండి భాష, రాజ్యాంగభాష హిందూస్థానీయే. హిందూస్థానీయేదల ప్రేమసంబంధించినంతవరకు మదరాసు నగర రాజములలోని మూడవస్థానమును కోల్పోయినది.

ఇంగ్లీషు, హిందూస్థానీయో?

ఇక మిగిలిన ఇంగ్లీషు భాషకు జేతనము స్థానము లేదని నేను చెప్పచున్నాను. మిగిలిన ఇంగ్లీషు భాషతోటి గడచితిరా? మిగిలిన సంతోషించితిరా? కాశీలో కాంగ్రెసునకు

మొదటి? చాలవరకు హిందూస్థాని హిందీ యంత్రావ్యవస్థలు అం
దేను. ఇవి మొదట కాంగ్రెసులోని చర్య సాధ్యమై సంతకం
పొందుకొనియు జరుగలేనవి కాకపోయినను తీర్మానము
నూ గావించబడినది. రాగల సంవత్సరము, తరువాతి సం
వత్సరము యంత్రావ్యవస్థలుగాని, చర్యలుగానీ మొదటి నూరుపాళ్లు
హిందూస్థాని హిందీ యందునని నాకు నమ్మకము గలదు. ఇట్టి
సందర్భములలో మిగిలిన కాంగ్రెసునైన కదలకొందురుగాని,
అంగ్లభాషావారిని ప్రేమించుచున్నవారు కదలకొనరా? కాంగ్రెసు
సంఘటన ఇంగ్లీషునుండే మిగిలి ప్రేమ యెక్కువగాని కలంప
వలసిందే? ఏదో యొక సమాధానము నాకు కావలెను (లేదు,
లేదును ప్రత్యుత్తరము నూచించు కేకలు) 150 సంవత్సరములను
వైగా విడిచిపెట్టిన పాశ్చాత్యులైన అంగ్లభాషను వాడుకొనక
హిందూస్థాని నేల నేర్చుకొనలేదు. ఏదో ఈ 150 సంవత్సర
ముల వైగా అంగ్లేయురజ్య మిచ్చుట సాగుచుండినను, ఈ దేశ
సంకల్పములకి ఒక్కడైన ఇంగ్లీషుభాష తెలిసిన వాడు
కన్పించకుండునని ఇందులకు యుక్తియైన భారతము. ఈ సర
సంకల్పము, అంగ్లభాషనుగ్రహించు ప్రేమకు అధికముగ నున్నంత
జ్యోతిషము, దేశమునందుండ ఇంగ్లీషుభాషలను వాడుకొన
కుండునని ప్రయత్నంబులు. కట్టించుకొనగూడిన భారతదేశ
మున నూచును. దేశమున ముందుండి కలంపానగమే గాదు.
భాషావారినిగమే గాదు. పదరాసు నరమే గాదు. కల్పెన,
పల్లెటూరివారి అవి మిగిలి తెలిసికొందురుగా! వానిని మాచిన
యెడల, అంగ్లభాష ఎక్కడను కన్పించదు. దేశములోనుండి
ముచ్చడిరెండు కొట్టుమండి ప్రజలను, అంగ్లభాష నర్థముచేసికొన
గలవారు మామూలుగనుండుననుచు మరేమే గలదు. ఆ మామూ
లుకలగూడు, స్వాభావిక, అంగ్లేయ ద్రవ్యము, ఇర అంగ్లేయో
ద్వ్యోగము, ముగ్గున గాదుగలదు. మిగిలిన రెండు లక్షలమందిలోను
ఉండిపోయిన కొందఱు మేజులందఱు కొందఱు బ్రాయ్ గుమా
స్తాలు, పాతకాలలొని యుపాధ్యక్షులు - ఈ పాశ్చాత్య
విద్యాభ్యాసమునెడి అంగ్లేయ ప్రతి సంవత్సరమున రెయ్యారు
చేసెడి విద్యార్థుల గలరు. ఇంగ్లీషు మాటల వాడు
వారి సంఖ్య అంగ్లేయులకు నున్నది ముప్పదిరెండు కొట్టుమండిగాని
18,50,00,000 మంది హిందూస్థానివారే. వీరు హిందూస్థాని
మాటల వాడు, వ్రాయువారు, ఆచారభాషగలవారు. యె
గానీ, అజాతి, కుర్రాటి, కున్నన భాషలను మాటలాడినను,
హిందూస్థాని భాషను నులభింపక నర్థము చేసికొనగలిగినవారు
భజనమందిరము కొట్టుమండిగాను 8 కొట్టుమండి గలరు. మొత్త
ముమిద హిందూస్థాని తెలిసినవారు ఇకవదిరెండు కొట్టుమండిగల
రు. మిగిలిన పది కొట్టుమండిని మిగిలిన రాసేయలే బాధ్యులు. ఎం
రెండు వారివారి రాష్ట్రభాషను వాడుకొనుచుండవచ్చును.
వాని దేశీయత్యురజుల నిమిత్తము కాంగ్రెసు వ్యవహారము
ల నిమిత్తము పరిపాలనానిమిత్తము పది కొట్టుమండి యగు మి
గిలిన దేశభాషలను హిందూస్థాని ఆ ఇకవది కొట్టుమండి కొ
రకు నేర్చుకొనుటకు వీలుగ నుండునా లేక ఇకవది కొట్టుమండి
కది కొట్టుమండి కొరకు ఇంగ్లీషును నేర్చుకొను
టకు వీలుగ నుండునా యని యాలోచింపు
డు. స్వరాజ్యమును సంపాదించుటకు హిందూస్థాని నేర్చుకొ
నుట అత్యవసరము. కాని స్వరాజ్యము పొందుటకు పూర్వము
నూడ కాంగ్రెసునందు పాల్గొనుటకు మిగిలినవారే? కాం
గ్రెసువర్గమున గనుమించు మిగిలినవారును నూచిం
చుటకు హిందూస్థాని రాగలదా? హిందూస్థాని రాసపును
మిగిలిన కాంగ్రెసునెడలి యేమి చేయుదురు?

అట్టి సందర్భములలో, కాంగ్రెసు ప్రతినిధులనుగ్రహించువు
లకు బాధక మనామృదియును మౌనమే బంధనంబున అధ్యక్షు
డు మాలా నాయకులు పాస్సేను గాదు చెప్పిరి.
కీర్తిని దక్కించుకొనుదు
కాదుగాను తమ యంత్రావ్యవస్థలను ముగించుచు, ఇట్లు
చెప్పిరి హిందూస్థాని నేర్చుకొనునని మిమ్ము ప్రబోధించి, మహా
త్ముడు కేవలము మాటలతోనే యూరకుండలేదు. ఈ రాజధా
ని యందు హిందీ ప్రచార నిమిత్తమై
అతడు నాధనముగావించెను. భజనము ప్రోత్సహింప
కుమార్తెను చేపట్టిన గాథిని మదరాసు నగరమునకు బంపెను.
అతడు ఇచ్చుట కే. ప్రకాశ్యయ్యయ్యను స్థాపించి ఇతరవార్తా
భిల భాషలనునకు పురిగొల్పెను. కదదిన అయిదు సంవత్సరముల
నుండి హిందీ ప్రచారము సాగుచునే యున్నది. కాని ఈ సభలో
నికీ విన్నవించి హిందీ ప్రచార కార్యాలయ మెచ్చుట నున్నది
నూడ తెలిసికొనుట.

గాంధీయజ్ఞుడు కెయిలలో నుండెనుగా కాం
గ్రెసునొంట్లనుగ్రహించు ముప్పది కొట్టుమండి నిర్లక్ష్య

భాషను మిగిలినవారిలను కృతగా పోషింపిరి. మహా
త్ముడు అదృష్టవశాన శీఘ్రముగనే విడుదలయ్యెను. కాం
గ్రెసునందు హిందూస్థాని భాషనే వాడుకలెని తీర్మానమైనది.
ఇక నైనను మిగిలినవారు కాపాడుకొనవలదా?

మహాత్ముడు, నిమ్మ బాతులు
పాకీవాండ్ల సంఘసభ్యులలో నొకరుండేమిగుగారు అం
తరు సభాపతిక నెక్కి ఇట్లు చెప్పెను:
గాంధీయజ్ఞునిగే పేదవారన్నను, యేమన్నను, అత్యం
తమైన (వీరి. ఆ అన కలసాలనుండి విడుదలయై దేశమునకును,
మాటను ఇకమిద కవాయము చేయుచుండును. పేదవారికి యు
గలిగించుటయే ఆయన యుద్దేశ్యము. ఇచ్చట కాంగ్లేయవనవాద
మమ్ములను చాలకష్టపెట్టుచున్నది. ఇద్దరు దేశములనీ పనిని
ఒకరినే చేయుదునున్నది. వారు మమ్ములను పెట్టెనే కష్టములు
భగవంతుని కెవర. గాంధీయజ్ఞునికెవర. ఎక్కువ జీవించుటకు
పుచ్చుకొనిడి కాంగ్లేయవన ఉద్యోగులు నూ కల్ల
పావలాలకు పేదలకు అనింతురు. పావలాలము లీ యనియెడ బా
ధలపెట్టుదురు. ఆపావలాలిచ్చి, చేరుచుచుంటివాడు, కని
పాటు వాగుకేయును. అని ఆయన ద్వారా అనును. ఇయ్యవన్న
సంపాదించుచుండుననియు, దీనిని చేయుచుండుననియు అందుకు.
కనుక మిగిలినవారు పేదవారమగు మాస్థిగితులను గమనింపవలె
నని నేను వేడుకొనుచున్నాను.

హిందీ తీర్మానము
రాజధాను గౌరుగారి యంత్రావ్యవస్థలను వినిపింపింట్లు,
మరికొందఱును నేనో తీర్మానము గావించి అట్లు ప్రకటించవలెనని
పలువురు కలంపిరి. అందుమిదట ఈ హిందీ తీర్మానము ఉపపా
దింపబడెను.
“భారతదేశమునందు దేశభాషయగుదగినట్టియు, స్వరా
జ్యమున నిత్యయుగము వాడుకభాషగా నుండవలెననియు
హిందీ భాషను నేర్చుకొనుటకు దక్షిణ హిందూస్థాని ప్రజలెక్కు
వ దృఢ రుక్మములను గావించవలెనని ఈ సభభార తీర్మా
నించుచున్నది.”

గద్దె రంగయ్యనాయకుడు గాదు తీర్మానమును మహా
దించుచు మన స్వాతంత్ర్యమును మన యాచారములను నాకే
ము చేయుటకు అతడే మైల్లమండి కచ్చివ విదేశీయుల భాష
యే వాడుక కెక్కువ సంపాదనముగా నుండునని చెప్పిరి.
కానూ చంద్రవర్మ గారు తీర్మానము నామోదించిరి. వర్మ
గారి మధ్య, 15 దినముల క్రితము తంబుకెట్టి పీఠిలో నొక హిందీ
పాఠశాలను స్థాపించిరి. ఆపాఠశాలలోనుండువారందఱును అం
గ్లేయలే. ఒక్కడెక్కడో మాత్రము తమిళుడు. అంగ్లేయుల శిష్యులుగ
హిందీని నేర్చుకొనుచుండిరి. వారెల్లరును అప్పుడే కొద్దికొద్దిగ
హిందీని మాటలాడగలుగుచుండిరి. తమిళుడును త్వరలో
మాటలాడగలుగునని వర్మగారికి నమ్మకముండెను. అందఱును
హిందీని నులభింపక నేర్చుకొనవచ్చునని వర్మగారు చెప్పిరి.

అంగ్లేయుల ఏకీకరణము
చెరువువాడ వేంకటసునీపంగారు (మచిలీపట్నము) తీర్మానమును
జలపరచుచు, సంవత్సరమున నిట్లు ఈ
స్వసీచిరి. ఇంగ్లీషువా రిదేశమున కర్తవ్యముచేయుట కేరెంపి,
రాజ్యమును స్థాపించుకొనినారు. మనలను పరిపాలించుటకు
యుక్తియను ఆయన ప్రజ్ఞచేయి యి యాలోచించి
నారు. వారిని మనకును భాషలందు వేవములందు,
భాషలందు, ఆచారములందు, సామ్యము ఏమాత్రమును
లేదు. ఇరువురిపాత్రుల పులి మేకల పాత్రలనుబోలి కుదరక
యున్నది. వారి భాషలొని యాకీర్ణచనము మనలో తిట్టుగ
నుండును. మనెట్లు వారి భాషలొ అకీర్ణచనముగ నుండును.
ఇట్టి అననుకూలమైన పరిస్థితులలో వారు మనలను రాజ్యము
చేయవలెను. ముప్పది కొట్టుమండి ప్రజలను 2 లక్షలకుండి అంగ్లే
యులు పది పాతిం వలసి యున్నారు.
ప్రజల అంగ్లీకరణముతో నిమిత్తము లేకనే
ఈ కేవలముకలందుము కమయిస్తాను పాత్రము కావ్య
తముగ చేయవలసియున్నది. వారు నిలిచునటులుగా ను
కరులుగను దాక్తులుగను మిగిలినవారు సాంప్రదములు అనే
కవిధముల ఈ దేశమునకు వచ్చినారు. వీరినందరిని ఇతరులకు క
ప్పించుటకు వేరువేరు కారణము కన్పించునో గాని వాస్తవముగ
అంతర్యమున అందరి కీ వివిధ కారణములే.
నైనను ఈ దేశముల ఆచార సాంప్రదాయములను పోగొట్టి ఈ దేశ
ములొ కమరాజ్యమును కార్యముగ నిలుపుటయే వారి యుద్దేశ్య
ము.

వారి ఏకీకరణము నెఱవేరుటకు, మనకు అంగ్లభాష
యందు వ్యామోహమును కలిగించినారు. మనము స్వకర్మిని పో

గట్టుకొని కలుపు అధారపడి యుండునటులు చేసికొనినారు.
అంగ్లేయుల రిదేశమును నేడుకనినాపుటను స్వయముగ అంగ్లీ
కరించి మనో అర్పి విధముల రాజీపడుదునని కలంపిండు. కాని మన
వాడుకలొ గాని, మన రాజ్యాంగమునందుగాని, తమ ఇంగ్లీషుపద
ముల ఒకముక్క నైనను ఉపయోగించునాడ కని మనకు మనకు
పెట్టి, మనమను లొక్కటకు కాలము సాగ లేనంతటికీ తీర్మానమున్నా
ను. దేశమునంతటిని వారు అస్వాభివృద్ధిలోనికి మార్చివైచినారు.
భాషాస్వాతంత్ర్యము పోయింది. భాషావ్యాధులవచ్చింది. ఈ భా
షావ్యాధులు పోయి భాషాస్వాతంత్ర్యము మల లభించవలెనని,
మనము మొట్టమొదట వారి ఇంగ్లీషును మనిచేసి హిందీని నే
ర్చుకొనవలెనని నరసింహము గారు చెప్పిరి.

అధ్యక్షుడు సభను ముగించుచు, ఇట్లు చెప్పెను: భారత
దేశమును భారత బాధి యతడు మార్చుకొంటే మ
న రాజకీయోద్ద్యమములోని ముఖ్యాంశముగ నుం
డవలెను. కేవలము ప్రభుత్వవర్గమును మార్చినంతమాత్రమున లాభ
ములేదు. విదేశీ నాగరము, విదేశీ విజ్ఞానమునూడ తొలగిపోవలె
ను. దేశభాషయగు హిందూస్థాని నేర్చుకొనినపుడే, మనకుండు
నాటుకొనిన విదేశీ నాగరము, విదేశీ విజ్ఞానము తొలగిపోవును
అప్పుడే మన రాజకీయోద్ద్యమము ఫలించును. అప్పుడే మనకాతీ
యత విచ్ఛేదనని మాటల నాయకులు నేనీ గాదు చెప్పిరి.

గాంధీయజ్ఞునిగే జయజయభ్రమలతో సభముగిరినను,
* * *

ఆది మాంధ్రుల భజన
గాంధీయజ్ఞుని విడుదల సంవత్సరమున, మదరాసు
అంధ కాంగ్రెసు సంఘమువారు గడచిన కనీసవారమున,
మద్రాసు సభము సమీపమున నుండు ఆదిమాంధ్ర
పాలెమునంద నొక భజనయందు పాల్గొనిన వారెల్లరును
ఆదిమాంధ్రులే. పాలెములోని శ్రీరామ కుండీరమునందనుండి
వీరు గాంధీయజ్ఞుని పటమును తీసికొని సాయంకాలము 5.30
టలకు ప్రార్థనకు కీర్తనలను, పాటలను పాడుచు వెదారియారు
కొనెలపీఠి, ఆచారప్పన్ పీఠి, కొత్తాపాలవారు, అందరైన వీరుల
గుండా తంబుకెట్టి పీఠికి నడచి అచ్చటనుండి మరల ఆదిమాం
ధ్రపాలెముచేరి గద్దె రంగయ్యనాయకుడు గారు వెదారియారు
కొనెల పీఠిలోని తమ గృహమునంద మహాత్ముని కర్పూరచార
తుల నొసగిరి. ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమునంద కాశీభాగ్యుని
నాగేశ్వరరావు కంఠముగాడు ఉత్సవమునందు పాల్గొనినవా
రెల్లరులను కనగి ఫలముల నొసగిరి. పెద్దలతో పాటు ఆదిమాంధ్ర
చాలికలను, బాలురును ఉత్సాహముతో భజనలను గావించుట
మిక్కిలి యానందముగ నుండెను.
ఈ ఆదిమాంధ్రులే నిన్నటి సాయంకలపు చీటి సభకును
తమ పాలెమునుండి భజనచేయుచువచ్చి, సభ యంతరమున
ఉత్సవరీతిగ నెడలిరి.

వెల్లింగుటన్ సినిమా
9-2-24 కనీసవారము నుండి 15-2-24 తేది కుక్రవారము వరకు
సా. 6-15 గంటల క్రితకొనెల కంబుప్రకరణములు, రాత్రి 9-30
కని, ఆదివారములందు 3-15 గంటలకుకూడ యూనివర్సల్
జనుగాంటిక్ కండరుచాప్టరు ఆట. 18 దినములలో ప్రకంచము
చుట్టు. విల్లియండ్లెస్సాండు రెండవవారము
అను ఆట ప్రదర్శించబడును.
ఉపకథలు 4, 5, 6
ఇంటర్ నాషనల్ న్యూస్సు, హాస్యముచూపబడును.

శ్రీ మేలవరం బాలభారతి సమాజమువారు
క న క త్రా ర
12-2-24 తేది మంగళవారం రాత్రి 9.30 గంటలకు
విక్టోరియా పురమందిరము నందు
(తెనుగున) ప్రదర్శింతురు.
పుడపుల:- రు 4, 3, 2, 1, అ. 8. శ్రీలంక:- రు 3, 2, 1
కె. వీరయ్యపంతులు, డాక్టరు పట్టాభిరామం
మేనేజరు. కార్యదర్శి
హాటకడ్డ ఉదయము 8 గంటలనుండి టికెట్లు దొరుకును.

బాబాబాయిలా నా మిత్రులయితినివాసము జరిగినది.
 నే నాపైడికి కట్టితిని. పెండ్లిమామైనను చావకముందు మాన్యు
 వానిని తలుపు రొంగుగి. ఆచమనకులలో నొక రాట్టమునూడ
 నియ్యబడెను. పెండ్లిమామ రాట్టమును 2 మాసముగా నిమ్మకాయ
 నున్న సాంకేతికమేమి? సంసారయాత్రలో రాట్టమునూడ నొక
 మఖ్యోపదేశమును చానిభావము. ఈదేశమున పురుషులు
 మామచ్చెట్లను ఒట్టుల మున్నును పదేదేశస్థులును భగినులుచే
 స్త్రీల హస్తకలను స్వాంత్యమునకును భంగము కలుగును
 న్నుది. అందువలననే మన మిప్పుటి దురదస్థులు పాలైతిమి. గాన
 నిపుడు తన హస్తకలను చురల బడెను. తన స్త్రీలు పురుషులతో
 ప్రతిమించువలె. లేవబడి ప్రతిమములు కనీసము అరగంకు
 నేవైన నూజుదకడనుని చేదేబారు ప్రమాణము చేయవలెను.
 ముం కలిగియునుగా మార దూను ఖద్దరును ఒట్టుకలెను. నెలకు
 ఏబది రూపాయలకు తక్కువగాని కెలగు ఖద్దరును విక్రయింప
 కలెను. ఈ పదలలో దేనినైనను మించు చేసినవో మహాత్ముడు
 చాల సంతోషించునని బెల్లం చాలాగాను నడిచిరి. అందరి
 కిని మధురపదార్థముల వొసంగిన పిమ్మట సభ చాలిపడుచును.
 (ఒక విశేష-తెల్లం)

శాసనసభ ఎన్నికలు

తగాదాల విచారణ కోర్టు

శాసనసభ ఎన్నికల తగాదాల కోర్టును తిరుగుబాటుగా చేర్చిన శాసనసభ సభ్యులను 11 గంటలకు ముగింపుగా...

నేడు మొదట తీసికొనబడిన కేసు తిరుగుబాటు రామ నాథుని భారతీయ ప్రజా సమితి పక్షమున ఉన్నందున...

దాక్షిణ్య సామివాదకు గారు రెస్పాండెంటు పక్షమున హాజరై తమ తీర్మానము కొద్దకు మూడు మారులు హాజరయ్యారు...

నీటిలో కేసులలో కూడ వకటి ఫీజును తప్ప మరేదేమీ నష్టములను కొరక యందునపుడు డిపాజిటు రూ 1000 లను...

ఉత్తరార్ధాదు జిల్లా ఎన్నికల విషయమున వేరంట రిజిస్ట్రారుగారు ఉత్తరార్ధాదు జిల్లా ఎన్నికల విషయమున...

ఈ కేసులో నివేదికలను తేలికనీడకు కేసు ముగియగా ఈ నెల 18 వ తేదీకి బయటా వెనీరి.

మూడవది చుంగల్పల్లి జిల్లాను సంబంధించినది. కే. వి. శ్యామస్వామి నాయకులుగా శాసనసభ కేసులో నడిచిన వి. రామస్వామి మొదలైనవి...

పూర్వోక్తమును జూరమున కేసు ఈ నెల 18 వ తేదీకి బయటా వెనీరి.

హైదరాబాద్ శాసనసభకు పశ్చిమతీర్థము - నీలగిరి నుండి నువ్వనబడిన కేసుదాఖలుగాను ఎన్నికల ఆక్షేపించుచు...

భారత శాసనసభ

దేవదాసీల విల్లు

దీర్ఘి, ఫిబ్రవరి 11: భారత శాసనసభ ఈ ముదమున సమావేశమయ్యెను. ఈ దిన కార్యక్రమములకు దేవదాసీలకు సంబంధించిన విల్లును 50 మాలము హాజరీగా రుపమా...

నూతన ప్రభుత్వము

50 శివస్వామి అయ్యగారు, 50 గార్లను (ఫేజరు, మున్నాడు గార్లను, ప్రాచీన శాసనసభ సభ్యులందరూ రాజధర్మి ప్రమాణముల నొసర్చిరి. ఈ దినము నడుగడిచిన 12 వలలో చాలభాగము వి. జి. పక్షముగా ఆక్రమించిరి.

నూతన జాతీయ పక్షము

మితవాద ప్రముఖులు జేరుట

మోచర్ల రామచంద్రరావు పంతులుగారు

దీర్ఘి, ఫిబ్రవరి 9: మితవాద పక్షమునను జేరినది దివక బహద్రుడు ఎం. రామచంద్రరావు పంతులుగారు జాతీయవాద పక్షమునందు జేరి, - ది. బ. రంగచారిగారి తీర్మానమునై పండిర మోతీలాలు నేతృత్వముగా...

దొరస్వామి అయ్యంగారు

దీర్ఘి, ఫి. బ. 9: భారత శాసనసభ్యులగు సి. దొరస్వామి అయ్యంగారు ఢిల్లీ నుండి మాట్లాడు తంతివార నుండి: భారత శాసనసభకు వాదీయవాద పక్షమున పక్షముకొలుచు గలదు. ప్రభుత్వమునందేయిన శాసనమున కేయస్వామి పక్షములలో ప్రకటించబడిన పక్షమునందు భారతమున నాపేరు...

అవస్థాపకాదు: గంధర్వము హావిగాలము గిరి సుగీ

త సభవారు హావముని విడుదలను గూర్చి యి. ఎం. సమును ది యపు య తీర్మానించిరి.

అకేసును వాఖ్యా చేసికొనిరి. వెటిమనా వాడ హైదరాబాద్ శాసన సభ ఎన్నికలలో ఒక అభ్యర్థి గనుండెను. ఈయన అభ్యర్థిత్వము ఆక్షేపించుచు పిటిషను ది వోటరులకు అనేక అప్రకృత నేటుమెంటులను బుపెను ఆక్షేపు మెంటులు వెటిమనా వాడ అవస్థాపకమున, అస్థాపకమున నూదించుచుండెను. ఇందుచేత వోటరులు స్వాతంత్ర్యము జేసింది వోటు చేయకాలంకొంది. వెటిమనా వాడచిన హైదరాబాద్ శాసన సభలో సభ్యుడుగ నుండిపుడు ఉత్సవము, రక్షిణ కప్పములను గూర్చి అవలంబించిన చర్యనుగూర్చి భటుగారు ఆప్రకృత నేటుమెంటులను వ్యాఖ్య చేసిరి. పిటిషను. ఉత్సవము హాజరులకు వోటుచేసి యుండుటయు, రక్షిణ కప్పము గుర్తున ప్రభుత్వమునందేయిన అప్రకృతము. అవస్థాపక రాస్పాండెంటు అ మచర్లలకు గావించిన అపవీక్షణ చర్య మచర్లలకు వెటిమనా వాడచెడి.

సభ్యులకు సభ ప్రారంభము పక్షమున ఎన్నుకొన బడిన అవస్థాపక అధ్యక్షుని తెచ్చి కేసు తరువాత విచారణకు వచ్చెను. కాన్సుల్ జూరులో నోట్లను సెట్టుచేట్టుకు యశమముగ నుండెనని వెటిమనా మహాత్ముడు ఇబ్రహీం సాహెబుగారు ఆక్షేపించియండిరి. ఆయనకే ముగిసినది వోటింగు చేర్చు తెచ్చింపబడినది. కమిషనరీ ప్రక్రమము వోట్లను తెచ్చి తెచ్చి యిచ్చెను.

అకాలి నాయకుల కేసు

జయహోయూత్ర

రెండవ జరి శాసనసభ కేసులో ముద్దాయా లలో కొందరు హైకోర్టుకు ఆపీలు చేసినందునగా 13 వ తేదీకి బయటా వెనీరి.

అశ్వత్థముగారు నిపుడు దీర్ఘ కాలమునను మరల బండిపోటులు చాల ప్రయత్నమును బహిరంగముగా బహిరంగమున వి ఘాటి పాకలను నూడ వోటుకొనిరి. ఈ నెల 9 వ తేదీకి విచారింబు వో పిటిషనుచు. భక్తి నై వోటిపోయెను హైకోర్టుకు వో వదలెనను దొంగ అశ్వత్థముగారు నోట్లను విచారింబుగా లేఖ వ్రాసిరి. ఆ డు పోలినుండెరి తెలిపెను. వారు కట్టుబట్టులను చేసిరి.

9 వ తేదీ జయహోయూత్ర

9 వ తేదీకి 500 మంది అకాలీ అమృతసముదే సయి టోపి బయటావోటి ప్రాణములనై సర్పించెము లేకా జయ టోపి బయటారమున అఖండపాత్రనై: సాగించెము అకాలి లిఖితుజేదావ ప్రకటించుటచే చాలమంది అకాలీలు ఈ నెల మొదటితేదీకుండి అమృతసముదే సచ్చిరి. అమృతసము అకాలిఖితు జేద అఖండపాత్రము ప్రారంభించిరి. 9 వ తేదీన ఈ నెల 11 గంటలకు సభికి ఆకాలి లిఖితులు విడుదలై వికలాంగులకు సంబంధించు జాక్షియములను. మట్టు కట్టుకున్న సేదలై బైభాగములలో శ్రీలు నిండియండిరి. ప్రతి దినమున ఉదయమున 25 మంది అకాలీలు అమృతసముదే జయటోపి జెల్లి అటనుండి భాయా ధేరూకు కట్టుకుండిరి. 9 వ తేదీన వారు బయటావోటిముండ అనగా 50 గా 12 గంటలకు 500 మంది అకాలీలను 10 మంది నిర్బలసాధువు లును ఆకాలి బాండుతో అకాలి లిఖితునొద్దకు వచ్చిరి. ఈ అకాలీలు నల్ల ఈసాగాలను పసుపురంగు ఖద్దర చొక్కాను కప్పించును ధరించిరి. అహరపదార్థములలో సంపదములను భుజించుట తగిలింబుగ నెరి. దాక్షిణ్య కిమలగాతును మరీ కొందరును మొదట కొంతసేపు మాటలాడిరి.

"గా.ధి మహాత్ముడు ఆంధ్రీలకు ప్రత్యేక సంజేశమును పంప దలచెను. ఎంతటి ఆకమము జరిగినను అకాలీలు దొర్లకమునకు గడంగగూడెను. హిందువులను మహమ్మదీయులను నూడ చామంది అకాలీలలో చునుగా అకాలీజతలలో చే: వారితోపాటు కమములకు పాలెనవో వాను చాల ఆందము కలగయుండును" అని కిరలూగాను నుడిసిరి. అకాలిఖితు జతవారుడు మరల ప్రార్థనోపకారముగా గావించెను. దొరగముగారు అకాలీలను దుర్భగ వామకు పాలుచేసినను నూడ ఆంధ్రీ బొర్లకమునకు గడంగగూడెను. యిదిని బజ్జి వలె నని జయటోపి వారొక అఖండపాత్రము భంగపరి సంకు. మన మిపుడు 1:1 అఖండ పాత్రములను సామము గావించెము అని జతవారుడు నడిపెను. "మేము త్యాగమునకు సిద్ధమై వచ్చి బస్సాము. అఖండపాత్రముల పూర్తియగు వరకు మేము రాము" అని జతవారు వోకరు తిరు నిర్మమును నెగించెను. జతవారి కంద్రవీధి పుష్పములను జేసిరి. భారతమున ప్రధానదేశీయులద్ద విశు లాసరించి మధ్యాహ్నము 3 గంటలకు ఘంటస్త భక్తియందు బయటావెరి. గంధసాహెబు నోట్లపోలికో నెలది గాంధుండుకటను నూరే గిందిరి. వేలకో అఖండము వెటినదిరి. సాంకారము 5:30 గంటలకు చాకెందు విర్యావాద్య యేరేగిపు చాలింపబడెను. అకాలిజతవారు మోక్షములనుండి ముక్తసారును బయటావెరి. వారు వారిగా చాలపాట్లకాగెదరు. వారికచట శాసనసభ సలూస బహుకేర్తాబడినది. ఈనూతనమేల్మూడుమున వారు 12 నోట్లలో కావినదను సిద్ధమింది శాస్త్రావాహర్యుని 20 21 వ తేదీకి జయటోపి కేరెదరు.

వాగ్దారు గుంబార్లమున అఖండపాత్రమును బయటావెరి 50 మంది ముత్రిమె రానిచ్చెదము. అఖండపాత్రము ముగింబా నీ జరకునుడి కడలిపోవలెను. అవలనున్న నోట్లలో రాజక్తి యోగవ్యాసముల సయ్యుచాడనిని వాఖ్యానదోష్టములు ప్రకటించిరి. (ఆ. తె.)

సుంకపు ఆదాయము

కలకత్తా, ఫిబ్రవరి 8: యూరప్షమున ఘామిజేనను కమదమునైను విధింపబడిన నుంకములు 1923 ను 11 జనవరిలో కమలయిన మొత్తము (మొత్తముగా) ఈ 451 లక్షలు, కడలిన నెలలో ఈ 367 లక్షలు. ఒక సంవత్సరమునంద రు. 451 లక్షలు (ఆ. తె.)

స్థానిక వార్తలు

తెలంగాణ ప్రభుత్వము:- నింకల్, చైన్, మహా...

రాష్ట్రీయ కార్మిక సంఘము:- గోపేష్, పెరంబూరు...

అరుంధతీయ మహాసభ:- ఎల్. సి. గురుస్వామి గారు...

మాంటుగోరు ప్రెంటరుల సంఘము:- ఈ సంఘము వారు...

విద్యా విషయక ప్రదర్శనము:- తంజావూరు జిల్లా...

ఇక్బాల్ నేషనల్ అర్డరు ఆఫ్ గుడులెంట్లొద్ద:- రాయపేట...

ఒక యువతి ఆత్మహత్య:- తిరుగుమర్లు అను 15...

మదరాసు పాకీ బాండ్ సంఘము:- ఈ సంఘము...

బేసిన్ బిడ్డ వద్ద రైలు క్రింద బడి మరణించెను:- నిన్న ఉదయం...

రాకపోకలు:- కవివారము వారు రాత్రి కాన...

నిన్న రాత్రి ఇండస్ట్రీస్ డైరెక్టరు ఇ. ఎఫ్. రామమూర్తి...

గౌ. గౌ. ఆర్థిక శాస్త్రపు గారు నిన్ను రాజీనామా చేసి...

నేటి ఉదయం బాబ్బి మహారాజుగారు విచ్చేసి...

గౌ. శాస్త్రి శ్రీమంతుల గారు నిన్న ఉదయం విచ్చేసి...

“రాధా-కృష్ణ” నాటక ప్రదర్శనము:- శ్రీ మైలవరం...

సత్యభామ పాత్రధారి నూడ, స్వభర్తాను బాగుగ...

నాటక ప్రదర్శనము మొత్తముగా బాగుగ నడచి...

పాదు కాపట్టాభిషేకము:- మయలవరం బాలభారతి...

ఆంధ్ర రాష్ట్ర కాంగ్రెసు కార్యసంఘసభ

ఆంధ్ర రాష్ట్ర ఖద్దరు సంఘసభ

ఈ నెల 20 వ తేదీని జరుగును

ప్రదేశము కర్నూలు జిల్లాలోని చినలవగుపల్లి గ్రామము

గుంటూరు మండలమున కాంగ్రెసు ప్రచారము

అమరావతిలో బహిరంగ సభలు

ఈ నెల 16 వ తేదీని జరుగును

వలుపురు నాయకులు లుపన్యసించెదరు

ఈ నెల 16 వ తేదీని అమరావతిలో కాంగ్రెసు ప్రచారము...

దొంగరైల్వే గార్డు

మనస్సు స్థిమితముగా లేదని తెలిసికొని

మధుర, ఫిబ్రవరి 8:- బి. సి. సి. 119 నెన్నుకొండ నిం...

ఫిర్యాది తరపున తిరువనాపల్లి స్టేషను మాస్టరు రైల్వే...

ఈ సందర్భంగా మేజిస్ట్రేటుగారు చూడాయి మనస్థిమిత...

వైద్యుల కెమికల్ మిల్లు

అప్పీలులో క్రిందికోర్టుకి ఖాయమయ్యెను

కోర్టు, ఫిబ్రవరి 9:- ఈ మిల్లు ప్రధాన యింజనీరు...

మదరాసు శాసనసభ

గ్రామములను గ్రూపుచేయువిధానము
అంత మొందవలెను

ప్రభుత్వమువారు ఓటిపోవుట

శనివారము రుద్ధిరొద్దారి శాసనసభ సమావేశమయ్యెను. 21 బి. కే. పి. లె. తీర్మానముపై చర్చ ప్రారంభమయ్యెను. గౌ. సర్ ఛార్లెస్ టాడ్ హంటరుగారు తీర్మానముపై మాట్లాడుచు ఇట్లు చెప్పిరి:—ప్రతిసంవత్సరము రాష్ట్రపు అధిక పరిధిల చక్క పెట్టవలయునని మేము ప్రయత్నించుచున్నామే గాని అనేక కారణములకల ముఖ్యము లన్నియు నిష్పయోజనము లగుచున్నవి. కావున మాత్రమే గౌరవనీయుల కొంత సాహసాత్మిక చూపవలయునని కోరుచున్నాను.

రెవిన్యూను కనూన చేయుటకే ఈ రాష్ట్రమున ఖర్చు అధికమగుచున్నదని ఇండియా ప్రభుత్వమువారిదిగతే ఆక్షేపించి యున్నారు. ఆదాయములో 5 వ శతం రెవిన్యూ వసూలు చేయుటకొరకే నిలిచిపోయియున్నది. 1907 రాష్ట్రములలో ఆదాయములో 20 వ శతం ఈవిధమున వ్యయమగుచున్నది. గ్రామోద్యోగుల కియ్యడమన్న జీతములు పరిశీలించిన నెలము తేలగలదు. విద్యాభ్యాసకుల జీతముకావున ఎంతవయసు వచ్చునో గ్రామోద్యోగుల జీతములను మాత్రమే అంతవయసు వచ్చునని పోలికనున్నందున ప్రతియుద్ధానికి తీసివేసి వారికి వేస్త నున్నది ఇంకాకపోయినచో ఏర్పడు ఆదాయము ఈ తీర్మానము అమలునందులకు ఏర్పడుభక్తులకు చాలదు.

గ్రామోద్యోగుల జీతములను హెచ్చించుటయే లేక సంఖ్యను తగ్గించుటయే అను విషయమై ప్రభుత్వమువారు ఆలోచించుట జరగవలయును. వీరిజీతములు స్వల్పముగ నున్న ను పదవలనాదాకొరకు అనేకులు ఈ ఉద్యోగముల నభిషేచించుచుండిరి. జీతములను సుఖమువారు ఈవిషయమై ఆలోచించి కరణములకు మాత్రమే జీతముల హెచ్చింపవలయుననియు మనెగాకలను తీసివేయవలయుననియు సలహా ఇచ్చిరి. వీరినల హేళి అమలునందులకు 64 లక్షల రూపాయలు వ్యయము అధికమయ్యెను. కాని కాననభవము గ్రామమునకుల జీతములను హెచ్చింపవలయుననినాద తీర్మానమిది. (పాల్వె) టి. గ్రామముల కొత్తోగులను హెచ్చి జీతముల హెచ్చింపవలయునని తీర్మానమిది. కొన్ని సంవత్సరములకు పూర్వము గ్రామోద్యోగులకు మొత్తముమీద 71 లక్షలు జీతము ఇచ్చుచుంటి. ఈమధ్యలలో ఇప్పుడు 178 లక్షలు జీతములకొరకు ఇచ్చుచున్నాము. ఈ తీర్మానము ఆమోదించుటకు ఇంకను ఎక్కువవసూలు కావలెను.

అ. ఎ. కె. ఛార్లెస్ టాడ్ హంటరుగారు తీర్మానముపై చర్చను ప్రవేశపెట్టిన కాననభవము బిల్లును నిరాకరించుట కనాబ మగుచున్నది. ఇట్టి పరిస్థితులలో ఈ ఖర్చులను ప్రభుత్వము వారు ఎట్లు భరింపగలరో తెలియవచ్చును. అప్పుడు చేయున తేలియేలేక రెండుమాడు గ్రామములను ఒకటిగ చేర్చి గ్రామోద్యోగుల సంఖ్యను తగ్గించుట యచితమని కొంతమంది గౌరవనీయుల సలహాలపై తలచితిమి.

అధికారసభ్యులకు అనుకూల మనోభావమున ప్రవర్తించ వలయుననియు కోరిక. కావున మాత్రమే అధికారసభ్యులు కొంత సాహసాత్మిక ప్రయత్నములను. ఇట్టి తీర్మానముల నామోదించిన తీర్మానముల నామోదించు యందుకు తగు మానసము మాడ గౌరవనీయులు చూచవలెను. గ్రామోద్యోగుల సంఖ్య తగ్గునాడ ననియు జీతములు అధికముగ నుండ వలయుననియు. ఈ అధిక్షాపకమునామోదించు గౌరవనీయులు కోరుచున్నాము.

గౌ. కె. పి. రెడ్డిగారు గౌ. టాడ్ హంటరుగారు తీర్మానముపై చర్చను జల్పించుట, దీర్ఘకాలిక తర్కము, ఇంకొకటి. తర్కము ఉద్యోగుల జీతముల అధికముగ హెచ్చింప వలెననియు, తరిపాలనాసాధనమునకు చూపుటకు గ్రామోద్యోగులను తగ్గింప చేయవలెను. ప్రవర్తించుట ఉచితముకాదని.

అధికారములకెట్టిగారు తీర్మానమును బలపరచుచు 7000 మంది ఈ విధమున ఉద్యోగమునుండి తొలగింపబడి రని యు గ్రామోద్యోగుల చేయవలసిన పనులకు మితిలేదనియు చెప్పిరి.

కోటి రెడ్డిగారు శరభారెడ్డిగారు తీర్మానమును బలపరచిరి.

సత్యమూర్తిగారు తీర్మానమును బలపరచుచు ఇట్లు చెప్పిరి:— గౌ. అధికారసభ్యులవాడను విశేషముగ నున్నది. అధికార సభ్యులకు ఆర్థికవిషయములపై సంపూర్ణాధికారములేదు. ప్రభుత్వ ప్రతినిధులు మాత్రము. మా సలహాలను ఆచరణ యందులకు ప్రభుత్వమువారిధర్మము.

గౌ. టాడ్ హంటరుగారు ఉపసన్నియును “గ్రామోద్యోగుల జీతముల హెచ్చించుటకు ప్రభుత్వమువారు అంగీకరించిన గాని మేము ప్రస్తుత అట్లను ఆమోదించ వలసి” గౌరవ సభ్యులు పట్టు దల తో తెలిపి నట్లు చెప్పిరి. అందుపై గ్రామోద్యోగుల జీతముల హెచ్చింపబడి పని చెప్పిరి. గౌ. సర్ టాడ్ హంటరుగారు సురాజ్యపక్షమువారి కాగ్య ప్రమములని లాభములను స్పష్టముగా ప్రకటించినందున సం తనించుచున్నాను. అధికారసభ్యులందఱు ఒకటిగ కలిసి పట్టు దలతో పనిచేసిన ప్రభుత్వమువారు లొంగదని స్వరాజ్యపక్షము వారి నన్యము. ముందుగండ్లుల పిస్తోలును ప్రభుత్వమువారికి చూపి మార్గరేణ అంగీకరింపవలయునని కోరిన ప్రభుత్వము వారు తప్పక లొంగిపోయెదరు.

గౌ. సి. పి. రామస్వామి అయ్యరు:— నామిత్రులు ముందుగండ్లుల పిస్తోలు అని చెప్పలేదు. మట్టి పిస్తోలు అని మాత్రమే చెప్పిరి.

సత్యమూర్తిగారు:— సర్ టాడ్ హంటరుగారు పిరికిపండు కాదు, ధైర్యవాలి. మట్టిపిస్తోలునుమాది భయపడువాడు కాదు.

గౌ. రామస్వామి అయ్యరుగారు:— నామిత్రులు సర్ టాడ్ హంటరుగారు స్వరాజ్యపక్షమువారి పిస్తోలునుమాది భయ పడుటలేదు.

సత్యమూర్తిగారు (వ్యవస్థ ఇట్లు చెప్పిరి) గౌ. టాడ్ హంటరుగారు సి. పి. రామస్వామి అయ్యరుగారు ఇట్టివాడు స్వరాజ్య పక్షమువారి పిస్తోలునుమాది భయపడెడు రో భయపడకుం దెదరో నిర్ణయించుటకు ఇది సముచితము కాదు. రెండుమాడు తెలుగు గడిచిన నిజము తేలగలదు. నేటిదిను ఢిల్లీనుండి వచ్చిన రెండువార్తల నామిత్రులకు గౌ. రామస్వామి అయ్యరుగారు చదివియుండురు. స్వరాజ్యపక్షమువారు చలం ఏమి చేయాలిగో ప్రభుత్వమువారు భయపడుచున్నారో లేదో తెలిగ చెప్పటం అవసరము.

చక్రవర్తి గౌ. కొల్లంగోడురాజుగారు రెడ్డి ప్రభుత్వ తీరము నియ్యలేదు.

తీర్మానము

“త్రైవారి నిమిందారి ఏరియాలలోని గ్రామములను గ్రూపుచేయు విధానము అంత మొందవలెను. కడది. రెండు సంవత్సరములలో ఈ విధమున గ్రూపుచేయబడిన గ్రామములను విడదీసి ఉద్యోగములనుండి తొలగింపబడిన గ్రామోద్యోగులకు పనివారికి మరల ఉద్యోగముల నియోజకయ్యుని ని ఈ సభవారు ప్రభుత్వమువారికి సలహా ఇచ్చుచున్నాము.”

ఫలితము

తీర్మానముపై సమక్షము పుచ్చుకొనబడెను. 51 రు అను కూలముగను 16 మంది ప్రతినిధులుగను సమ్మతుల నొసరి. ప్రతినిధులపేర్లు (1) గౌ. సర్ టాడ్ హంటరు (2) గౌ. శా.పు (3) సి. పి. రామస్వామి అయ్యరు (4) కొల్లంగోడు రాజు (5) గౌ. పాల్వె (6) శివబాసప్ప (7) దేవి (8) శ్రీ. 9) దాకరు జానుమ (10) పార్టీ (11) నికల్సన్ (12) వి. మాధవ రాజు (13) క. ప్రసాద మధుర (14) నారాయణ సుబ్బాదిపాడు (15) ప్రభాకరశంకర (16) శ్రీనివాసరాజు.

ఈ 16 మందిలో ప్రభాకరశంకర వి. మాధవరాజుగారు మాత్రమే ఎన్నికైన సభ్యులు. మనామ్యుడి యులు లక్ష్యముగ నుండిరి. తీర్మానమును తర్కతేజముగ మర్తము సమ్మతుల నిచ్చినప్పుడు, తీర్మానమునకు అనుకూలముగ గౌ. పి. త్యాగరాజు కెట్టిగారు సమ్మతుల నొసగినప్పుడు అభివేదనగర్హమువాడు కలతాభ్యులు గావించె.

పల్లిక ప్రాసక్త్యాలు

60 సంవత్సరముల వయస్సుకు చేరిన వారికి పల్లిక పాసిస్కాటరు ఉద్యోగము నియోజకయ్యుని ఉన్నతాధికారి యు పాదించుచు ప్రభుత్వమువారు అన్ని కాఖలయించు 60 సంవత్సరములకు పైబడినవారికి ఉద్యోగముల నియమిత లేదనియు ఈసం ద్ధమున మాత్రమే ఈనూతన పాటింపబడవలెనని బిల్లును గాను దనియు చెప్పిరి.

కత్తెరులు జిల్లాజడ్డల సలహాల ననుసరించి ప్రభుత్వము వారు పల్లిక ప్రాసక్త్యాలు నియమించుచున్నాము. ఒక్కరామశామ జిల్లాలోతప్ప మరెచ్చటను 60 సంవత్సరముల వయసుపైబడిన పల్లిక ప్రాసక్త్యాలు లేదనియు రామ స్వామి అయ్యరుగారు చెప్పిరి.

పల్లిక ప్రాసక్త్యాలు నియమించునపుడు ప్రభుత్వ మువారు మనామ్యుడియు చాట్లల గమనింపవలయునని కోరి అబ్బాను అలిగారు రిట తీర్మానము నుపసంహరించుకొనిరి.

వరదలల్ల మొదటిపంట చెడిపోయెను. సమముగ వన్ను లేనందున రెండవపంట కనుకను వదులుటలేదు. కావున వరదలల్ల మొదటిపంట కలచిపోయెనై మూడవ రెండుభాగాలు వన్నును రెండుచేయవలయునని మహాపాదగే గారొక

తీర్మానము వహించుచు దక్షిణకంఠాయందు వరదలల్ల నేర్పడిన ప్రభుత్వము వివరించి.

ఈవిషయమై ప్రభుత్వమువారు పరిశీలించుచున్నారనియు కత్తెరుగారిలో ఆలోచించి ప్రభుత్వమువారు ఉత్తరప్రదేశ ప్రకటించెదననియు గౌ. కొల్లంగోడు రాజుగారు చెప్పిరి.

తీర్మానము ఉపసంహరించుకొనబడెను. అంతటితో సమావేశము అంత మొందింపబడెను.

బడ్జెటుసమావేశము

మార్చి నెలలో బడ్జెటును ఆమోదించుటకు శాసనసభా సమావేశము జరుగును. సభ మార్చి 4 వ తేదీ ప్రారంభమగును. 4 వ తేదీన బడ్జెటు ప్రవేశపెట్టబడును. 8, 9, 10 తేదీల బడ్జెటుపై చర్చజరుగును. 17 మొదలు 29 వ తేదీలకల్ల బడ్జెటు గ్రాముల నామోదించుట జరుగునని తెలియచున్నది.

8-వ తేదీ ప్రశ్నోత్తరములు

బళ్లారి జిల్లాలోనిచ్చినయుణములు.

బళ్లారి జిల్లాలో ప్రభుత్వమువారి వద్దనుండి ఋణములు గొనుటకు గతేషలితో సంతమంది గోరియుండిరి. యెంత వరకు యిచ్చుటకు నిశ్చయించిరని ఎ. రంగనాథ మొదలియారు గారు ప్రశ్నింప, 1928 నెప్టం బరు ఆఖరునకు రూ. 121834 వరకు ఋణములకొరకు దరఖాస్తులు వచ్చినవనియు రూ. 89774 మొత్తము ఋణముల నిచ్చుటకు అనుష్ఠానిచ్చితిమనియు రివెన్యూసభ్యులు తెలిపిరి.

భారత మహిళాసంఘము

భారతమహిళాసంఘమునవేర 1928 జూలయిలో స్థాపింపబడి భారతీయ స్త్రీలకు వృత్తి ధర్మముల నేర్పుటకు శిశు సంరక్షణము పెంపొందించుటకు బాటపడుటకు. పూనుకొనుచున్న యీ సంఘమునకు ప్రభుత్వమువారేమి ఆర్థికసహాయమును జేయదలచిరని ఎ. రంగనాథం మొదలియారుగారు ప్రశ్నింపగా వారి దరఖాస్తు విచారించబడుచున్నదని తెలియచెప్పెను.

ఉన్నతోద్యోగుల నియమించునపుడు గవర్నరుగారు స్థానికస్వపరిపాలర మంత్రిగారి సలహాను వైకొనుచుండిరాయని సత్యమూర్తిగారుడిగిన ప్రశ్నకు సంప్రదించుచుండిరని మంత్రిగారు ప్రత్యుత్తరము తెలిపిరి.

అడిమనలు కార్యదర్శి

ప్రభుత్వమువారు టి. ఇ. మాయరగారిని అడిమనలు ప్రభుత్వకార్యదర్శిగా నేకార్యములు జేయుటకు నిశ్చయించిరని సత్యమూర్తిగారుడిగిరి. అయిన తాత్కాలికముగ, ప్రాథమిక విద్యాభివృద్ధి పద్ధతిని స్వీకరించుటకు, మదరాసు ప్రాథమిక విద్యా చట్టమునకు సవరణిల్లున తయారుచేయుటకును నియమించబడినయి, యీ కార్యముల నిర్వహించుటకు ప్రస్తుత ఉద్యోగములు జాలవనియు ప్రత్యుత్తరము వచ్చెను.

నంద్యాలతాలూకాలో నిర్బంధవిద్య

నంద్యాలతాలూకాలో నిర్బంధ విద్యావిధానము స్థాపించుటనుగూర్చి బోర్డువారు నిర్ణయించిన నూతనగూర్చి, ముందుగా అచ్చటి రెండుయూనియను సంఘములలో నిర్బంధ ప్రాథమికవిద్యనుస్థాపించి అనుభవము గలిగిపడవ నిర్బంధవిద్యనుగూర్చి ఆలోచింపవచ్చునని ప్రభుత్వమువారు సలహాజేసినట్లు కె. శరభరెడ్డిగారిప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తరమువచ్చెను.

సత్యమూర్తిగారి ప్రశ్నకు తరపుగా, తమిళ భాషా నిపుంటువు వ్రాయుటకు ఒక లక్షరూపాయలు ఖాయముచేయబడెననియు, అవి వినియోగింపబడిన పిదప, చందాలపై వసూలు చేసి, మార్చి 1928 సరికి, రూ. 1,41,786 ఆగ్రంథముకొంద వినియోగింపబడినవనియు, యింకను మూడేండ్లలో గ్రంథముపూర్తియగు లోపున రూ. 1,12,500 వ్యయము కావలెననియు తెలియవచ్చెను.

పరిశ్రమలకుగాను ఋణములు

ఎ. వి. భానోజిగారు పరిశ్రమలకు ప్రభుత్వమువారి సహాయచట్టముప్రకారము యెంత మొత్తము ఋణములుగా నీయదలచిరని యడుగ, 8 లక్షలు వినియోగించుటకు యేర్పాటుజేయబడెను గాని, బోర్డునియమించుట త్వంతలో జరుగకుండుటచే యాయేడు ఋణములు ఈయబడవని ప్రత్యుత్తరముడెను.

చక్కెరమిశ్రము

కె. శరభరెడ్డిగారు:— చెన్నరాజధానికి యెన్ని టన్నులచక్కెర నిరుడు వైసెండి దిగుతున్నది. ఇంత యెక్కువగా వైసెండిచెప్పుటకు కారణములేమి? అట్టిపరిస్థితులను చక్కెర తయారు కాదా? కర్నూలుజిల్లాలోనిచెఱుసుండి పరిశుభ్రముగ చక్కెరలభింపదా?

ఉ:— 1922-23 సంలలో 2,78,84 టన్నులు దిగుతుంది అయినది. అందు విదేశములనుండి 9474 టన్నులు ఇండియాలో యితరభాగాలనుండి 1,814 టన్నులు వచ్చినవి.

పరిశుభ్రముగ చక్కెరపరిశ్రమకు తగుసదులు కర్నూలు జిల్లాలో లేవు. ఆజిల్లాలో 289 యకరములు మాత్రమే చెఱుసు పంట గలదు.

ఆంధ్ర పత్రిక

1924 సం॥ ఫిబ్రవరి నెల 11 వ తేది

సోమవారము

స్వపరిపాలనా దర్శము

అధినివేశ రాజ్య స్వాతంత్ర్యమునకును బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వపరిపాలనమునకును విభేదమును గల్పించి, సర్ మాల్బాగి హెయిలీగారు మొదటికి మోసముచెచ్చిరి. విక్టోరియా రాష్ట్ర ప్రకటనమునకు కర్తవ్య సభప్రకారం రెట్టి వ్యాఖ్యానముజేసిరో దెలిసినవిషయమే. ఇకముందు బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వాదర్శమునుగూడ వాగ్దానముజేయలేదని జెప్పిన నెవరేమియనగలరు? సంస్కరణశాసనమును మొదట తయారుజేసినపుడు, పీఠిక దానియందు జేర్చబడెను. చిత్తుచట్టములోనున్న పీఠికను, అసలు చట్టములో దీసివైచిరి. శాసనమునం దీపీఠికను పొందుబాటుపకుండుటచే, అది పార్లమెంటుసభవారిని బాధించదని హెయిలీగారికి నెక్కుడు యుక్తి కరులు జెప్పుట కవకాశముగలదు. అధినివేశ రాజ్య స్వాతంత్ర్యము హిందూదేశమునకు గావలయుననిన, సంస్కరణశాసనమును వార్చిన ప్రయోజనముండదు. క్రొత్తవిధానము నేర్పరుచుట యత్యవసరమగును. స్వపరిపాలనా తీర్మానముగూర్చి ముచ్చటించిన సభ్యులయినను భావభేదము గనుపరచిరి. సైన్యము, నౌకాదళము, విదేశ, రాజకీయాది శాఖలు ప్రజలవశము గాకున్నను యిబ్బందిలేదని రంగారావుగారు ఖరిపెట్టుకొనుచున్నారు. హిందూదేశమునకు వెలుపల అధినివేశ రాజ్య స్థానమును, లోపల బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమును గావలయునని రంగారావుగారు కోరిరి. దీనియర్థమేమి? హిందూదేశమునకు అధినివేశ రాజ్య స్వాతంత్ర్యము అవసరమాగాదా? ఈవిషయము స్పష్టముగా లేదు. రాండుటేబిలు సమావేశమునం దొక స్వపరిపాలనా విధానమును తయారుజేసిన పిమ్మట, ఈ విధానమును సూతన శాసనసభవారి యుగ్గికారమునకు బంపవలెనని, నైహూగారి సవరణ గోరుచున్నది. నైహూగారి సవరణలో కొది ముఖ్య విషయము. జాతీయ గౌరవగారి సూచన నామోదించుట లేదు. మరల ఎన్నికలకొరకు తంటాలు పడుట వీరి కిష్టములేదు గాబోలు! ఇండియా ప్రభుత్వమువారు వారెంతట వారేదియో విచారణ జరిపెదమని దెలిపిరి. ఇట్టి విచారణ నిరర్థకమని గ్రహించుటకు దూరమాలోచించిన క్కర లేదు. జన్నాగారికిమాత్రము, హెయిలీగారి ప్రసంగము సంతృప్తికరముగ గనుపించెను. ప్రభుత్వమువారు సూచించిన విచారణ వాద్యత్వము మారినందుకు చిహ్నమని జన్నాగారి యుద్దేశము. జన్నాగారికి గనుపించిన యాశాలెలు, సామాన్యముగ నితరులకు గనుపింపజాలవు. డిపార్టుమెంటులో విచారణ స్వపరిపాలనమునకు దానిజూపునని గాని, స్వపరిపాలనా దర్శము విషయమై హెయిలీ గారు గావించిన వ్యాఖ్యానము సమంజసమనిగాని, యంగీకరించుట దుర్లభము.

తక్షణ బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమును తాము గోరుటలేదని, జన్నాగారు హెయిలీగారి కథయ మొసగిరి. బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము వంకకు బోవుటకు, తక్షణచర్యలను దీసికొనవలయు నని

మాత్రమే తాము కోరుచుంటిమని, జన్నాగారు నుడి విరి ప్రయాణమునకు బండిని గుదుర్చవలయుననియే, జన్నాగారి యుద్దేశము గాబోలు. ఈబండి గమ్యస్థానమునకెప్పుడు దీసికొనిపోవునోదేవునకేమిరుక. హెయిలీగారు సూచించిన పద్ధతికన్నను, రాండుటేబిలు సమావేశ పద్ధతియే శ్రేష్ఠమని మాత్రము జన్నాగారు జెప్పగలిగిరి. ఇంతకన్నను అనుకూలముగ పద్ధతి యున్నచో, తమకది యిష్టమేననిరి. ప్రస్తుత శాసన సభను రద్దుజేసి, క్రొత్త శాసనసభ నేర్పరుచుట, జన్నాగారికిని బనికీరాదు. తక్షణ బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వస్థాపనముగూర్చి నైహూగారి సవరణయయినను నెక్కి దెలుపుటలేదు. బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వముకొరకు సంస్కరణ శాసనమును మార్పులకు వలయు చర్యల నవలంబింపవలయునని మాత్రము కోరుచున్నది. జన్నాగారి యవకాశముగైకొని, స్వంత యభిప్రాయములను ప్రతిపాదించ దొడంగిరి. అనధికారసభ్యుల లోపములను సందుజేసికొని, హెయిలీగారు మరింత విజృంభించుట వింతగాదు. కాని హెయిలీగారి యుద్దేశములను ప్రజ లేమాత్రమోమోదించజాలరు. పండిత మోతీలాల్ నైహూగారు దెలిపినటుల, సంస్కరణశాసనపు పీఠికపైను, బ్రిటీషుప్రభుత్వమువారి ప్రకటనములపైనను, ప్రజలారాధరపడుటలేదు. పార్లమెంటుసభవారి యాగ్రహానగ్రహములను, ప్రజలారాధరము జేసికొనుట లేదు. దేశములోగలిగిన నూతనదృక్పథమును గనిపెట్టక, హెయిలీగారు పీఠికలో జేర్చబడిన షరతుల నేరుపు జెప్పుచున్నారు. నాయకుల పురాతనాభిప్రాయములను వీరువివరించుచున్నారు. ప్రజలుతక్షణ స్వరాజ్యవాదులయిన సంగతిని వీరికిను గుర్తింపకున్నారు. కాంగ్రెసుసభాశయములను వీరు తిన్నగ్రహించలేదు. తమ లోకమునందే మునిగిజేలుచుండుటచే, వీరికి బాహ్యపరిస్థితులు దృగ్గోచరముగాకుండెను. వీరి దుర్భుధులను నైహూగారు కొంత వరకు దొలగించిరి. జన్నాగారి కింకను వెనుకాడు స్వభావము దగ్గలేదు. బుధవారమునాడు జరుగనున్న ప్రసంగములు, ఇట్టి భావభేదములను గనుపకుండుట యుక్తము. ఇచ్చిన ఇత్తురు. లేకున్న ఇయ్యకుండురు. అడుగునప్పుడయినను గట్టిగ నడుగరాదా? ఎందులకీ తత్తరపాటు?

హెయిలీగారి ప్రసంగముగూర్చి మితవాదు లిప్పుడయినను దూరమాలోచించుట యవసరము. అధికారుల వాగ్దానములను నమ్ముకొనిజపము జేయుచు గూర్చుండిన లాభ మెంతవరకు గలదో కనుగొనుట సులభము. వాగ్దానము లతి త్వరితముగ మారిపోవుచుండును. వీనికి నిలుకడ గనుపింపదు. ఒకమారు దెలిపిన యర్థము నింకొక మారు దెలుపుటలేదు. ప్రజలు బలహీనులుగ నుండి, కరుల యను గ్రహమునకై కాచుకొని యుండునంతవరకు, స్థితిగతు లీతీరుననేనుండగలవు. అధినివేశ రాజ్య స్వాతంత్ర్యమును హిందూదేశమున కిచ్చుటకు, ప్రభుత్వమువారు వాగ్దానము జేయలేదని, హెయిలీగారి పుడు బలికీరి. కాని ఒక్క విషయము నాలోచించవలెను. హిందూదేశమునకు, ఇంపీరియల్ సమావేశమునందు స్థానమిచ్చిరి. మిగిలిన రాజ్యములతోపాటు వోటుజేయుటకు హిందూదేశమున కధికారముగలదు. నానారాష్ట్ర సంఘమునందు, మిగిలిన స్వతంత్ర రాజ్యములవలె హిందూదేశముసమానస్థాన ములంకరింపవలెగలదు. మిగిలినవారిలో పాటు హిందూదేశముగూడ వోటు జేయవచ్చును. ఇంతయిగాక, అధినివేశ రాజ్యముల కన్నను గూడ హిందూదేశ మెక్కుడు ఖర్చును భరింపవలెను. వాషింగ్టను సమావేశము జరిగినపుడు, హిందూదేశమునకు ప్రత్యేక స్థాన మొసగ

బడెను. ఈరీతిగ హిందూదేశమునకు అధినివేశ రాజ్య స్థాన మిదివరకే గలిగెననియు, బహిరంగ వ్యవహారము లన్నిటిలో హిందూదేశము “ఓమినియను” గ పరిగణింపబడుచున్నదనియు, ఇట్టి హక్కును హిందూదేశము సంపాదించుట గొప్ప యదృష్టమనియు, ఆంగ్లప్రముఖులు పలుమారు వచించుచుండిరి. ఈ ఏర్పాటు గాంచి, మితవాదులు పొంగిరి. హిందూదేశమునకు అఖండవైభవము చేకూరినదని, వీరు గర్వపడిరి. శ్రీనివాసశాస్త్రి ప్రభృతులకు విదేశములలో జూపబడిన మర్యాదకు, వీరి కధికోత్సాహము గలిగెను. కాని, అంత రంగికపరిస్థితు లిందువలన మార్పు జెందలేదు. హిందూదేశమునకు అంతర్జాతీయసభలలో పెద్ద స్థాన మిచ్చినను, లోపలమాత్రము ప్రజలు అష్వతంత్రులై, జన్మస్వాతంత్ర్యములగూడ కోల్పోయి, పలుబాముల బడుచునే యున్నారు. అధినివేశ రాజ్యములలో భారతీయులు శాసనసభల నిర్వహి కిని జూడబడుచునే యున్నారు. కేవల బాహ్యవేష ములవలన లాభ ముండదని తలంచినవారి యూహలు, తుదకు నిజమయినవి. ఆకారణముచే ముందుగ స్వపరిపాలనా స్వాతంత్ర్యమును సంపాదించిన గాని, వెలుపల గలిగిన హోదాల కర్తముండదని ప్రజలు గ్రహించిరి. మితవాదులకును నెమ్మది నెమ్మదిగ నిజబందర్భములు గోచరించుచున్నవి. భారతవర్షమునకు అంతర్జాతీయ సభలలో అధినివేశ రాజ్యపు హోదా గలిగిన సంగతి నిజమగునని, లోపల చేకూరకుండుట సాధ్యమగునా? అధినివేశ రాజ్య స్వాతంత్ర్యము నిచ్చుట తమ యాశయము గాదని, పాలకులు దెలుపుటకు వీలుండునా? తమ యక్కరలకొరకు, హిందూదేశమునకు వెలుపల “ఓమినియను” హోదానిచ్చి, హైందవ ప్రతినిధుల వోటును తాముసంపాదించి, ఇందుకొరకు హిందూదేశముపై ధనభారమును మోపుచున్న బ్రిటీషుప్రభుత్వమువారు, అంతరంగిక స్వపరిపాలన మునెసగి అధినివేశ రాజ్యస్వాతంత్ర్యమును ప్రసాదించక ఎంతకాలమని యూరకుండ గలరు? ఇతర జాతుల నెంతకాలము భ్రమలో ముంచగలరు? ప్రాన్సు మొదలగు దేశములు, చిరకాలమిట్టి బూటకమున కంగీకరించునా? అధినివేశ రాజ్య స్వాతంత్ర్యమునిచ్చు కోర్కెయే పాలకులకు లేనియెడల, నానారాష్ట్ర సంఘాదిసభలలో హిందూదేశమునకు సమానస్థానమిచ్చుటయే తక్కు. వెలుపలమాత్రము అధినివేశ రాజ్యపు హోదాయను, లోపలమాత్రము తజ్వ్వితీకేకస్థితియు, ఎంతకాలము నిలువ గలవు? భారతవర్షమునకు సామ్రాజ్యమునందు కాలనీలతోపాటు సమానస్వాతంత్ర్యము నిచ్చుటకు తమ కష్టములేనిచో, పాలకుల సంగతిని స్పష్టముగ దెలుపుట మంచిది. ఇదివరకే సామ్రాజ్యమునండి దొలగిబోవలయు నను పక్షము హిందూదేశమున ప్రబలమగుచున్నది. హెయిలీగారి సిద్ధాంతము ప్రమాణమగుచో, ఈపక్ష మెల్లడల వ్యాపింపక మానదు. సామ్రాజ్యశాసనసభలో జరిగెడి చర్చ తుదకెల్ల పరిణమించునో త్వరలో దెలియగలదు. కాని, ప్రజలుమాత్రము, లేనిపోనియాశల బెట్టుకొని ధ్వజార్చమును మరువజనదు. ప్రజల ధర్మ మేమో గాఢమహత్ముడు మరల ప్రతిపాదించి యున్నాడు. ప్రజాశక్తి ప్రబలమగునని, దానిని నిరోధించుట కేకని సాధ్యపడదు. ప్రభుత్వ దృష్టి యం దేమయిన మార్పుగలిగినయెడల, అందుకు ప్రజలశక్తి తప్ప వేరొకటి కారణము గానేరదు. అటునటు జూడక, ప్రజలు స్వరాజ్యనిర్మాణమునకు బానునెడల, ఎవ్వరు దూరినను, ఎవ్వరు ఆగ్రహము జెందినను, ఎవ్వరు భయపెట్టినను, యిబ్బంది గలుగబోదు. స్వరాజ్య ముపుడు సుస్థాపితముగాక తప్పుదు.

నైజాము : స్వపరిపాలనము

బీరారు రాష్ట్రములను తమ సంస్థానమున మరల జేర్చవలయు నని, హైదరాబాదు నైజాము గారు బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారిని కోరుచున్నారు. ఇటుల జేయుచో, బీరారు ప్రజలకు తాము బాధ్యతాయత ప్రభుత్వము నొసగెదమని, వీరు రాజ్యపరినిధిగానికి వాగ్దానము జేసిరి. నైజాముగారి బొదార్యము ప్రశంసార్హమే గాని, వీరు హైదరాబాదు ప్రజలకుగూడ సట్టిసంస్కరణమును ప్రసాదించుచో, ప్రజల శాశ్వతకృతజ్ఞతకు పాత్రులయ్యెదరు. బాధ్యతాయత ప్రభుత్వము మేకరించి పేరొకరి కీయకుండుట భావ్యముగ నుండదు. బ్రిటీషు హిందూదేశమునకు స్వరాజ్యము నేడోరేపో సిద్ధింపక మానదు. అట్టితరీ స్వదేశసంస్థానములు మాత్రము నిరంకుశత్వమునకు దుర్గములుగ నుండుటకు మాత్రముసాధ్యపడదు. బ్రిటీషు ఇండియానుండి ప్రజలు స్వపరిపాలనముకల్గు ఎంతటి యాతురము జూపుచున్నారో, స్వదేశసంస్థానములందును అట్టియాతురమునే జూపుచున్నట్లు నిదర్శనములు గలవు. మైసూరుమొదలగు రాష్ట్రములలో గొప్పసంచలన మేర్పడినది. హిందూదేశమునకు స్వపరిపాలన మిచ్చుచో, స్వదేశసంస్థానముల సంక్షయమేమియని, హెయిలీగారు ప్రశ్నించిరి. కాని, యీశక్తికు జవాబిచ్చుట దుర్బలముగాదు. ఇంతివరకును బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారు, స్వదేశసంస్థానముల ప్రశ్నను, స్వపరిపాలనాభివృద్ధికొక యడ్డుగ జూపుచున్నారు. వీరిద్వష్ట సంస్థానాధీశులపై నిలిచియుండునుగాని, సంస్థానప్రజలపైకి దిరుగుటలేదు. సంస్థానాధీశులు తమయధికారమును నిలుపుకొనుటకును, బ్రిటీషు ఆధికారులతో మంచిగ మెలగుటకును, నిరంకుశముగ ప్రవర్తించుచుండురు. అంతియగాని, ప్రజలు స్వపరిపాలనమున కేమాత్రము ప్రతికూలురుగారు. బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారు ప్రోత్సాహము జేసిన సంస్థానాధీశులయింను తమపద్ధతులను మార్పుకొనకమానరు. ఒకవేళ వీరు త్వరలో మార్పుజెందరనుకొనినను, బ్రిటీషు ఇండియానుండి స్వాతంత్ర్యభానుడు నిడుమొగుతో బ్రకాశించుచుండ, స్వదేశసంస్థానములలో పాతంత్ర్యమును చీకటి దాగియుండునా? బ్రిటీషు హిందూదేశస్థితి, స్వదేశసంస్థానములను ప్రేరేపింపకుండునా? స్వదేశసంస్థానములు వెనుకబడియున్నవని చెప్పి, బ్రిటీషు హిందూదేశ పురోభివృద్ధిని అడ్డగించుట న్యాయమగునా? ఒకరినిజూచి మరియొకరు ఆభివృద్ధిగాంచ నుంకింతురు. బ్రిటీషు ఇండియా వెనుకబడి యుండునంతవరకు, స్వదేశసంస్థానములును వెనుకబడియుండక తప్పదు. స్వదేశ సంస్థానములగూర్చి హెయిలీ బోలు ఆధికారులు ఎంత భయపెట్టినను, అయ్యది నిరాధారమని నైజాముగారి ప్రతిటనము జెప్పకనే జెప్పచున్నది.

“నేను గవర్నరుగ నున్నచో”

న్యాయుడియా పత్రికా సంపాదకురాలు, స్వరాజ్యపక్షమువారిపై తీవ్రాగ్రహమును వెలిగ్రక్కినది. మధ్యరాష్ట్రములలో స్వరాజ్యపక్షమువారు పరిపాలనమున కడ్డుబెట్టునెడల, తామే గవర్నరుగ నున్నచో, ఏమిజేసెదరో, యీమె నెల్లడిజేసెను. బడ్జెటుందు, లా, ఆర్డరులను, ప్రభుత్వమును సురక్షించుకొనుటకు వలయు గ్రాంటుల నన్నిటిని కార్యనిర్వాహక ప్రభుత్వమువారా, వీరు

పశ్చిమాంధ్రదేశక్షామము

పశువులకు మేత, ప్రజల కన్నవస్త్రములు

కావలెను

అధికారులయాదరణమునకు నాయకులప్రాజాపత్యమునకు ధర్మాత్ములదానధర్మములకు

మంచి తరుణము

రాటము, మగ్గము, ఖద్దరు గాంధీమహాత్ముని తరణోపాయములు

యథాశక్తిని అందఱును సాయపడుదురుగాక!

ముందుగ సంపాదించుకొందురు. ఇక విద్య, ఆరోగ్యములకు ప్రత్యేకింపబడిన గ్రాంటులను శాసనసభ్యులు నిరాకరించుచో, వీరు ప్రభుత్వపాతశాలల నన్నిటిని మూసివైచెదరట. ప్రైవేటుపాతశాలలకు గ్రాంటుల నిచ్చుటకు నిరాకరించెదరట. ఉపాధ్యాయులకు సెలవిచ్చెదరట. వైద్యాలయములను మూసివైచెదరట. శాసనసభలను రద్దుజేసెదరట స్వరాజ్యపక్షముల దుండగములను దేశమందంతటను వెల్లడిజేసెదరట. స్వరాజ్యవాదులను చెఱసాలలలో నుంచెదరట స్వరాజ్యపక్షపత్రిక లెంత మొరబెట్టినను, తాము లెక్కపెట్టరట. దౌర్జన్యరహిత అసహాయ నిరంకుశాధికారిగ ప్రవర్తించెదరట. ఇట్టిస్థితి తటస్థించుచో, పరితపించువారుండరు. ప్రజల స్వశక్తివృద్ధియై స్వరాజ్యము చేరునకు వచ్చుటకు వీలేర్పడును స్వరాజ్యపక్షమువారు ఆటకొటితనమునకు గాక సత్వరస్వరాజ్యసిద్ధికొరకే ప్రతిష్ఠంభనముల నవలంబింపయూనుకొనిరి. వారియుద్దేశము, న్యాయుడియా కింకను బోధపడలేదు. న్యాయుడియాకు ప్రస్తుత సంస్కరణములే స్వర్గము మోక్షము గావచ్చును. పత్రికాసంపాదకురాలు దెలిపిన నిర్బంధపద్ధతులను మధ్యరాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారు రెంతవరకవలంబింతురో దెలియదు. పరిస్థితులు విషమమయినపుడు, ప్రభుత్వమువారియనను తమ పద్ధతులను మార్పుకొందురుగాని, న్యాయుడియాపత్రిక గోచిన రీతిని కేవలము వివేకరహితముగ ప్రవర్తించబోరు.

గాంధీ : నోబిలు బహుమానము

నోబిలు బహుమానమును ఆగ్రాఖానుగారి కొనగవలయునని, ప్లేటుకొన్నిలు సభవారు తీర్మానించియుండిరి. హైదవ శాసనసభలో, గాంధీ మహాత్మునికే యీ బహుమానము నొసగవలయునని, గోరుచు, తీర్మానము నొకదానిని ప్రతిపాదించుమార్చి మహమ్మదు యాకుబుగారు వంపిరి. ఈ తీర్మానమును శాసనసభ్యులంగీకరింతురో లేదో ముందుగాని దెలియదు. ప్లేటుకొన్నిలు సభవారియవ్యక్తతీర్మానమును, వీరు బహుశా నిరర్థకముగావింప సమకట్టియుండురు. గాంధీమహాత్ముని కెట్టి బహుమానములతో నిమిత్తము లేకబోయినను, శాంతిదూతయని నాగరిక ప్రపంచమంతయు దానియంతట యదియే సంగీకరించుచున్నను, మహాత్ముడే యీ బహుమానమున కర్హుడని దెలుపుటవలసినామ్రాజ్యశాసనసభవారు తమ్ముతామే గౌరవించుకొందురు. ప్లేటుకొన్నిలుసభవారి తీర్మానమును పరులువినిన, పరిహాసింపక మానరు. శాసనసభవారియనను ఇట్టి పొరబాటును సవరించుకొందు రేమో చూడవలయును.

“నేనె గవర్నరు అయితే”

న్యాయుడియా

(న్యాయుడియాపత్రికకు వివేచనద్రవ్యము గారు, మధ్య పరగణాలయందలి స్వరాజ్యపక్షమువారు అవలంబించుచున్న విధానమును ఖండించుచు ఒక వ్యాసము వ్రాసియుండిరి. దీనిని న్యాయుడియా పత్రిక ఈ క్రిందివిధమున ప్రధాన సంపాదకీయవ్యాసమున వ్రాసెను).

వివేచనద్రవ్యముగారు వ్రాసిన వ్యాసము గమనింప తగియున్నది. పాలముండలి కుక్క తానుండితొక పశువులను తిననీయక చేయువిధమున స్వరాజ్యపక్షమువారు విపరీత విధానమును అవలంబించుచున్నది. గవర్నరుగారు నిరంకుశాధికారపరిపాలనమును సాపేక్షలయిన పాలుగారు నూచించుచున్నారు. ఈపర్యవసానమునే స్వరాజ్యపక్షమువారు కోరుచుండుటచే ఇట్లుచేయుట అంత్యశ్మయముగ నుండదు. నేను గో ప్రాంత నైగారి స్థానముందున్న నిశ్చింతితో ప్రతికటసితుల నంగీరించి బడ్జెటువరకు ఈ మంత్రులతోనే కరిపాలనము కొనసాగించుచుండినను, బడ్జెటుకు పూర్వము ప్రభుత్వమువారి ఉపపాదనముల నిరాకరింప బడిన అంగిపాటింపను, బడ్జెటు గమయము కచ్చినప్పుడు లా, ఆర్డరు గవర్నరుమొటు గమనింపనకు బాధ్యులగు రిజర్వు గ్రాంటులను ఎక్కి కట్టటి పుకాస్సికానిం దామోదింపబడుటలు చేసెదను. ప్రజామిత్రాభిల కొరకు గ్రాంటులను మంత్రులు కోరెదను, విద్యాశాఖ గ్రాంటులు కాసనసభవారు నిరాకరించెదని యనుకోనెదము. చింతలేక ఆరోగ్యశాఖ గ్రాంటును ఉపపాదించెదను, ఆ గ్రాంటుతొదలరాకరింపబడినదొకోనెదము. ప్రభుత్వపాతశాలలనన్నిటిని మూసివైచెదను. కాసనసభవారు బడ్జెటు నిరాకరించినందున ప్రైవేటుపాతశాలలకు గ్రాంటులనుచ్చుటకు వీలులేదని ప్రకటించెదను. పాతశాలలోపాధ్యాయుల కందరత రెండుసెలలు సెలవు ఇచ్చి క్రొత్త కాసనసభవారు బడ్జెటు ఆమోదించిన తీరును లిప్యబద్ధమయియు తత్తు ఉద్యోగములు ఊనునయియు తెలిసెదను. గ్రాంటులను ఆమోదించు ప్రతినిధులు ఎన్నుకోబడకుండిన రెండు సెలలలో వైద్యశాలల నన్నిటిని మూసివేయుట అనిశ్చయమని ప్రకటించెదను. అటుపిమ్మట కాసనసభను రద్దుచేసి క్రొత్తవైద్యులను జరచెదను. స్వరాజ్యపక్షమువారు విద్యాశాఖ ఆరోగ్యశాఖ గ్రాంటులను ఆమోదించలేదనియు, ఇట్టి గ్రాంటులను ఆమోదించు ప్రతినిధులను నియోజకవర్గాలవారు ఎన్నుకోవలసిన పాతశాలలు వైద్యశాలలు మూసివేయబడునయియు ప్రకటనలను అన్ని భావలయందు అచ్చుత్తించి వివిధ పండితైదను. స్వరాజ్యపక్షమువారు అల్లరులను పురికొల్పిన నిడితులను నిర్బంధించి యాధ్వనయమున గూఢచారులు శిక్షింపబడినవిధముం శిక్షించెదను. స్వరాజ్యపక్షమునకు చేరవ వార్తాపత్రికలు ఎటుగెల్లలవు, అది వారికి సహజవత్తము. క్రొత్త కాసనసభ సమావేశమైన పిమ్మట వారిని మరల గ్రాంటులను అంగీకరింపవలయునని కోరెదను. గ్రాంటులు ఆమోదింపబడినచో పాతశాలలు వైద్యశాలలు మూసివేయ బడుననియు దాక్తులు ఉపాధ్యాయులు పనులనుండి తొలగింపబడుదురనియు ప్రకటించెదను. నేను నిరంకుశాధికారమును చలాయించి పాతలకు నాగరిక జీవితమునకు అనుగుణ్యమును సాకర్యముల నన్నిటిని కలగజేయవలయునని స్వరాజ్యపక్షమువారు కోరుచున్నారు. నేనుకూడ వారివిధానమునే అవలంబించి వారిని ప్రతిఘటించెదను. అప్పుడు స్వరాజ్యపక్షమువారు తమ విధానములన్ని వర్షదగు ఫలితములను చక్కగ గమనింపగలరు.

విదేశ వార్తలు

మాస్కో ఉపద్రవము

విప్లవమంతటను వ్యాపించుట

ప్రతికూల బోలిషివికుద్యమము

లండన్, ఫిబ్రవరి 9:—రౌల్డ్ 12/50. ప్రెస్బుర్గ్ లోని విశేష

ఖరీదై గానండి ఇట్లు తెలుపుచున్నాడు:—సికమాల సోవియటు ప్రభుత్వమును గ్రేటు బ్రిటను ఆంగ్లీకరించినది. ఇంకోక్ ప్రక్క (కోత్) సోవియటు మంత్రివర్గ మేర్పడినది. అయినా రషియానుండి నమ్మనగల విశేషములు రాకుండుట కడచోద్యము. దీనివలన అనేకవిధములకు కడతలు బయలుదేరుచున్నవి. ఉక్రెయిను లో ఆల్లరులు ఎత్తువగుచున్నది. కాకాస్, తిర్మిస్తాను, మెస్ రియా, రూస్సైరీయా జిల్లాలలో తియగబాటోర్లునున్నా రని తెలియుచున్నది. ఈ ఆల్లరులను అణచుటకు వీలులేకున్నది. నుంచూరియా సరిహద్దులో తియగబాటోర్లైన కిష్టకాయలు తాత్కాలిక ప్రభుత్వము శిక్షాటుజేసిరి. పోయన్ ఫిబ్రవరి 26 న తేదీనుండి కష్టకాయలకు చిశావారు సహాయము చేయుచు న్నారని సోవియటులు నిందించుచున్నారు. అప్పుడు వారు, సో వియటులు విప్లవకారులను ముట్టడించిరి. ఆసమయమున చిశా తేరియులు సహాయమును విప్లవకారులకు జేసినం సోవియటులు నిందించుచున్నారు. ఖయవా కొండలనుండి సమాచారమిచ్చున తెలియుటలేదు. వ్లాడికో కాస్ లో ప్రజలు తియగబడిరి తెలియు చున్నది. శ్వేటోషియా: "వైలిరుషియా" మీద వెద్ద ప్రతిపాల బోలిషివికు ప్రైవ్యము పోరాడుచున్నట్లు తెలియుచున్నది.

కన్యూనిస్టు ప్రభుత్వము

ఈ మాస్కో లో కూలీద్రోయుటకు రషియా రెడ్ ప్రైవ్య మువాద పూనుకొని మాస్కో-విప్లీ పోనున్నా రని డెయిలీ మెయిలు ప్రక్కా విలేజిరి గానుండి తెలుపుచున్నాడు.

తిరుగబాటు ముఖ్యముగ బిస్కూ, ఓరెంజు, ఎలిజిజి, రంబూపు, వరో కన్యూ ప్రభుత్వములో జరుగుచున్నది.

ఇకన్ని ఈ మాస్కో-కు దక్షిణమున నున్నది. ఈ ప్రైవ్య ములే ఇదివరలో బ్రూట్స్కా-గారికి తోడ్పడి రెనకొనున్న స కన్యూనిస్టు పాలకులమీద పోరాట. వైలియో కటాలములను కాశేయోకు పంపి నెత్తించిరి. కాని ప్రైవ్యములు సరావరించెను. ఈ లోపుగ ప్రభుత్వమువారు రషియాను ప్రైవ్యముగాని ఇతర పటాలములను, తార్తరము, మంగోలియను ప్రైవ్యములను తమ రాజధానిని కాపాడుటకు కేంద్రీక-ణము జేయుచున్నారని (ఇంగ్లిష్ వర్క్)

నైస్యములు తిరుగబాటొనర్చుటకు ప్రయత్నించుట

లండన్, ఫిబ్రవరి 6:—రై గావార్తా లిట్లు తెలుపుచున్నది.

ప్రిమియో మాస్కో-లో నున్న కన్యూనిస్టు ప్రభుత్వమును ముట్టడించుటకు ఏర్పాటుజేసికొనుచున్నారని.

మాస్కో ప్రభుత్వమువారి యుద్ధవహులు పూర్తిగ గ్రహించిరి. (అందునిమిత్తమే ముందు కాపురు నిమిత్తము తార్తర మంగోలియా ప్రైవ్యములను సమావేశము జేయుచున్నారు. ఈ పటాలములు కన్యూనిస్టు ప్రభుత్వమునకు నిర్మాణము నున్నవి.

ఉక్రెయిన్ ప్రైవ్యములు నైస్తి రషియా దేశములో నున్న యూదులను ముట్టడించుటకు గొప్ప ప్రయత్నములను జేయు చున్నారట.

ఈ సంగతి అలెగ్జయ్ యావార్థుమనే బాల్టిక్ ప్రతికూల వాదనుచున్నది. కాకో-పుహో, పోడోలియా కెన్సెక్ దేశముల లోనుండ తిరుగబాటు జేయుచున్నా రని బిడిస్సా-లో లి... పీతులను జూచి భయపడుచున్నది చాల విషమ దశ నందుచున్నది. చాల చుండిరి అరెస్టుజేసిరట. (ప్రెస్బుర్గ్)

కలకత్తానుండి లండనుకు జననవారను గొల్పోవు పొగ యొడ యుట బ్రిటిషువారికి అంటుకొనెను. క్వరంటీనే అన్ని హోతము వార్షియవచ్చు ననుచున్నారు.

హూస్ కక్టోక గారు లార్డు ఆడ్వోకేటుగ నియమింప బడిరి. రాచరిక విధానమునకు సంబంధించి ఇతనిని ఏర్పాటు చేయలేదు గాన పార్లమెంటు సభలో కూర్చుండ నక్కరలేదు.

పనిలేనికార్మికులసమస్య

ప్రభుత్వ ప్రకటనము

లండన్, ఫిబ్రవరి 8:—పని లేనికార్మికులసమస్యనుగూర్చి రాజ్యభారము తనను సమీపించినపుడు ఇట్లు తెలియజేసిరి. తమ దేశములోనే ఈ తిమ్మలను లేవండ జేసి కష్టములను నివారించుటకు పార్లమెంటువారికి తెలియజేయుచున్నారము. అంతర్జాతీయ వ్యవహారములలో కూడ ఎత్తువ విశ్వస్యముతో నుండుటకును దొమినియనులలో నూడ ఆలోచించుచున్నాడను. (ప్రెస్బుర్గ్) నుటకు శక్తియుండుటయుగూడ అలోచించు చున్నాడను.

హావాన్ వార్తా ప్రచారనః పూర్వములైన లపీతుగారు చనిపోయిరి.

ఈజిప్టు బందీలను విడిచిపెట్టుట

బ్రిటిషు ప్రభుత్వవారిని కొనియాడుట
కయిరో, ఫిబ్రవరి 8:—జనబలు ఫాసాగార్డు బ్రిటిషు వైవిక శాస్త్రాధ్యనముచే శిక్షితులైన ఈ జిప్టు పజలను విడుదల జేసి మనిరి. అయినా కోర్కె వహనరించి బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు ఈజిప్టు బందీలను విడుదలజేసిరి. వైవిక శాస్త్రాధ్యనమువారిచే శిక్షింపబడిన వారిలో కొందరిని విడిచిపెట్టిరి తక్కినవారికి కరమని తెలపబడిన వారిని విడిచిపెట్టుటలేదు.

కార్మిక మంత్రి వర్గమువారు

పనిలేని కార్మికుల సమస్య, గృహవనతి, వ్యవసాయమును గూర్చి చాలవరకు కోత్ ప్రభుత్వమువారు సదుపాయములను గావించిరి.

స్కాట్లండు లార్డు ఆడ్వోకేటును నియమించు విషయమై ప్రధానా మంత్రిగారికిను ఆలోచించుచునే యున్నాడు. కార్మికపక్షముతో ఇదివరలో వీరికి సంబంధములేదన్నను ఈ వద్యక హ్యూమ్యాన్యిటీను గానిని నియమించెద రనుకొనుచున్నారని.

పార్లమెంటు మంగళవారము సమావేశమగును అప్పుడు ప్రభుత్వమువారు తమ విధానమును పూర్తిగ ఆలోచించుటకు సభ జాపుజేయును నెదరు. అప్పుడు రెండురోజులు చర్చివరుగును. (ప్రతిపక్ష నాయకులును, ఆప్టిమిస్టు గారును ఉత్పంకించెదరు. (సిలోను ప్రెస్బుర్గ్)

భారతదేశ సిపాయిలు

నమ్మదగినవారు

మంచి క్రమశిక్షగలవారు

లండన్, ఫిబ్రవరి 6:—భారతదేశములో నైస్యముల నేర్పాటుచేయుటయూ, తరిఫీతుచేయుటను గూర్చి కన్యూనిస్టు ఇరాన్ క్ గారు ఇట్లు తెలుపుజేసిరి:—వాద్య దేశములలో బోలిషివిజము విప్లవమును కలుగ జేయ ప్రయత్నించిరి. ముఖ్యముగ బాంబే దేశములో జేయునెత్తించిరి. కాని వారి ప్రయత్నములు ఫలించలేదు. ఇంగ్లాండులో భారతదేశమున ఆకాంతిగదని కొండొక్కటికే జెప్పుకొనుచున్నాడు. కాని ఈ ఆందోళనకు తగ్గు నూచుచున్నది. ఈ ఆందోళనమైన ఎర్మెక్ గ్రెగ్ నో ఒక మూల తప్పు అంతటనులేదు. నైస్యములలో కొంతకమ కోర్కెనుగూర్చి వైవిక ప్రభుత్వము వారకుడు కాని నైస్యము తక్షణమే లోబడిరి. భారతదేశ పాలనము జేయుటకు భారతదేశ సిపాయిని నమ్మకొనవచ్చును. తాత్కాలిక యుద్ధనిరామాదిగ భారతసిపాయి ఇతరకాంతి నైస్యలతోబాటు మన నైస్యలతోబాటును సమంజసముగానే ప్రయత్నించు చున్నారని పోర్చి అనుకూలముగ జెప్పవచ్చును. భారతదేశ నైస్య మును మరల ఏర్పాటుజేసినటు లేమియు గానించవచ్చును చాల యభివృద్ధిగాంచినట్లు తెలుస్తుంది. ఇప్పుడున్న ఉద్యోగులరంగ తిజాడ ఇప్పుడు పనిజేయుచున్న వారి కిష్టములేవండ మాన్యుల చేయబడినవి. ఈ ఉభివృద్ధికి అభ్యంతరమురాదని అభ్యుత్సాహు తెలియజేసిరి. (సిలోను ప్రెస్బుర్గ్)

ప్రెంచి ఆర్థిక ఏర్పాటులు

రాజ్యాంగ సభలో కలకలము

పార్లమెన్, ఫిబ్రవరి 8:—ప్రభుత్వమువారు ఆర్థిక ఏర్పాటులనుగూర్చి మరల చర్చ ప్రవేశపెట్టినపుడు కొంచెము కోపము గల్గెను. మధ్యమధ్య చర్చకు ఆద్రువచ్చినవారిని ఆడ్డు రాకూడ వని పోయింకేరుగా రాజ్యాపించిరి. కాని వారు ఆగలేదు. ఆల్లరిని సాగించుచునే యుండిరి. అప్పుడు పోయింకేరుగారును, ఆర్థిక మంత్రి లేచిపోయిరి. పెద్ద లాల్ల హదయించెను. కథ చాలించిరి. మరల ప్రారంభమైనది. మరల పోయింకేరుగారు మంత్రులను వెంట నిడుకొని లోనికి ప్రవేశించిరి.

ప్రభుత్వమువారి ఆర్థికవిధానమును గూర్చి సభవారు తమ విశ్వాసమునుజూపిరి.

వాయవ్యసరిహద్దు హత్యలు

తుర్కిస్తానుకు వెడలగొట్టెదరు

లండన్, ఫిబ్రవరి 6:—ఆఫ్ఘానిజన్ లోండిన సరిహద్దు హంతకు లిపుడు కలూలులో నున్నారని. వీరిని ఆఫ్ఘనిస్తాను తురుష్కస్తానుకు బంపివేసెదని ఆఫ్ఘాని రాజ్యము తెలుపుచున్నాడు.

ఇతడు ఈసంగతులు తక్షణ శిక్షమునకుబోవుటచేసెను తమ బాధ్యత తొలపోయెని ఆఫ్ఘాన్ ప్రభుత్వము వారు ననుచున్నారు. మా కర్తవ్యమును నెరవేర్చే మా సరిహద్దులలో లేవండజేసినవార మనుచున్నారు. ఇప్పుడు పూర్వమున్న ఆఫ్ఘాన్ ప్రైవ్యములో కొంత భాగముమాత్రమే సరిహద్దులనున్నది. చాలవరకు ప్రైవ్యము కా బూజుకు మరలిపోయెను. కర్తవ్యములను కాపాడి ఆల్లరులు తేవండజేసిన ప్రకాంతిపరిశులనుగూర్చి జేయుటకు ఆఫ్ఘాన్ ప్రభుత్వమువారు ఆర్థికకాల్పములను పోలీసుదళమును సహా సంచా రములో నుంచుటకు నిశ్చయించిరి తెలియచున్నది. వీరు బ్రిటిషు అధికారులతో ఉత్తర ప్రక్క ప్రక్కములను జరుపుచుందురు. ఇంతవరకు కరాచీలో అపు జేజుబడిన తమ అంధులను విడిపించుటకు ఆఫ్ఘాన్ ప్రభుత్వమువారు చేసిన ప్రయత్నములన్నియు నిర్ఫలము లాయెను. దీనివలన కలూలులో వాహిజముగ నున్నది. ఆఫ్ఘాన్ ప్రభుత్వమువారిని మైతిగవనను నిద్రవములు న్నవి. అట్లేయెడల ఇంకను బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు ఆఫ్ఘాన్ ల ఆయాధములను ఏల అప్పుజేయ వలెనో తెలియజేస్తుంది. కరాచీలో పట్టుకొడిన ఆయాధములలో కిస్తోన్లలేవని ఆఫ్ఘాన్ రాజ్య వారి తెలుపుచున్నాడు. వాటిలో చాలవరకు అధునికతపాకు లు విదళింపబడినవి గలవని. (ప్రెస్బుర్గ్)

సోవియటు

ప్రభుత్వము నంగీకరించుట

బ్రిటిషు లేఖకు రషియావారి క్రతుత్తరము

పరస్పర ఏర్పాదము

లండన్, ఫిబ్రవరి 8:—గ్రేటు బ్రిటను సోవియటు ప్రభుత్వము నంగీకరించెనని బయటలేఖకు రషియావారు తమ ప్రత్యుత్తరము లోను గూర్చిగాన రాజ్యములను వారికి అనుజేసిరి. ఇటీవల సోవియటు సభవారు వలంబించినభోరీకి వోలేనున్నది. సోవియటు అధికారులు యుద్ధము చేత గాని ఇదివరలో ప్రభుత్వము ఒకసారికే మరల ఉద్ధరించుటకు సిద్ధము నున్నారమని రషియావారు గ్రేటు బ్రిటనుకు ప్రతుత్తర్యము చేసిరి. సోవియటు ప్రభుత్వము వారు ఉద్ధరించు తి... వారులను సంపూర్ణాధికారియ్యుల పంపుచున్నారు. వీరు గ్రేటు బ్రిటనుకు రషియా ఒకరికోరెరు ఇచ్చుకొన వలసిన మొత్తములను పరిష్కారము చేసికొనుటకు అధికారమును బడిసిరి. బ్రిటనులో రషియాకు పరపతిని మరల కలుగజేయుటకు ప్రయత్నించెదరు. ఆంగ్లో రషియా మైత్రి యభివృద్ధి బాండుకు సోవియటులు పరస్పర విశ్వాసముతోడను, ఒకరిదేశములో ఒకరు బోక్యము కలుగజేసుకొన వుండగను ప్రయత్నించుటకు వరతులను తప్పక జేసికొనవలెననిరి.

ప్రత్యేకముగ లూబావోను నియమించువరకు రాగోవిస్కి గారిని విదేశాంగాధికారిగ నియమించెద రని తెలుపుచున్నాడు.

రుధిరోద్ధారి సం||రం మాఖమాస శు|| ౪, శనివారము

"My quarrel is still there"
"ఆగిపోలేదు పోరాట మాగిపోదు"
(మహాత్ముడు)

(దామరాజు పుంగవీ కాత్ముడు)

భారతీయస్వరాజ్య మేర్పడెడుదాక
నిండుస్వాతంత్ర్యసిద్ధి రాజించుదాక
హైందవములోలూమ పెంపొందుదాక
ఆగిపోలేదు పోరాట మాగిపోదు||

గాంధీ లెందెంద రిక 'బండిఖాన' బడిన
దేశసేవకు తెల్లు బంధించబడిన
యవన లెందరి ప్రాణంబు లూడ్చబడిన
ఆగిపోలేదు పోరాట మాగిపోదు||

గాంధీ యుద్ధమున మార్పు గలుగుచున్న
నాయకులలోన భేదములే పాయకున్న
'కాంగ్రెసున' గూడి యెన్నిదృక్పథములున్న
ఆగిపోలేదు పోరాట మాగిపోదు||

యత్నము లవెన్ని యవజయ మందుచున్న
నిత్యము మార్చి మార్చి లెత్తుచున్న
వైరిదొర్లనన 'మెంతయో' ప్రబలుచున్న
ఆగిపోలేదు పోరాట మాగిపోదు||

దేశజనులందు కలహప్రవేశమైన
అంద రొకకట్టగా నైక్యమందకున్న
లెండుమతముల మైత్రి జీర్ణించుచున్న
ఆగిపోలేదు పోరాట మాగిపోదు||

పిరికిపందలు మనలోనె వెడలుచున్న
వైరినలంబె యెందరో దూరుచున్న
త్యాగకూన్య లెందరో నిరుత్సాహముడిన
ఆగిపోలేదు పోరాట మాగిపోదు||

ఒక్క డొక్కొక్కదారి దా దొక్కొక్కనేమి
ఒడొరు లొన కలహించుచున్న నేమి
అన్నియు కుటుంబకలహంబు లొనగాని
ఆగిపోవునె పోరాట మాగిపోదు||

ఆంగ్లదేశంబు లెందరిపు లంపుచున్న
కాశ్యపులరాజ్యం దాశ కల్లయైన
ప్రభువు రీడింగు బింకములే పలుకుచున్న
ఆగిపోవునె పోరాట మాగిపోదు||

కంత మొకవేళ జయమొంద బాలకున్న
దివ్యసత్కామంబై సాధించుచున్న
కాసనసభలు నివ్వయోజనము లైన
ఆగిపోవునె పోరాట మాగిపోదు||

భారతీయులహృదయస్థభానునట్లు
ప్రజ్వలించెడు స్వాతంత్ర్యవాంఛ క్రూర
రాహుకేతువు లను దాన్య మాహుతిగ గొని
దగ్ధ మొనరించి కాంతంబు దాల్చుదాక||

ధర్మమార్గంబు నేవేళ దప్పకుండ
జన్మహుక్కుల సాధించి కాశ్యపుముగ
భరతదేశంబున స్వరాజ్య మరయుదాక
ఆగిపోవునె పోరాట మాగిపోదు||

గాంధీబంధనిమోచనము

(అనుమల శ్లోకంబు శేషకవి)

భారతీయులు సంతోషవార్ధిక దేలు
చుండ నిప్పుడె చెఱసాలనుండి నీవు
విడుదలై వచ్చితని మేము వినగలిగితి;
మేమిచిత్రమే!—మాభాగ్య మేమిశేడు?
భరతమాత తపంబెల్ల పండిపోయె;
నామె యెంతో కృతార్థుల నందగల్గె;
నార! యిదెవ్వమానధి యయ్యె; నింక
చెప్పకకృమే నేటివిచిత్రవాద?
ప్రజలు కావలెనని పట్టుబట్టినప్పు
డిక ప్రభుత్వము లొంగుట యెంతో? యింత
కును మహాత్ముడు సామాన్య డనగ వశమే?
హైందవులపాలి ప్రత్యక్షమారియ గాక||

శ్రీ ప్రక్కి సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారు

సీ. నిత్యముత్పడవైన నిన్ను బంది నడంచు
టది చెల్లదనుట నేడరయనయ్యె,
సర్వభూతంబుల సుమధుష్టి గను నీకు
బంధకారకులను బంధు లైరి
కడుబాధనెట్లుగోము వచ్చి నిన్నె తెలు
వెలుపలకు నెచ్చి విడిచి పుచ్చె
కాంతిధంకము నీవు నల్పును ననుమాట
లోకము కాదనె నేకనరణి

గీ|| ఇట్లు నీబంధమోచనం బెసంగె నార!
భరతదేశంబు పుణ్యంపుపంట పీవు
ఇంక నీనల్లనే తరియింతు మేము,
అఖిలసద్గుణకంధి! మహాత్మ్య గాంధీ!

మద్దులపల్లి వేంకటసుబ్బాస్వామిశాస్త్రిగారు

కా. సంతోషంబున నేమహాత్ముడు స్వరాజ్యప్రాప్తికై పూని తా
కాంతంబొక్కడనుచు గాంగోనిజతంత్రాపముకొననుచుకొ
"జ్ఞాంతిశ్చే త్ప్రవచనశి" మృతినవాక్యాచర్యముకొ జూపె; నా
కాంతాకాక మహాత్మ్య గాంధీకి "జయ స్వాస్తి" త్తెంచుభాషింపకే.

కా. ఏకాంతాత్మని చన్యజేషుం తనక వీషింపగలేని మం
దాశాలేశవిషపక్షమున విన్యోజితయై వెల్లి స్వ
ప్రాత స్వంబును జూసెనో జయు మవార్థంబై తనక గాంచెనో
యాశ్రీ గాంధీమహాత్మ్యముకొ జూజయుమ్మందుకొ బ్రశంసింపకే.

కా. ఏపుణ్యాత్మని దివ్యశక్తిమహిమకొ బృహ్మశ నిర్బంధన
వ్యాపారంబుల నల్పకాలమున నీ వ్యర్థంబులూ జేసి నా
నాప్రాంతంబుల బూజ్యయై విజయశంఖధ్వారముకొ నల్పనో
యాపుణ్యాత్మనహాత్మ్య గాంధీకి జయం బంచుం బ్రశంసింపకే.

మ. మనకోసంబు యెన్నికష్టములు సంప్రాప్తించినం గాని చిం
తను లెక్కింపక యెట్లకే "నహినుఖం కష్టంవినా లభ్యతే"
యని కష్టించినయేమహాత్మ్యనకు సంప్రాప్తించెనో సౌఖ్య; మా
యనమాచారమహాత్మ్య గాంధీకి జయం బంచుం బ్రశంసింపకే.

మ. పదిలంబొనలు లేమహాత్మ్యవిజయప్రాప్తిప్రశంసాశ్రుతికొ
నదలకొ నష్టము, సౌఖ్యముం గలిగె, సుచ్చాస్తిసంబు నొందెకొ
జగం,
బాదవెకొ సంతన, మచ్చె భాగ్యము, ఫలం బొందెకొ వ్రతం
బియ్యెడకొ

సుదినంబయ్యెనో యమహాత్మ్యకు జయస్లోకంబు భాషింపకే.

ఆ శీర్వాదము

ఏనుగు తమ్మిరాజుగారు

(చింతిలకమ్మా మనశ్రీరామునికొకకుమదినివలె)

పల్లవి

చింతిలకమ్మా నీచిన్నసుతుల కేమి భయము? చిం

చింతె బొంద నేటికమ్మ వంతె జెంద నేటికమ్మ
చింతెల్ల వఱచిపోయి శీఘ్రముగ విముక్తిగనెడు|| చిం||
సత్యమార్గమును దలంచి సత్యాగ్రహమును భజించి
నిత్యమును నీపాదములను నెచ్చుదిని భజింతు సుతులు|| చిం||
పూర్వజన్మకృతమున శుభోదయంబు గల్గె మాకు
పూర్వమార్గమును దలంచి పూజనీకు మమ్మ నిన్ను|| చిం||
తల్లి నిన్ను గొల్వలేక తప్పవారి బట్టె గోరు
కల్లవేషములను గాంచి గాసి చెందినార మమ్మ|| చిం||
నీకుమారుడైనవాడు లోకపావనం దొకండు
మాకు మార్గ మొందుజూప వఱచినాము నిశ్చయముగ|| చిం||
నిన్ను నమ్మినార మమ్మ నిన్ను గొల్పు వార మమ్మ
చిన్ననాటిప్రేమ జూపి చేరదీసి ప్రోవు మమ్మ|| చిం||
చెడమార్గములు త్యజింప శ్రద్ధమార్గములు భజింప
శీఘ్రముగను మమ్మల నాశీర్వాదము నేయుమమ్మ
చింతిలకమ్మా నీచిన్నసుతుల కేమి భయము|| చిం||

గ్రంథ పరిచయము

శ్రీరామస్తోత్రము:—బందరురామానాయుడుపేట.
నివాసులగు గాడేపల్లి సుబ్బారావుగారిచే బ్రకటింపబడినది
ఇది పాటగా బాడుకొనట కనుమలముగా రచియింపబడినది.
వెల రు ౦-౧-౦

హిందీ సుబోధిని:—గ్రంథకర్త. పీసపాటి వేంకట
సుబ్బారావుగారు."విద్యార్థి" (వెజవాడ)ప్రచురణములోనిది
నాల్గవ పుస్తకము. ఆంగ్లము హిందీభాషను సులభముగ నేర్పు
కొనుట కనువసరీతి నిది వ్రాసుబడినది. దీనివెల రు ౦-౪-౦

భగవద్గీత-(గ్రంథినిచెప్పము):—రాజమహేంద్ర
మునందలి శ్రీ గోదావరీ హిందుమతాశ్రమవారిచే బ్రకాశింప
బడినది. వెల రు ౦-౧౦-౦. ఇది సంస్కృతభగవద్గీత పదునెని
మిది యధ్యాయములకు శ్లోకక్రమముననుసరించి వ్రాసిన
తెలుగువచనము, శ్లోకసంఖ్యయు నిందుగలదు. వైది శుభము
గ నే యున్నది.

వత్రికాస్త్రీకాము గ్రామ్యూత వత్రిక:—
సంపుటము ౧-సంచిక ౧-వత్రికాధిపతి శోభనామణము వేంక
ట రంగాచార్యులుగారు, మాంబళము, వైదాపేట. ఒక్క
ప్రతి మాకార్యాలయము నలంకరించినది. ఇది బ్రాహ్మణులు వర్ణా
శ్రమాచారధర్మముల నలంకరించి తమ బ్రాహ్మణ్యమును బో
షించుకొనఁ బురికొల్పటకై యేర్పడినది. వైదికశాస్త్ర స్మార్త
గ్రంథములెల్లకకు సులభముగఁ దెలియునట్లు తెలుగు తాత్పర్యము
తో నిందుబ్రకటింపబడును. ఇందుకుద్యుష్టాంతముగ ధర్మశాస్త్ర
సంగ్రహము, గౌతమధర్మసూత్రములు తెలుగు తాత్పర్యముతో
బ్రకటింపఁ బ్రారంభింప బడి యున్నది. సం|| ౧ కి చందా
రు ౧-౮-౦. దెలిశక్రామ శి "పేజీల వైజాన ముద్రింపబడినది.

గాంధీనగర ప్రశంస

(సోమంచి మూర్తి నారాయణశర్మగారు)

గాంధీనగర పంత్ కలకలమందు కో
భాయమానమగుచు బరగుచుండె
గాలిదీపమును ప్రేలువిద్యుద్దీప
మలను పలగి రాత్రములను కాంతి.
పాక్షిదోడ్డు రోడ్డు పాకశాలలు సువి
శాలములగు భోజనాలయములు
పరమపండ్లములు బసలు కొళాయి లే
రాట్లు చేయఁజేయె భద్రభజితి.
దేశబాధవులను తలకొంచుచున్న
వచ్చినారు చాలామఱు జనులు
కన్నులును పొడిచి కాంచెదవారేమో
దడులనుండి వారి తనివి దీర.
ఎన్ని దులవేలు ఏగుడెంచిరో లెక్క
వెట్టి చెప్పగలుగుటచేర
పుట్టవలయు ముందు భూలోకముందున
ననుచుకొంది తాడుకొనిరి తమిని.
4 దరువస్త్రములను గాంగోట్టిలును
హిందీబాస యెవ్వయ్య రాంప్ర
లితరగామ్రవాసు లెవ్వో యెఱుక గా
వింప నీయలేదు పీక్షకులకు.
మహామదారి యెదిగో బయలుదేరి నటుంచు
బురువులెత్తువారు పరమభక్తి
వందనములఁ జేయువారు చేతులనెత్తి
దవ్వునఁడి కన్నతరుణముననె.
వైపువ్రాలి గాండ తుక్కుటక్కులు సభ్యు
లగువారి లాంగలమున నాడు
టెక్కువాక్కు లొక్క చేరితిమోగ నా
శీసు స్పృహకఁ దెచ్చ బ్రజిషుకొట్టి.
గాంధీనగర మకరణకారణమున నైన
మానవలనెడి నిదానపరులు
న్యాయవాదసభ్యు లాయంగిలీజుగో
లల విదేశస్త్రములను దెలిసి.
కొన్నిపట్ల లాటులున్న వైచిత్ర్యభట
సంచయం బొనర్చు మంచినేవ
నిన్ని వేలజనుల కన్నె పాటులు వడి
మఱవలేము. వారి మాతృభక్తి.
కరుణఁబడి కొఱత సేవకులకు నాంధ్ర
సోదరులకటనియ నునితెనుతి
మహామద లి హితము మఱవక మెలకువ
గలిగి కలకదక్కు మెలగుడయ్య.
దేనిదిస్సి ప్రభుత ద్రిప్ప జాలుదుమని
తెలియ జెప్పినాడో తిరిగి గాంధీ
అట్టిరాట్లు చెక్కుమక్కుట! కాంగ్రెసు
మండపమున నుంచ మానికేమో!
ఖదరుపంచ గట్టి గంధిట్టిపిని బెట్టి
హోటు, బూటు, కోటు, నవలఁ బెట్టి
యట్టై సంచరించు నమెకాదోర యేరి
కబ్బుఁడెఱఁ దెబ్బరము కరంబు.
అన్నదమ్ములన్న హాస్యపులను విన్న
మేకతాలిమూర్తి సరజిఁ గన్న
ఉభయ లొకట, జూపు నెత్తనామును గన్న
ముచ్చటగును ప్రేమ హెచ్చుటగును
ఒక్కయంగవస్త్రమున ధరించయి మెడ
జోలెతోడఁ బురుగుచుండ నీడ
బూది దాల్చి సాంబమూర్తి పక్షాంత త్యాగ
మూర్తి యాంధ్రమాత యార్దిర
ఉచితభోజనము నొసగి యకాలిలు
ధన్యులైరి సుజనమాన్యులైరి.
మార్గదర్శులైరి, మహితులైరి రవ్వారి
త్యాగసాహసములఁ దరమె పొగడ.
వెదకి పేదవారిఁ బిలిచెడివారనఁ
కెప్పువలెనే వారిగొప్పతనము
అనుభవక వేద్య మాభూతయ శాంత
మాతీతు భక్తి యచటదీతు.

అవశిష్ట కవులు

ముక్తివి వెరుమాల్లాచార్యకవి

(శ్రీ శేషాద్రి రమణకవులు)

ఈకవినివాసస్థలము బందరునకాటుక్రొసులదూరములోని
చల్లపల్లి జమీన్దారిలో చేరిముక్తివి యున్నది. ఈతని
తండ్రిపేరు రామభద్రుడు. ఈకవి శ్రీశైవ్యబ్రాహ్మణుడు.
ఈతనితాత పేరమర్రితి. ఈపేరమర్రితికాలమున నియోగిగులు
గా నున్నవీరు శ్రీశైవ్యులుగా మారెరి. నాటినుండి శ్రీశైవ్య
సాంప్రదాయక నామములచే వ్యవహరింపఁబడుచున్నను, ఆచార్య
శబ్దమును మాత్రము జ్యోతిసక వ్యవహరింపఁబడుచు వచ్చిరి.
ఇట్లుండఁటకు ననాంభావరాహిల్యమే కారణముగాఁ జెప్పకొను
చున్నారు. ఈకవి భద్రాద్రిశ్రామనియందు భక్తిశ్రద్ధలు
వహించి విశేషముగా భద్రాద్రియందే వసించుచు వచ్చినట్లున,
అచ్చట ననంతము శ్రీరామునికే వలన విడువక యున్న యీ
కవివలన దా మొదట్నునల కభ్యంతరము గలుగుటచే నర్హు
లీతని గోవలనుండి వెడల నడవ ననేకవిధముల బ్రయత్నించి
సాగకునికి విచారించి యాలయములోని పూజావిగ్రహము నొక
దానిని దీసి దాచి రాత్రింబ గల్గయము బొయనిభర్తృడగు
వెరుమాళ్లయ్యయే యాతిస్కంద మొనర్చినని దేవాలయపాలకున
కెఱిగించెను. అందుపై నా యుద్ధోగి వెరుమాళ్లయ్యగారిం
బిలిచి : గ్రహ మెచట దాచితివో చెప్పవలసిన దనియు వెంటనే
తేకున్న చెఱసాల నంతనడయు దర్జనభర్జనముల గావింప నీతిఁ
దేమాత్రమును చలింపక యట్లే కొనివత్తు నని గంగకుం జని
కంఠమువఱకున్న నీట నిలువఁజేసి భక్తిశ్రద్ధలతో “భవదంఘ్రులు
చూపగదే భువప్రభా” అనుమకుటముతో శతకమును రచించు
వఱ కా రామచంద్రవిగ్రహ మానీటిపైఁ జేలియాడుచు గవిని

కనులపండువయ్యె ఖాదీప్రదర్శన
శాలఁ గన్న ప్రకృతీలఁ గన్న
ఆంధ్రలక్ష్మి యాడినట్లయ్యె నద్దాని
వర్ణనలుసేయ వశ మెవరికి ? ౧౭

కరమునందు వంకకట్ట చింకకొటు
ప్రాతఃపాతయె యుపపన్నమైన
చిచ్చగానిపగిది వచ్చి ఖద్దరపిచ్చి
గురువు కెప్పు బ్రతుకుతెరువుచో వ్వు
పట్టునేత యొక్కపట్టునను తివాసి
నేత యొక్కచోట నెగడుపాట
చెతినాలునేత రీతిజూపుటయొక్క
యెడను ముదము నింపె నెడదఁ గడిది. ౧౮

కొండపల్లికేమి? కొప్పాకబొమ్మలు,
పూలచెట్లు, చామరాలట్లు,
మోతలాలుకొడుకు మురయఁ జేసినవి యా
నైపుణము మెచ్చనట్టిఁ దెవఁడు? ౨౦

చింతిగింజపైని యంతస్థలమునందె
దంతమునను జెక్కు వింతపనులు
ఏల్లులాంటె లేవో యేర్పడ మలచిన
పనితనంబు గనఁగఁ జనదె మనకు? ౨౧

అన్నిటికిని కేమి? యమృతాత్మునినాలు
నడుగనట్టివాఁ లమితభక్తి
గననివారు లేరు ఖదరుధారలయందు
మల్లలనె ధరించు మల్లులందు. ౨౨

ఆలిసోదరులను- నాచార్యరాయల,
గప్పరంపుమాలికలను తెచి
గారించినారు ఖద్దరుదండలు,
పూలు, మరచియుండఁ బోలు వారు. ౨౩

తొగ మాకు టిక్కుటుల నీయఁమని
వేచియుండువారు వాచినట్లు
బయటిగుమ్మముకడ వందలాదిగ స్త్రీలు
బొంతును పురుషమయు పరులు ౨౪

గాంధీనగర మెంత గాలించివెదకిన
నెట్టిటోపి యొక్కపేని లేదు.
ఎంతభంగమయ్యె శాంతికమములకుఁ
జింతసేయనగు నొకెంతసేపు. ౨౫

అందఁ టేకపంక్తి నాఖరుదినమున
విందుగడిచినారు వేడ్కఁ దొట్టి
సందియముల గొట్టి నడుపాయములఁబట్టి
నింద వదలివెట్టి నిజము తెట్టి. ౨౬

సమాపించినదట! ఈచిత్రమును జూచినవారెల్ల రాశ్చర్యమునంది
యాతని భక్తిప్రపత్తుల కానందించిరి తద్వంతకు లొక కథను
జెప్పుచున్నారు. ఈకథ యంత విశ్వసనీయము గావున్నను
కవిమాత్రము, శ్రీరామభక్తి గలవా డని స్ఫురింపఁ
జేయును. ఈకవి యొకను భద్రాద్రిసాధనచారిత్రకము (సీస
ములు) నలువదినాలుగు పద్యములతో రామాయణమును, మాను
మచ్చతకమును రచించెను. మానుమచ్చతకమునుగూర్చి యొక
ప్రవాదము గలదు. చల్లపల్లిజమీన్దారింపునెంచి యవననైస్యము
చల్లపల్లిని ముట్టడింప వచ్చుచున్నదని పాలకునకు దెలిసి వెరుమా
ళ్లయ్యగారిని బిలిపించి “నీవు భగవద్భక్తుడవు గదా? భగ
వంతుని ప్రార్థించి నన్నీ యాపదనుండి రక్షింపవలసినదని కోర,
నచ్చటికి గొంతసమీపముననున్న శ్రీకాకుళమునకు వచ్చి యచ్చటి
యాంధ్రనాయకుని యాలయముయొక్క ప్రవారిగోడలోనిమాను
మద్విగ్రహమున కెదుట చేరి యొంటికొనిమీద నిలుచుండి” వైరి
హంత! శ్రీహనుమంతా” అను మకుటముతో నొక కందశతకమును
జెప్పి పూర్తిచేయువఱకు వెచ్చుచున్న యవననైస్యమునకు మారి
సంభవించి యందఱును నాశనమై రిని చెప్పెదరు. ఈకవికి
కోదండరాముఁడ- సుందరరామదాసు, రామభద్రుడను
మువ్వురు కొమారులు గలరు. ఈకవియొక్క వంశీకులనుబట్టి
విచారింపగా కవికాలము నూటయేబదిసంవత్సరములకు మీటి
యింపదని తెలియుచున్నది, ఈకవి శత కవులచరిత్రమున జేర్పఁ
దగినవా డయ్యెను చేరి యుండలేదు. కవిత్యము మృదుమధుర
పదములచే నలరారుచు నెంతయు హృదయంగమముగ నున్నది.
మాదిరికొఱ కాయాశితకములోని కొన్ని పద్యముల స్థానీపు
లొక న్యాయమున నుదాహరించుచున్నారము. ఈశతకములవ్రాత
ప్రతులు కవివంశీయులకడ ముక్తివిగ్రామమున నున్నవి.

భవదంఘ్రులు చూపగదే మహాప్రభా
శతకములోని పద్యములు.

- (1) శ్రీకరమై నను సుభువిహ్వలతోడ విభ్రంభమాణమై
మాకరసారసంబు లనమానరా సరూప యుక్తమై,
యీకరణిజే బ్రకాంతు మదిచ్చ యెఱింగినకన్నతండ్రి నీ
వోకరుణాసముద్ర నయనోత్సవ మొండెదనయ్య పూర్ణభా
గ్యాకరమైన య్యభివదంఘ్రులుచూపగదే మహాప్రభా
- (2) మఱుమట లేదు మీస్మరణ మాకత శ్రేచ్ఛ మరేమిలేదయా
చరులను వేడలేదు శిఖభంగురదేహ మ పేక్షలేదు కా
పురములు నమ్మలేదు జలబుద్ధుడనెవడ గోరలేదు మీ
చరణము లానదర్శనవిచారమే కానిక మామనంబులో
నరమఱ లేదు లేదు భవదంఘ్రులు చూపగదే మహాప్రభా
- మానుమచ్చతకములోని పద్యములు.
- (1) శ్రీరఘునాయకపదసర ।
సీరుసలము లమార్చి శిల్ప సేపించెద సా ।
మీరివని నీడుమఱువునఁ ।
జేరితి నోశత్రుహంత శ్రీహనుమంతా ॥
- (2) దడములలో జెండాపై
పిడుగులు గురిపించి జనుల భీతి హరింపకే
కడువడి గుఱుపుదడములు
జెడ దోలుము శత్రుహంత శ్రీహనుమంతా ॥
- (3) వచ్చిరిని జనులు పల్కిరి
రచ్చలు బెజవాడకడకు రాతిరి
వినినే త్వచ్చరణంబులు గొలిచితి,
చెచ్చెనో శత్రుహంత శ్రీహనుమంతా॥
- (4) కాకుళోరాయనిపొడఁగని
తేకున నీముచ్చటంత దెల్పియు హితవుక
గైకొని హయములఁ గొట్టవె
చీకాకుగ శత్రుహంత శ్రీహనుమంతా ॥
- (5) విగనిగని గండ్రగొడ్డలి
ధగదగ మెఱుంగ రిపులఁ దార్చిని నీ నా
పగతురగుండియ లవియఁగ
బిగి జెరుపవె శత్రుహంత శ్రీహనుమంతా॥
- (6) భద్రాద్రివిజయరాములు
త్వద్రూపమే కాకుళేశ తథ్యము గన కే
భద్రముగఁ గొల్పి తా భగి
చిద్రూపా శత్రుహంత శ్రీహనుమంతా॥
- (7) అపద్బాంధవ సదయా
ఓపవె నామీద జూపు టొప్పుగ నీకే

రాజశేఖర కావ్య మీమాంస

౧౭

దేశవిభాగము

[౧౭ సారస్వతానుబంధము తరువాయి]

పుష్పకావ్యమునందు దేశవిభాగమును ఉత్తరాపథము అనఁబడును. ఈ దేశము బాహ్యదేశము హూణము వానాయజము కాంభోజము బాహ్యకము వల్లభము లింపాకము కులూతము కీరతంగణము. తువారము తురుష్కము బర్బరము హరహూహాహూహాక సహదహంస మార్గరదేశములు మరకరకంఠదేశము మున్నగునవి ఈ ప్రాంతమునందలి ముఖ్యదేశములలో కొన్ని. హిమాలయము కళిందము ఇంద్రకీలము చంద్రాచలము మున్నగునవి ఇచ్చటివర్తమాలు. గంగ సింధు సరస్వతి శతద్రవు చంద్రభాగ యమున ఇరావతి వితస్త్ర విపాక మహాదేవి కాదలు ఇచ్చటి నదీలలో ముఖ్యములు. సరశరగము, దేవదారులంక ద్రాక్ష కుంకుమము చెవరీయ్యుగ చర్మములు సౌవరాంజనము ప్రాంతోంజనము వైధవలవణము వైదూర్యమణులు గుట్టములు మున్నగునవి ఇచ్చట నుత్పన్నములగు వస్తువులలో నెల్ల ముఖ్యములు. ఈచెప్పిన పూర్వ దక్షిణ పశ్చిమోత్తర దేశములను సందర్శించి మధ్యదేశము అని చెప్పఁబడుచున్నది. కవులు విద్వంసీకరియఁగూడ నిదియే. ఈ రీతి కావ్యములలో చెప్పఁబడినదంతయు అనుసరింపదనియును నెఱుంగదగును. ఏమనగా అన్నారగదా నెడ్డలు ఇట్లు హిమం ద్వింధ్యపర్వతములకు నడచుచున్నదియు వివక్షితురీ (ప్రాగ్భోతిమము కావోలను?) తూర్పున నున్నదియు, ప్రయాగకు పశ్చిమమున నున్నదియు సగుడేశము మధ్యదేశమని ప్రకీర్తితము. ఈమధ్యదేశమునందుగల ఖండదేశములను పర్వతములను నదులును ఉత్పన్నద్రవ్యములను సుప్రసిద్ధములై యుండుటచేత ఇచ్చట వానిని ప్రత్యేకముగాఁ జెప్పినలేదు. ఇట్లే ద్వీపాంతరములందున్న, దేశములను పర్వతములను నదులనుకూడ కవి ప్రయోగాన్వయము లను బుద్ధితో నిందు చర్చించి యుండలేదనియును ఎఱుంగవలయును.

“వివక్షప్రయాగములకు గంగాయమునలకు నడుమ నుండఁ ప్రదేశము అంతర్వేది యనియు, దానిని (అంతర్వేదిని) ఆధారముగా చేసికొని ద్వీపభాగము నోరవలయు ననియును;

ప్రాపగు మత్తీవిల

క్షీపతిపాదాబ్జభృంగ శ్రీహనుమంతా॥

భద్రగిరి సాధనంచార శతకములొన పద్యములు.

సీ॥ జననంబు మెదిలుగా సత్యవాక్యమే కాని

అన్యత మెఱుంగఁడు కల నైనఁ బలుక

సర్వభూతములందు సత్కీటాక్షమే కాని

మోసాలోభద్వేషములును లేవు

ప్రత్యహారాత్రముల రామవల్లభమే కాని

యితరమంత్రోపాస్తి యెఱుంగఁ డెపుడు

సతత మేకాదశీవ్రతమునల్పుటే కాని

రూఢిగా వ్రతము లెఱుంగఁ డెపుడు॥

ఆమహాత్ములు పెరుమాళ్ల యాత్మజులను

దలఁతు కోదండరామాభిధాను నెలమి

భద్రగిరిసాధనంచార భవవిదూర

జానకీరామ సకలదుష్టవిరూప.

ఈకవి ద్వితీయపుత్రుడగు సుందరరామదాసు రామా యణసారసంగ్రహమును కావ్యమున రచించియున్నాడు. అయ్యదిగూడ నీకవివంశీయులయొద్దనే ఉండియున్నది. మఱియు నద్దాని నచ్చు గూర్చు దలచి స్థానికముల నవరింప వారింబ ఘటము ప్రస్తుతము బాపట్ల సహస్రశస్త్రీ టునునగు శ్రీమాన్ గొట్టిముక్కల రణుకాంతాచార్యులవారి కొనంగియున్నారట. శ్రీవారు రాచకావ్యభారమున కేతద్గ్రంథమును విలంప నవ కాళము లేక యున్నటులు వినుచున్నారము. తమ కవకాళము లేకున్న నేటికైన నాగ్రంథమును మాబొంట్లకడ కేని యంటి త్వర లోఁ బ్రకటింపదగినభాగ్య ముగ్రంథమున కొసంగ వంశీయులనే గాక శ్రీమాన్ రమాకాంతాచార్యులవానిగూడ వేడుకొనుచు నీరామాయణసారసంగ్రహములోనిదని కవివంశీయులకడ సంగ్రహించినయొక్క శ్లోకము నందుదాహరించి యింతటితో ముగించుచున్నారము.

రామాయణసారసంగ్రహము.

కిష్కింధాకాండలోనిపద్యము.

(పద్యము నీయలేదు)

అచార్యులనిరి “ఇట్లు నిర్ణయించుటలోగూడ మహాదయుమును మెదిలుగా వీర్వజులకొనవలయునని యాయాచరియఁడు. “ఈ దిక్కు ఇది మెదిలుకొని ఇంతకలకు” అని నిశ్చయింప వీలులే కున్నందున దిక్విభాగము ఏర్పడుచుండలే” అని కొందఱు. ఉదాహరణముగా ఒక్కసంగతినిచెప్పెదము. వామనస్వామికి పూర్వమైన (తూర్పు అయిన) దేశము బ్రహ్మజిలకు పశ్చిమముగా నుండును. గాధీపురమున దక్షిణము అని చెప్పినదేశము కాలపరియన కుత్తరమగును. కాఁబట్టి “అకథినిబంధనరూపమున ఇది ఇతరత్వ నియతమే యగును.” అని యాయాచరియఁ డనెను. “ప్రాచ్యవాప్తివృత్తియొద్దను ఎని వాల్లే దిక్కులు” అని కొందఱు అనిరి. ఈక్రిందిరీతిగ నభియంత్రీక్రియఁ గలదు. శ్లో॥ చతస్త్వవ్యపి దిక్కు రణే ద్వివతః ప్రతి యేన చిత్రచరితేన; ఐహిత మపూర్వమ దక్షిణ మవశ్యమ మనుత్తరం కర్తు॥ [చిత్రచరితుడగు రాజాచేత న్నాల్లకలంబైనయధములలో శత్రువులను గుఱించి చెప్పిన పనియేది కలదో అది అపూర్వముగను (ప్రాత్యక్ష—తూర్పు కానిదియును) అదక్షిణముగను (దక్షిణములేనిదిగను—దిక్షిణముకానిదిగను) అపశ్చిమముగను, (విజ్ఞానసహితముగను—పశ్చిమముకానిదిగను) అనుత్తరముగను (జవాబులేనిదిగను—ఉత్తర దిక్కు కానిదిగను) అయి యుండెను.] అని.

వింద్రి యని, అగ్నేయ యని, యామ్య అని, నైఋతి యని వాచుని యని, వాయు అని, కాశీ అని, ఇశాని అని ఎనిమిది దిక్కులు అని కొందఱు అనిరి. ఇట్లుకూడ కలదు:—

శ్లో॥ ఏకం జ్యోతిర్వృత్తౌ ద్వైత్రిజతతి గదితా న్యజ్ఞబాన్వై శ్చతుర్భిః । భూతానాం పంచమం యా న్యలమృతమృతథా మట్టు నానావిధాని । యామ్యకం తాని సప్తతీదశమునినతా న్యప్రదిగ్భాంజి బి నో । ర్యాంతి ప్రాప్త్యా నవత్వం దశ దధతు శివం దీధితి నాం శతాని॥

బ్రాహ్మి యని నాగీ యని అనునెడు ధేదములలోగూడ కలసి అవి (అకర్కులు పరియని కొందఱు చెప్పిరి) పదియవవ్యవహారమునకు ఈ క్రిందశ్లోకము నిదర్శనముగా నుండగలదు.

శ్లో॥ దశదిక్కులవ్యవస్థితమీ సుంకటభూమికే॥

విమలా నూలత్కర్ష్య బ్రహ్మాండగ్రాహకే శిథిలి॥

నూలత్కరుడు (చాల ఎక్కువగా దానముచేయు స్వభావముగలవాని నీశేయితో వ్యవహరించుచుండురు.) అగువానికి, పదిదిక్కుల చివరకలకు హద్దుగాగలభూమి ఇమిడియుండు ఈ బ్రహ్మాండమను గ్రామమున ఉనికివేయమై యుండును.) అనగా దశకాలావ్యాప్తమగు నీబ్రహ్మాండమునంతను దాటి దానమిరుని కీర్తిజాలము నిరంతరము (ప్రకాశించుచుండు ననుట)

వైచిత్ర్యము వివిధవిషయబృంద మంతయును యథాగమై నదియే కాని వేమాగాదు. అట్లయినచో ఈ విధముగ మతధేద మేలయని యడిగదరా? ఇక్కడజామము వక్రయొక్క వివక్షను అనుసరించిగా యుండును! మఱియును ఆకాళమునందలి, చిత్రా స్వామి సత్వత్రముల పధ్యంగల భూవ్యూకాళము ప్రాచీదిక్కు అనియును, దాని ననుసరించియే ప్రతిచీదిక్కును (ధ్రువము త్రమునఱకుగల భూవ్యూకాళము ఉత్తరదిక్కు అనియును తదను సారముగ దానికెదురుగనుండునది దక్షిణదిక్కు అనియును వాని నడుమ నున్నవి విదిక్కులనియును వైభాగమున నున్నదిక్కు బ్రాహ్మిదిక్కునియును క్రిందిభాగముననున్నదిక్కు పాతాళీయ మనియును పూర్వదిక్కు నిర్ణయముగా నెఱుంగవలయును. కవుల వ్యవహారమును ప్రాకీర్థ మనియును విస్తృతానానాధిసాధ్య మని యును చెప్పి విధములుగా నెఱుంగవలయును.

ఈ చెండువిధములలోను ప్రాకీర్థవ్యవహారమున గల ప్రాచీనిరేక్షమున కుదాహరణముగా ఈ క్రిందిశ్లోకములను చూడుడు:—శ్లో॥ ద్విత్రైశ్శ్లోకైః పురాణామౌక్తికమణిచ్ఛాయై సిన్ధితం తారకైః । జ్యోత్స్నాపాన భూలనేన వపునామస్తా శ్చకోరాంకనాః । యాలోస్తాచలమాడ మద్వ్యసంధుచ్చత్రేభవి శ్చందమాః । ప్రాచీబాలిడిచాలలోచనరుచాం బాతాచ పాత్రం కకుట॥

అకమునందు పురాణములగు మాత్రికములయొక్క నీడలవలె చెండుమాడు తారకలున్నయవి. జ్యోత్స్నాపానభూలనమగుశరీరముతో చకోరాంగలు నిద్రించుచున్నవి. చంద్రుడు ఉద్వ్యసంధుచ్చత్రేచ్ఛందై అస్తాచలమును గుఱించి వెడలిపోయెను. తూర్పుదిక్కు దిల్లిహనయొక్క కన్నులకాంతలవంటి కాంతులకు పాత్రమయ్యెను.]

దక్షిణాదిక్షిరేక్షము:—శ్లో॥ దక్షిణోదక్షిణా మాశాం యియాసుస్సోకంబభౌ । జిహ్వ ర్దక్షిణా మాశాం భగవా నివ భాస్కరః॥

ఆరాజు దక్షిణదిక్కును,గుఱించి దండయాత్రను చేయఁదలంచినవాడై మిక్కిలియును ప్రకాశించెను. దక్షిణదిక్కును

వదలివెట్టదలంచిన భగవానుడు అగు భాస్కరుని (సూర్యుని వలె.)

పశ్చిమదిక్షిరేక్షమున కుదాహరణము:—శ్లో॥ పశ్య పశ్చిమదిగంతలంబినా । నిర్విశం మితకథే వివస్వతా । దీప్తయా ప్రతిమయా సోంభనః । తాపనీయ మివసేతుబంధనమ్॥

[చూడుము. పశ్చిమదిగంతలంబియైన సూర్యునిచేత సుద్దిప్తమగు ప్రతిమచేత (ప్రతికల్పనముచేత) సోంజలములు బంగారువికారమైన యానకట్ట కట్టబడినటులుగ ప్రకాశించుచున్నది.]

ఉత్తరదిక్షిరేక్షము:—శ్లో॥ అన్యత్తరస్యాం నిశి దేవ తాత్యా హిమాలయో నామనగాధిరాజః । పూర్వాపరౌ వారి నిధీ విగాహ్య శ్చిత్తః పృథివ్యా ఇవ మానదండః॥

[ఉత్తరపుదిక్కునందు దేవతాత్మయైన “హిమాలయ” మను పృథరాజు పూర్వ పశ్చిమముద్రములను బొచ్చుకొని, భూమి మానదండమును నాలి యున్నాడు.]

విష్ణుస్థానాధిపాగు దిగ్విభాగమునందు పూర్వపశ్చిమ దిక్కులు:—శ్లో॥ యాదాని శ్చే చరత సంగత్యోత్రతంత్రం పూర్వణ చందనగీత రుత పశ్యమేన । నో చేర్చి తోరధరాధ్య సేతునూతి । రాకల్ప మేమ న విరంగ్యతి వో విశాఖః॥

[ఓజలజంతువులారా! అటునుండి కదలి చందనగిరి తూర్పుగవైగని పశ్చిమముగవైగని యున్న గోత్రతంత్రమును ఆశ్రయింపుడు. ఇట్లు వెంటనే చేయఁజైతి లేని ఎడతెగక పర్వత సేతుద్రవ్యపునకు ఈవియోగము కల్పించుము మిమ్ము వదలి వెట్టుడు.]

దక్షిణోత్తరదిక్షిరేక్షము:—శ్లో॥ కాంచ్యాః పురో దక్షిణ విగ్విభాగే తథోత్తరస్యాం దిశి వారిరాశేః కణ్ణాంత చక్రీకృతచారుచాపో రత్యా సమం సాదు మన త్యేనంగః॥

[కాంచీనగరపు దక్షిణవిగ్విభాగమునందును దక్షిణమును ద్రమనకు ఉత్తరముగనున్న (సదేశములందును మన్మథుడు కణ్ణాంతాకృష్టచాపుడై రణిశేఖితో గూడి ఎల్లప్రహరము మన్మథుడు నివసించుచున్నాడ:]

ఉత్తరము మున్నగువానిని చెప్పటలోగూడ అనుత్తర దిగ్విభాగమును అనుత్తరదులయందు ఉత్తరదిగ్విభాగముగూడ ఒక విధముగా దిద్దిరేక్షమునకు ఉపకరింపగలదు. ఎట్లందుచో చూడుడు.

తొలిదానికి ఉదా:—శ్లో॥ తత్రాగారం భవతీగృహ మత్రకే జాన్మదీయం । దూరాల్లక్ష్మ్యం సురపతిధను శ్చాపరా తోరణేన । య స్వోద్యానే కృతకతనయః కాంతయా పథితో మే హస్తప్రాప్యః స్తవకనమితో బాలయందావృక్షః॥

[అయలకాపురియందు కుదేరునియింటికి ఉత్తరముగా మాయిల్లు దూరమునకు గన్నట్టును, ఇంద్రధనుస్సును బోలిన తోరణముతో రాజిల్లుచుండును. అయింటియొక్క ఉద్యానము నందు నాసియురాలిచేత పుత్రప్రేమతో పెంచబడిన బాలయందావృక్షము స్తవకనమితమై చేతికందనట్లుగా రాజిల్లుచుండును.]

చెంపవదానికి ఉదాహరణము:—శ్లో॥ సహ్యాద్రే రుత్రకే భాగే యత్ర గోదావరీ నదీ । పృథివ్యా మహా కృత్వాన్నయాం సప్రణేశో మనోహరః॥

[సహ్యాచర్యపు ఉత్తరదిగ్విభాగమునందలి గోదావరీనదీ స్థావరముగు ప్రణేశమే, ఈ సుస్త భూమండలములోనెల్ల మిక్కిలి మనోహరమైన ప్రణేశము.]

ఈవైచిత్ర్య విధముననే దిగంతవిషయములోగూడ నెఱుంగవలయును. అందు మాడ కేశవ్యతినద్యాదులకును దిక్కులకును ఏమనఁబట్టి నిరేక్షము కలదో అమనయే కూడ దని యుండును. ఇక సాధారణమైంది చెందితియందును లోకల ప్రసిద్ధిని బట్టి యుండుట మర్యాద.

దిద్వియమువలెనే వ్యక్తినియనుచుకూడ పాటించదగి యున్నది. ఈవర్ణనియములలో సామ్రాజ్యలకు శ్యామవర్ణమును దాక్షిణాత్యులకు కృష్ణవర్ణమును సాశ్వాత్యులకు పాండువర్ణమును ఉదీమ్యులకు గౌరవర్ణమును వధ్యదేశవాసులకు కృష్ణశ్యామ గౌరవర్ణములను మార్పదగినవై యున్నవి.

సామ్రాజ్య శ్యామవర్ణము:—శ్లో॥ శ్యామే ధ్వంగేషు గౌడీనాం నూత్రహరైకహరిభిః । చక్రీకృత్య భనుపాషమ నంగో కల్ల కల్లితి॥

[గౌడదేశపుష్ట్రీలయొక్క నూత్రహరహరిహరము లగు శ్యామలంగములనును మన్మథుడు పుష్పధనుస్సును చక్రాకారముగా చేసి అనగా అంతగా నంది) బాణములను తొడుగుచున్నాడని భావము.]

దాక్షిణాత్యులకృష్ణవర్ణమున కుదాహరణము:—శ్లో॥ ఇదం భాసాం భర్త ర్దృతకనకగోశప్రతికృతికమా న్మంద

జ్యోతి గ్రంథి వధిలో బింబలయమ్. ఆ తైవ ప్రాచీన సత్వర ముద్రగిండును ప్రవచ్చాయాచిత్రైస్తవకిత ఇన ధ్యాంత విసరమ్.

[సూర్యునియొక్క, కనకగోళప్రతికృతియగు ఈబింబల యము క్రమక్రమముగ నుండప్రకాశము గలదియై ఆకాశమునుండి జాజూచున్నది. తరువాత ప్రాచీనమగు చీకటులనుండ ముఖిగం దుమలినైవై వృక్షములనీడలచేత ప్రబలిత మైనదానివలె ప్రస రించుచు వచ్చుచున్నది.]

ఉద్విగ్ధులగౌరవార్థ మదాహరణము:—శ్లో॥ పుష్పేషు స్ఫుండ్రతిక్రాంతనార చరణ ప్రత్యంగిమాలింగితాః బాష్పీకీదశన ప్రజ్వాలణైః పుష్పైః కన్యో కాంచితః । బాతం చంపక మన్వీ దీచ్యులనాలావణ్యచోర్యక్షయం మాంజిష్టైర్యుక్తులైశ్చ పాటల తగో కన్యైః కాచిల్లికైః॥

[ఇప్పుడిచ్చటనున్న కాంచనావృక్షములు ప్రత్యంగమున ను పూవులచేత అలిగింపబడినవి. అశోకవృక్షము బాష్పీక శ్రీలవంతిక్షులమును; బోలి ఎత్తైన ఆకులతో బిప్పుచున్నయ ది. ఇతను చంపకమునుమాడ ఉద్విగ్ధుల లావణ్యచో ర్యమున సమర్థముగా నైనది. పాటలవృక్షమునకు మాంజిష్టవ ర్ణములగు మొగ్గలచేత నొకవిధమగురంగు ఏర్పడినది.]

పాశ్చాత్యులపాంతుత మదాహరణము:—శాఖాశ్లేఘం మధుకబలసాశేలిలోతక్షణానాం భృంగశ్రీణాం ఘోరముతు శంకురభిభాన మేతి కించే దానిం చవనతరుణీ పాండుగంధస్థ తీర్ణ్య కాంతి స్తోకం చదుయత పదం నాగవల్లిదశేమ్॥ (2) శ్లో॥ కాన్యో గాత్రలేఖాను లోలల్లావణ్యవీచిమ । ద్రావయిత్యేవ విస్మయం స్వస్థం మాదశవర్ణకమ్॥

మధ్యదేశమువారి కృష్ణత్వమున మదాహరణము:— శ్లో॥ యశ్చైత్రోధవశ్చైః కురుంజైకదాహినః పాంచాలీ దద్యుకు స్వశ్చ కృష్ణం ధూమశ్శామిమ్॥

ఆంధ్రదేశమునకు మధ్యదేశమునందు శ్యామత్వము కలదు. కవిజనులలోకము పరీక్షించినచో, శ్యామకృష్ణవర్ణములగునీ, పాండుగౌరవర్ణములగు గాని ఏమంతాపృథ్వీవముండవని కవిజనమయములను నిర్దేశించు ప్రకరణంబునందు చెప్పియున్నాము. దానిని కవిమహు జ్ఞప్తించివేసి, ఏమట్లు యథోచితముగా మెలగదగును. ఇతను మధ్యదేశీయమగు గౌరవర్ణమునకు ఉదాహరణము. శ్లో॥ తన నవనీలపండ్లగోత్ర ప్రతిఫలదు తైరకోసలేంద్రపుత్రాః॥ అనంత వశితే మృగాంకబింబం మృగమదపుత్రనిధేన లాంఛనే॥

[వెన్నచుద్దవలె గౌరవర్ణముగలనీలజమునందు ఉత్తర కోకలాక్షికుని ముఖచంద్రబింబము ప్రతిఫలించినదిగా మృగమద పుత్రనిధుడు లాంఛనముచేత దెలిసికొనబడినది.]

విశేషముగా పూర్వదేశమునందలి రాజపుత్రికల వర్ణము చేరయనపుడు గౌరము అనిగాని పాండువు అనిగాని నిర్దేశించుట యందు కలదు అని విజుంగవలయును.

ప్రథమమున మదాహరణము:—శ్లో॥ కసోలే బానశ్యా కరణభద్రం ద్యుతిమపి స్మృతస్మేరస్యాగోష్ఠ మృతలకే వక్త్ర కమలమ్ మహాః పశ్యేత్ శృణ్వేత్ కజనిచరసేనాకలకలం జూజూటగ్రంధం ద్రఘతతి రఘూణాం పరివృథః॥

ద్వితీయమున మదాహరణము:—శ్లో॥ తాసాం మాధవ పత్నీనాం సర్వాసాం చంద్రవన్దనామ్ శబ్దవిద్యేవ విద్యానాం మధ్యే జ్వాల చక్రితే॥

ఇట్లు తక్కినవిషయములుగూడ యథాసంభవముగ పో పించునది. పండితులు నైఃకెప్పిన శాస్త్రమర్యాదకును శేషముల కును వివిధముగ నొక్కొక్క వృక్షుల చెప్పటలగు. అట్టివానిని పరిహరించుకొని దోషవిషయములలో వానిని ఉదాహరణములు గాఁ దెలిపెదను. ఇట్లు ఈ ప్రకరణమునందు శేషవిభాగము దిక్రవర్ణవర్ణానుమున సూచింపబడినది. ఇంతకంటెను మించిన విషయములను తెలిసికొనఁ దలంచువారు సేను వ్రాసిన భువన కోశమును చూచెదరు గాక.

హిందీ - తెలుగు

బాలశిక్ష 0-6-0
మొదటి పాఠకం 0-6-1
హిందీ ప్యాకెట్టు డిక్షనరీ 0-0-0.

తెలుగు తెలిసినవారికి హిందీ నేర్చుకొనుట
వీలయిన సులభమైనది వ్రాయబడినది.
ఈ పాఠ భిన్న ప్రత్యేకము.
ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయ,
7, తంబు శెట్టిగిద్ది, మద్రాసు.

మహేంద్రగిరి - భగవల్లిల

దేశ రాజు రామదాసు గారు

ప్రప్రథమమున ౧౮౮౩ వ సంవత్సరమున, సేను మహేంద్రగిరి యున్న తేభరములో నొకటి యని వింటిని. తదుపరి రెండుమూడుగంవత్సరముల ప్రాంతమున నచ్చట మహాశివరాత్రికి గొప్పయాత్రగూడ జరుగునని వింటిని. నాటినుండియు మహేంద్రగిరికి బోయి చూడవలె నను కోర్కె గాఢముగా నుండెను. ఇంతలో భగవల్లిటాటుమున తిరుణమొకటి సంభవించెను.

దుండుభీమవత్సర భాద్రపద బ ౩౦ నాడు సూర్య హణమగుచే, బ ౧౦ నాడు పోయి గ్రహణము గడచినమఱు నాడు బయలుదేరితిరిరావచ్చునని తట్టింది. తట్టుటచేతటాటున భాద్రపద బ ౧౦ శనివారము (౧౮౮౭-౨౨) నాటి యందు ము ౭ గంటలకు బయలుదేరితిని. అలవాటు లేకుండినను నాడు కొంచెము కాశీపుచ్చుకొనుటకు బుద్ధిపుట్టినది. కాని భగవంతుఁ డే లాకో పుచ్చుకొననీయలేదు. పాలు వేగము దొరకనికారణముచేత న. పొగబండికి వేళ కాఁజొచ్చుటచేత నెఱికిఁ దెలిసిన సేమియాటంకపటతోయని తుణమైన కాలవిలంబము లేక బహులేరిన నడకనే నాల్గు క్రోసులదప్పుగల ధూమకేటాశ్వాసమును చేరు కొంటిని. బండినచ్చట కొకగంటకాలము తిరువాయి యున్నది. అప్పుడు నన్నొకబంధువు కలసి యొక్కడికి పోవుచున్నావని ప్రశ్నించెను. సేను మహేంద్రగిరికి పోవుచున్నాననియు గ్రహణము పట్టినమఱునాడు వచ్చెననియు నతనికిఁ జెప్పియుంటిని.

కొంతసేపు సంభాషించినవెనక మందసాధూమకేటాశ్వాసమునకుఁ దనచేతితో నొకయయోమాధ్యభృతప్రమును గొని యిచ్చెను. చేతి సేను పట్టెయూష్యములు స్వల్పము. నాల్గుమాత్రమే. పట్టెనున్నులంతే. రెండుపంచెలు; ఒకచొక్కా; ఒకతుపాలు. ఒకభగవద్గీతగూడ చేతఁ గట్టికొంటిని. చేతనున్నరూపాయలొకొకటి యప్పుడే యయోమాధ్యభృతకై వెచ్చింపబడిన. “మందసా” చేరుననికి నాచేతిలో యూదుయాకాశమాత్రమే మిగిలినవి. ఇంతలో ధూమకేటామృతాసమును చేరితిని. నా కాప్రాంత మతి నూతనము కావున బండినిగవెంటనే మందసాకు త్రోవయేదని యొక యుత్సాహియుని లేనుగన నడిగితిని. అంతవఱకు సేను మాడ వచ్చుచు, జూబిచ్చి పనులించెను. కొంచెదప్పుడవచిన పిమ్మట “నెఱియింటికి పోయెద”ని నన్నడిగెను. నాకిచ్చట చుట్టములుగాని పరిచయములుగాని లేవు. సేను మహేంద్రగిరి వెళ్లెద గంటిని. అంత నాతఁడు పకాబోరని నవ్వెను. నా కా నంద మినుమడింపఁ జొచ్చెను. నీకు గొడుగు లేదు, బట్టలు లేవు. చెంబురేప్పల లేవు. ఎట్లుపోయెదవని మోపెట్టెను. ప్లాట్లనమానములో నైని నిది లేక మేము పోమని యతఁడనుచు దారిలో గలసినవారికి నాఁగంతఁ జెప్పుచు నన్నుఁ జూపుచుండెను. వారు నట్లే పలుకుచు నవ్వుచుండిరి. అంత నాతఁడు మహేంద్రగిరి తారు పోవువార్గ మువశేషించుచు బహుకష్టసాధ్యమని చెప్పుచుండెను. సేను దానికి కాని మొత్తందూరమేగ గతిగ నంతయూరము పోయి చూచెదనని చెప్పితిని. నాపట్టుదల కతఁడాశ్చర్యపడి మియిచ్చి మని తనదారిపట్టి పోయెను.

మందసాకొట చేరుకొంటిని. కొట్టప్రక్క నొక చక్కని చెఱువు కలను నాడు స్నాన సంకల్పనక చేసికొంటుంటే నా కొలనిజునాడి కొకబట్టికొట్టు చేరి కమలాఫలములు చేరము చేసి తిని. ఆతఁడు కొల్ల సాదనము నాచేత నున్న భగవద్గీత చూచెద నిమ్మని యడిగెను. అది సూచించుచుంటేనేనే సేను కొంత విశ్రాంతి నచట చేకొంటిని. అతఁడు సేను మహేంద్రగిరికి పోయెదనని నావలన నెఱిగి కొంతయూర ముపడేరించి పోయి చూచుట కనియే కాలమైనను, నొక్కరే పో నేరనియె. అప్పుడు సేను మఱి యొకకొట్టునకుఁ బోయి, ఆజూ యిచ్చి యేడరఁటిపండ్లును, అర్ధణాయిచ్చి మూడు కమలాఫలములను గొట్టెను. వారు నాఁగంత నెఱిగి యొక్కరైన పోవదని ముక్తకంఠముతోఁ జెప్పిరి. కాని నాపట్టుదలలేదు. నాడు సేను భోజనములేదని తెలిసినచో బలవంతముగా నుంచుచుండుచేత నాకు దెలియదు. మరల మొదటి నర్తకునివద్దకు వచ్చి యర్ధణాయిచ్చి నాల్గు కమలాఫలములనుగొని మార్గ మడిగితిని. అతఁ డించుకయభిమానముతో “నేఁటిరాత్రి సాబాలో జగన్నాథమఠమున బస చేసి మఱునాటియందయమున “బిసేయి నడిగి శివరథును తోడుతీసికొనిపో”మ్మని యనెను. (బిసేయి యనునతఁడు కొండ్రాచుములకు చిన్న రాజువంటివాడు. అతని కాప్రాంతముల మిక్కిలి పలుకుబడియుండును. అతఁడా పని చూచుచున్నంతకాల ముభవింతుటకు సాలీనాము ౧గి గరి సెల యంబారమువచ్చు భూమి యి నా మియ్యబడును. అధికారులుగాని, పరవాసులుగాని వచ్చునపుడు టపా నొసంగుట యతని

పార్థన

బుడమగుంట వెంకటరమణయ్యగారు

శా. శ్రీ మిఱంగ నయోధ్యలో నగరిలో శీతాంశు లేజుబునన్,

వామాంకంబున జానకీసతి తటి

చాళితి నిర్విరాజిల్ల, భ

క్రామోదక్రియ గుక్కుమండపమునం

దాసీనుడై మించు, శ్రీ

రాముం డిచ్చుత గాంధిదేవునకు భ

ద్రంబుల్ దయాస్వాతుడై

సీ. ప్రాణహాని యటన్న భయమితరును లేదు

ద్రజలబాధ లటన్నఁ బ్రబలముఖ

మందు, కష్టము లన్న నుదిఁ గుందఁ దావంత,

సత్యపాలన మన్న సర్వమొనఁగు

కారాగృహం బన్నఁ గలఁగడు మానంబు

జీవహింస యటన్నఁ జింత నొందు

మానహాని యటన్నఁ గాఁగడు దుఃఖంబు

మాతృసేవ యనిన మమతఁ జూపు

నిహసౌఖ్యము లటన్న నిచ్చగింపడు నీడు

పదపంకజంబుల భక్తిఁ గొల్పు

ధర్మసంస్థాపననిర్మలచిత్తుండు

మానితగుణగణమండితుండు

సత్యాగ్రహతనన్నుతుం డబ్బెలాగ

మామ్నా యజలధి సన్మానయకుండు

త్రికరణంబుగఁ బ్రజలకుఁ దేజ మొనఁగు

గాంధిదేవుండు భారతకనకరాశి,

అట్టివాని కనారోగ్య మకట! కూర్చ

నేల! ప్రోవవే రఘురామ! ఇనకు లేక.

విధి) సేను లేలచినన్నిరోజులు మహేంద్రగిరిపై నుండ నిశ్చయించలేక. ఒకరాత్రిమాత్ర ముండి తిరిగి పోయెద. నను సంకల్పముతో బయలుదేరితిని.

మందసానుండి సాబాకు పోవుదారిలో నట్టై వింతలు లేవు. ఉదయమునుండి యాహారపానీయములు లేకునికి దప్పి మాత్రము కలిగెను. సేను పట్టుకొనినవానిలో నొక కమలాపండు, నొకయరటిపండు తింటిని. రెండుసార్లు దారి తప్పితినిని తిలచుటచే మధ్యమాధ్యమన నడిగి తెలిసికొంటిని. మార్గము చాల వరు సదుపాయముగానే యుండెను. ఇరుగెలంకులను చేరువ చిన్నతుప్పలను దవ్వున పెద్దచెట్టును తప్ప మఱేమియులేవు. కొంతదూరము మాత్రము ఎగుడుదిగుడుగాను మిట్టిపల్లములుగాను మార్గ మడుచుగాను, రెండువైపుల వైరుపంటలతోను రమణీయముగానుండెను. మరల దాహమగుటచే మఱియొక కదళీఫలమును భుజించితిని.

ఎట్టికేటకు సాబా చేరితిని. చేరినవెంటనే మఠమునకెదుట నన్న పక్షిత్రాంభోకణములచే కాలుసేతులు కడిగికొని ముఖప్రక్షాళనము గావించి కొంచెము నీటిని ద్రావితిని. వారితో నాకు వచ్చువ్వల్లభ్రమన కొంతకాలతేవము చేసితిని. ఇంతలో వేడుగంటులు కావచ్చినది. అంతట జగన్నాథస్వామి యాలము మున నొకకదళీఫలమును, కమలాపండు నొకదానిని నైవేద్యముగావించి, దానితో నాలుగరఁటిపండ్లునుమఱియొక కమలాఫలమును గలిపి యూగించితిని. కొంచెము స్నాదుజలముల గ్రీరితిని అంతలో నాకలిదాహములు సంపూర్ణముగా నశించినవి. నాడు సేను తినినయరఁటిపండ్లు ఏకుమాత్రమే. అవి యొకయజా. కమలాఫలము లొకయర్ధణా. అట్లుచేయుటకు కారణము కొండ రెణుంగక పోవచ్చును. గాంధీమహాత్ముండు ఆరోగ్యమార్గమున ఫలాహార ముత్సృష్టచుని నిర్వచించెను. అదినిజునుటచే నట్లు తిని యుండగలమో లేమో యని పరీక్షించితిని సేను నడచినమార్గము పదునాల్గుమైళ్లు. ఆరగించినఫలము లణాన్నరవిలప గలవి. ప్రథమదినమగుటచే నామఱునాడు కొంచెము బాధించినను కష్టమైనపని కాదని నాకు విస్పష్టముగాఁ దోచెను. కాని దానికై నా కొకయాటంకము గలదు. ఫలములు విరివిగా దిని జీవించుటకు దగినన్ని దొరకుటలేదు. తగినట్లు పండించినను, అందఱు తినినయెడల సస్యములవలె వానివెలయు మిక్కుటమగుటయే కాక దొరకనే దొరక నను భయ మగుచున్నది. ఇది యాత్రా సమయములలోఁ గాననగు. (సశేషము)

లాండ్ ట్యాక్ ప్రసంగము

నుకూల్ని బ్రిటిషు ప్రభుత్వ వారసత్వంబడించిన ట్రెజరీకి అన్ని ప్రాంతాల్లోని నివాసములను, ఈలాడి ట్యాక్ను ప్రతికూడ సంకలించుచున్నది.

ప్రాంత ప్రభుత్వ వారసత్వం నుడుటకు వచ్చి వాల్టగాను చేయు ప్రయత్నములకు సంకలించుచున్నారు.

కార్యకర్తలకు వారసత్వ గూర్చి గూడ పోయింకేరుగారు సంకలించుచు వెలిబుచ్చిరి.

ఈ వివాదములకు కారణమైన ప్రెంచి ఎల్లొబుక్ను లాండ్ ట్యాక్ గారు పదేకాంక కార్యాలయమువారికి తిరిగి పంపి నేరిరి.

తనకు సంబంధించినంతవరకు ఈ కృత్యము ఇంతటితో ముగించిపోయింకేరుగారు తెలియజేసిరి.

యూనియన్లు

సరక్షకపద్ధతి

అండ్రిస్ నిఘంటి:—నవ్వుటి దినము యూనియన్లు గల ను బాధ్యులుగా గానినెరిరి. సయోజకత్వమువారు సాధారణ సంకలనములను పట్టివేయవలెననుటచే కఠినమైన పరిశ్రమలకు పరిశ్రమలకు అనుకూలముగాలే పోవుటచే వడిపోయిన పరిశ్రమలకు గురైన పద్ధతిని ప్రవేశపెట్టవలెననియు సామ్రాజ్యవ్యవస్థలో రచించిన నిబంధనలకు లొబడే ఇంటిముఖము (మీవ్ లెస్) సిద్ధాంతమును పట్టినంతవరకు యూనియన్లు కొనసాగుచున్నవి.

అండ్రిస్ సాంకేతికమైన పరిష్కారమును నూతనముగా నిర్వచించుచున్నది.

ప్రేమయూనియను కాంగ్రెసు

ఫిబ్రవరి 8:—కాంగ్రెస్ ఒడంబడిక ప్రకారము వారము నకు 48 గంటలు పనిచేయవలెనని జేయబడిన తీర్మానమును దిక్షాణము అమలులో పెట్టెంతవరకు ప్రేమయూనియను కాంగ్రెస్ వారు పోయి కార్మికమృతిని సుదర్శించి విదేశములలో కాంగ్రెస్ ఒడంబడికను భూపరిచినియు దానిని బిటును అంగీకరించెనియు సుఖమాణముగా జూపుచున్నది.

గొప్ప వర్తకదోడు కార్యకర్తల వైద్యాలయమున చనిపోయెను.

వేల్పుయువరాజు

నేటాడుటలో అతని మెదలెడు విరిగెను. (జూలై బోర్డు) కంచన బాటుమండగ గట్టుకుంద పడిపోయెను. కాని అతని మండలముగానుండు వైద్యాలయమునకు గొంపోయెరి. అంతగా ప్రమాదము గలుగలేదనియు కొంచెము దస్సిపోయినానియు నుడిగిరి. 8 తేదీ కుర్చాన్నాడు అందను కేగెనని తెలియుచున్నది. త్వరగానే బాగుపడుట.

నూటికి 6 పానులు కట్టి చొలి 11 25000.00 పానులు అప్పు గావలెనని ఆస్ట్రేలియా ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించెరి

అమెరికావారు కృత్రిమ గూర్చి విచారించుసంఘమువారు మెకాడోగారి సాక్ష్యమును ఒక నాడు మరకు తీసికొనెరట.

ఇండియాకు రైలు ఇంజనలను జర్మను దేశమునండి తెప్పించుచున్న రైలు మార్గముని ఇండియా ప్రభుత్వము వారు ప్రకటించుచున్నది.

అంతర్జాతీయ కలలమంది ఒడంబడికను గూర్చి తయారు చేసినవిల్లును ఛెడరల్ కన్ఫరెన్సుకార్యకర్తలకు పంపిరి.

ప్రమేహబిందు పుత్రము

ఇది రససంబంధమైన టౌమధము సేయించుటచే గలిగిన వ్యాధి, కొరుకు, నశిల సుగంధము మొదలగు వాటిని అకూఠముగా తగ్గిర్చి మంచి రక్తము నిచ్చును. ఉదయము సామంతములందు 12.16 బొట్లు తీసుకొనినచాలును, బుడి 1-కి ధార 1-8-0. ఒకబుడిని వాడిన అర్పియు మీకు తెలియ

సీతారామాచార్య బ్రదర్స్,

హిందూమూలిక వైద్యశాలము, రాజమండ్రి.

చారీచారా వాత్సలు

స్థానిక చిహ్నము నేర్పరుచుట

గవర్నరుని యువనాసము

అక్టోబరు 7:— సంయుక్త పరగణాలగవర్నరు గారు. విలియము మారినె గారు, సంయుక్త పరగణాల ప్రభుత్వమున దేశీయాంగసభ్యుడగు మహమ్మదాబాదు రాజాగారిలో గలిసి 1922 సం॥ ఫిబ్రవరి 4 వ తేదీన చారీచారాయందు వాత్సలేయ 2 డిన పోలీసుల జ్ఞాపకార్థము నిర్మింపబడిన స్థానిక చిహ్నమును బహిరంగపరుచుటకు గాను నిన్నటిదినమున చారీచారాను జనెను. స్థానిక చిహ్నమును బహిరంగపరుచుచు గవర్నరు గారి టిల్లుపస్సు సింపిరి. చాలమంది అధికారులును అధికారతరులను హాజరైరి.

గవర్నరు గారు

నే నిప్పుడు చాల బాధ్యతాభారముతో మాటలాడుచున్నాను. ఈదినమున చారీచారాయందు పలుకుచుండువులు చాల ప్రశంసలందు జనుచుండునని నాస్థానమునందున్న వారి కందరికిని తెలియగలదు. రెండవత్వములకు పూర్వము అతిశయ ప్రయత్నమును నివల్లెటూయొక్క పేరు ఎవరికిని తెలియదు. అట్టిని ఒక్క మారుగా నీ గ్రామముయొక్క పేరు ప్రపంచమునందంతటను మారుమోపిపోయెను. విదేశములందుగూడ ఈపేరు చాల భీకరముగా విషయముల జ్ఞప్తికి తెచ్చుకట్టి మహాపీరికరముగా పేరును సంపాదించెను. ఇచ్చటజరిగిన ఘోరవిషాదమును జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొని వచ్చుకు దానిపై నొక గొప్పరాజీయ సత్ప్రసక్తను బోధించు నుపన్యాసము నొసగవచ్చునని దోచును. గాంధీగారు వాక్యముల నుడువుచు గొప్పగొప్ప యుద్ధములపేరు నుచ్చరించుచు లోకజ్ఞానము నెరుగని తీవ్రస్వభావముగల ప్రజలను రాక్షసకృత్రిములకు ప్రేరేపించినవారి బాధ్యతను గురించి యెంతేని నుడువ వచ్చును. కాని ఆవిషయముల నన్నిటినిగురించుచు నేనిప్పుడు చెప్పను. 1922 సం॥లో నీ యుపన్యాసమునొసగుచో జెప్పదగిన విషయముల నేనిప్పుడు నుడువనక్కరలే కుండిదెది.

వాత్సలేయొనర్పబడినవారి వంతుగులకు సహాయము నొసగుట కేర్పడిన మీ సంఘమువారు ఈవిషాదముయొక్క ముఖ్యగుణ పాతమునుగురించి నుడివియుండిరి. అందుచే నేనిపుడావిషయమును నుడువనవలయు లేదు. మనమందరమును ఇదివరకంటె చాలజ్ఞానాభివృద్ధి నొందితిమి. లాఆర్డుల కల్లెములు స్వల్పముగ గడలించిన జరుగునో చారీచారా విషాదము లొక్కమారు గండ్లకు కాన్నింపజేసెను. ఒక దురదృష్టముపూర్వమున మన కాల్లెండ్రు నున్న భూమి విచ్చిపోయి భూగర్భములోని అగ్ని గుండములును, క్రోధమును రాక్షసత్వమును కండ్లయెడుట గాన్నించెను. అన్ని ప్రశంసలందు నిట్టిపరిస్థితులు గల్గినచో కాంతిప్రతిఫలముగ ఈ రాష్ట్రమునీటి యేగునో అకస్మాత్తుగా గాన్పట్టెను. ఒకటి రెండు తరములకంటె నెక్కువవయస్సుగల వృద్ధులెందరో ప్రభుత్వము లేకున్న నెట్టులుండునో అనుభవించియుండుననియు అట్టివారికను నీరాష్ట్రమున చాలమందిగలరనియు జ్ఞప్తియందుంచుకొనుడు. ప్రస్తుత విషాదమునందు హింస నందినది విదేశీయాధికారియొక్కదేగాదు. ఒక్కమారు అరాజకమునకు అవకాశ మొసగు నెడల దేశీయులలోని దుష్ప్రవర్తకు లందరను పగలుగలవా రందరును విచ్చలవిడిగ జైలరకి బలహీనులను దోచుకొని క్రూర బాధలకులో నొనర్చిరి. ఇది రెండు తరముల నాటి విషయము. ముదుసలల కీవిషయ మింకను జ్ఞాపకమున్నది. 1857 సం॥నుండి, అట్టి పరిస్థితులను క్రమక్రమముగా నెంతయోకష్టపడి సంపాదించిన ఆర్థిక, భౌతిక, నైతికాభివృద్ధిని దెలుపు బ్రూబుక్కు లెన్నియో గలవు. కాంతిసౌఖ్యములతో జీవించుట అనుమాత్రమే నిరవధాన కష్టమొసగు “సీరత్” సురక్షణము అనునవి, రైల్వేలు, తంతివార్తలు కలాకాలలు, వైద్యశాలలు మొదలైన వానిమీదనే గాక మనుష్యులయొక్క హృదయముల నెననుగూడ నాధారపడియుండును. ప్రజాసామాన్యము హృదయముల సాందోళనపరుచుట చలకనయే. కాని అట్లొనర్చు నాతడు, గొంపుఅగ్నితో చెల్లాటమాడుచుండె నను విషయము జ్ఞప్తియందుంచుకొనవలెను. సంయుక్త పరగణాలయం దిక నిట్టి దేమియులేకుండ భగవంతు డనుగ్రహించుగాక! ఈవిషయమున మనరాష్ట్ర నామమే మన ఆదర్శముగ నుండుగాక! రాజకీయము లందును, ప్రభుత్వవిధానమునందును, మన యభిప్రాయమునందెట్టి భేదము లున్నను, రెండువత్సరముల పూర్వమీ ప్రశంసను గలిగిన రక్తప్రవాహముల మధ్యమన పురోభివృద్ధి నందుటకు సంతోషముల భారతదేశమును ప్రేమించువా రెవరును అంగీకరింప గలవిషయమున మనమందర మేకాభిప్రాయముల మగుదుము గాక.

ఈస్థానిక చిహ్నము, అట్టితలంపుల అక్షరణలకు గురైనవంద నొనర్చుగాక.

తరువాత, గవర్నరుగారు, అచ్చట మరణించిన పోలీసులను ప్రశంసించుచు, తానచ్చటకు వచ్చుటకు చాల గర్వితుడై యుంటిననియు, ఆరాష్ట్ర యులు, మరణించిన వారి కుటుంబముల పోషణమునకును, బిడ్డల విద్యాభివృద్ధిలకును అంతభవమును ప్రోత్సహించుటకు చారుసంతృప్తుడై నెరిననియు నుడివి, ఇంక మంచివిషయమున దోడ్పడిన అధికారతరులకు తన కృతజ్ఞతను తెలిపెను. ఈస్థానిక చిహ్నముపై చిత్రింపబడిన, “సామ్రాజ్య లను రక్షింపుము” అను పదములను సప్తమ ఎడ్వర్డువక్రవర్తి కింగ్సు పోలీసు పతకముపై రచించుటకు ఏర్పరచెను. పోలీసు అధికారియొక్క ప్రధానభృత్యులు ఈవాక్యమునందు చక్కగా వివరింపబడిన. తమ దేశీయులయొక్క ధనప్రాణముల రక్షించుటకు నియమింపబడిన ప్రజాసేవకులు. పోలీసువారి నేర్పరచి ధనమును వెచ్చించుట అనవసర మనుభావము కొందరియందు వ్యాపించియున్నది. రాజకీయజ్ఞులు, రక్షకభటులు (పోలీసు) అను పదములు గంభీరార్థము దొకటే నను విషయము నట్టివివర్తకులకు జ్ఞాపక మొనర్చుచున్నాను. అనగా వీరువురును ప్రజా జీవితమునందు స్థిరతకు మూలకారకులు. రాజకీయజ్ఞులు సాంఘిక జీవనభివృద్ధిగా నేర్పడినవారు. రక్షకభటులు, సాంఘిక జీవనముతో నవినాభావసంబంధము గలవారు, రాజకీయజీవనమునకు, సంఘమునందు క్రమదీపనమును నిర్వహించుటకు రక్షకభటుడు ప్రధానవక్త్యకుడు. అతడు లేనియెడల రాజకీయములు, రాజకీయజ్ఞులు అనునవి యుండనే యుండవను విషయమునకు చారీచారావిషాదమే నిదర్శనము. కొన్ని దేశములలో నీయభిప్రాయము బాగుగా గమనింపబడుచున్నది. ఈదేశమునగూడ నట్టి భావముయొక్క ప్రాచంభముల నివ్వడిప్పడే జూచుచున్నాము.

ఇంకొక విషయమును జెప్పవలసియున్నది. చారీచారా వాత్సలువార్త భారతదేశమునందంతట నత్యంతగ్రహమును గలుగజేయుటయేగాక, దేశములో పోలీసు పటాలములందంతటను నత్యంతక్రోధమును జనింపజేసెను. ఎంతయో అగ్రహకారణములు గలిగినను, సమీపముననే ఇట్టి ఘోరములు జరిగినను, పోలీసు పటాలములు ప్రతికారచర్యకు దిగకుండుట చాల ప్రశంసనీయమగు విషయము. వారివృత్తమునీక్షణమున కీనిదర్శనము చాలదా! అవృద్ధిపరుపబడిన చిహ్నము తమ విధుల నిర్వహించుచు ప్రాణముల గోల్పోయిన కీర్తిశేఖర జ్ఞాపక చిహ్నమువలె నుండుటయే గాక ఎంతమందిచ్చిన భారతీయుడు యెదుర్కొనడను విషయము దెలుపుచు జూపలం దాక్షర్యము గలిగించుగాక! అట్టిది సంకలించినపుడే ప్రజలలో సౌరభత్వ భావ మభివృద్ధి నొందగలదు. (ఆ. పై)

వేలం నోటీసు

మాడపాటివారి యెట్టేటులో చేరిన వుయ్యూరు గ్రామంలోని తోటలు బీళ్లలోని తుమ్మలు వగయిరా వంటచెరుకుకు వుపయోగపడే చెట్లు సదరు యెట్టేటుకు బందరు సబుకోర్టువారివల్ల నియమింపబడిన రిసీవరుగారివల్ల వుయ్యూరు మకాములో 21-2-24 తేది లగాయతు వేలం పాడించబడును. కావలసినవారు పాటకాలమందు పైకం సహితంగా హాజరు కావలెను. ఆచెట్లు వేలసంఖ్యమీదను వున్నవి. వాటిలో చాలాభాగం ముదురుచెట్లున్న వ్యవసాయపు పనిముట్లకు వుపయోగించేవిన్ని అయియున్నవి. వేల షరతులు పాటకాలమందు తెలుపబడును.

మాడపాటివారి ఎట్టేటు రిసీవరు } క. కృష్ణానందము, ఆఫీసు, మచిలీపట్నం, 8-2-24 } రిశీవరు.

వైద్యశిరోమణి

ఇదిచొన్ని వైద్యగ్రంథము. ఇందు వాడి జ్ఞానముల పెద్ద పెద్ద వ్యాధులయొక్క చికిత్సలనుగూడ, కుద్దులు భస్మాదులు మొ॥ యాంత్రి సంకలనము గలవు.

శాగర లింగింధ్రులుండండు, మంచి యోగములన్నియు తెలిగించి యాగ్రంథము జూచుచుండిరి. దీనినిచూచి వైద్యులు సంతోషులభముగా నేర్చుకొనవచ్చును.

దీనివల వి. పి. కర్పూరులో నవంబరు 1-8-0 అ. ఎమ్. ఎన్. నారాయణ, గోపాలపురం, కొత్తపేటపొట్టు, గోదావరిపల్లె.

రాయలు కమిషను

పాట్నాలో విచారణ పూర్తియగుట

నానక్ ఇమాంగారి సాక్ష్యము

(అ||పె సైమలుసర్వీసు)

పాట్నా, ఫిబ్రవరి 8:— నానక్ రాయలు కమిషను విచారణ పాట్నాలో ముగిసినది వాన శ్రీరాత్రి బయలుదేరి లాహోరుకు పోయెను. ఆంధ్ర సోమవారమునాటి కేసుకును వరకును విచారణ సలిపెదరు. లీప్రభువును పరమ సర్వమును కేటికడ నుండి ప్రభుత్వమునందును గవర్నరుగారికి సాక్ష్యము కార్యనిర్వాహక సభ్యులలోను మంత్రిలలోను సమావేశమగుచుంది. ఆ కమాండో కార్యక్రమము గూర్చి మధ్యస్థమున కమిషనువారు 1919 పోస్టు అఫీసుల (అఫీసుల) టి. ఏ. థెర్నరు జే. హెచ్. మిల్టన్, హెచ్. ఇ. బూ, బి. జి. డ్లంగారలను విచారించిరి.

పాట్నా, ఫిబ్రవరి 7:— రాయలు కమిషను విచారణ కేసులో సాక్షులు కొనసరిగవలె ప్రార్థియాయె. అభ్యుదయగు లీప్రభువుగారు సభ్యులందరూ ప్రాథమిక ఆర్. మాన్యుగారు హాజరైరి. ప్రభువును హెచ్. టి. యన్. పార్సన్స్ బిస్మిట్ దివాన్ కమిషనుకు గౌ. సర్. బి. కే. మల్లిఖ పాట్నా ప్రాంత 2 జిగరలు హాజరును విచారించుచుంది.

సభ్యులు వాసున ఎమాంగారు బార్, ఆల్. లా, బహిరంగముగ సాక్ష్య నిర్వహించుటకు వారందరూ ప్రశ్న మాలికల ప్రభుత్వ మిచ్చిన, విధి ప్రాంతములలో ద్వంద్వ ప్రభుత్వవిధానమునకు ఆక్షేపణను దెలిపిరి. సర్వములలో విదేశీయులు యెక్కువగా నుండుట వారినాయులు కోరిక బాధ్యతా యంతరము ప్రభుత్వమును విధులనున్నా జోడేయులను ప్రశ్నింపింపవలెనని ఆంధ్ర ప్రభుత్వమును వర్తింపజేసిరి. నానక్ రాయలు నూచించెను. ఈ విషయము 1919 భారత ప్రభుత్వ కానూనికా లెలుగుడ గవర్నరు లేకపోయెను. తక్షణతమైన ఆవరణయందు కొంతకాలమున నిర్ధారణనుండు రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములు ప్రజాతంత్రాభివృద్ధి పరిపాలనయందు కాననభవయెడ బాధ్యత గల్గియుండునటులు జేయుటకు. సర్వములలో సభ్యులు మంత్రులు కాననభవ అధికారము క్రింద లేకుండ అన్ని విషయములలో భారతమంత్రి అధికారము క్రింద నున్నాను.

రాష్ట్రపాలనయందు ప్రవేశపెట్టబడినది స్వల్పపాటి బాధ్యతాయంత ప్రభుత్వమైనది సర్వముల స్థితిపాతము భారత కాననయనకు అనుబంధముగ నున్నది. ఆమూలమును గ్రహించి సర్వములను సరిజేయుట నాలసింప గూడదు.

ఈ సందర్భములో మంత్రుల అధికారముల క్రిందనున్న కొలలలో సర్వముల వారికి సంపూర్ణాధికార ముండుటలు జేయవలయును. పల్లిక సర్వములను గూర్చి యుండిన భావము మారవలయును. అనూనతో భారతీయులు సర్వములను దెక్కచేసినటులు ప్రవేశపెట్టుచు ఇంగ్లాండునుండి రైతులును జేయు సాధనముల శారయగుడద. అట్లుగా భారతరాజకీయార్థక వర్గీకుల క లోనించి సాక్ష్యమైయుండె ఇంగ్లాండునుండి రైతులును మెంటును ఆడిషన్లు విలయన. లేదా కొంతకాలమున తగ్గించవలయును.

భారతీయుల కింపవలె వాదనములలో కడుపురుగు నటుల జేసిరి. గాన యెన్నెను భారతీయులను సర్వములలో జేర్చు కొనవలెనన్న ఆనాచింపవలెను. ఇప్పుడు జేయుచున్నటుల ఇంగ్లాండులో రైతులును మెంటు పూర్తిగా నాడికయవలయును. ఆ సర్వములందు జేర్చుకొనుటకు శక్తిగలవలె గణనిశేషములు అభివృద్ధిపరచుటకు ఆముల నిరోధించుటకుడ బాదు.

పోలీసు, యుండినను నివిలు సర్వములు

ఇప్పుడున్నటు నివిలు సర్వములలో భారతీయులు నూచిక 12 మందికిన్న యెక్కువతే. ఆ ప్రకార ముండిన యింకను 25 సూముల వరకును పరిపాలనయందు బ్రిటిషువారే అధికము. నుండును. ఆర్థికముగ రాజకీయముగ గూడ ఇంగ్లాండులో రైతులును మెంటు గావించేయుట అవసరము. భారతదేశమునకు రాబడి తగ్గిపోవు స్థితికన్పట్టి ననుచున్నా భారతీయుల నివిలు సర్వముల పోషించవలెను.

ఇప్పుడున్నటుల అభివృద్ధిరతపద్ధతియే నివిలుపోలీసు సర్వములనుంచి నివిలుసర్వములలో చాల ఉద్యోగములను ప్రాన్తియులు సర్వములలో మెరికలవంటి గణననున్నుల కీయవలె నని ఆయన నూచించెను. నివిలు సర్వములలో బ్యాండిమలు కాధన

గూర్చి కష్టము, ప్రస్తుతము నివిలునును సర్వముల నియమించు వర్తియై యెత్తివేయుట చాలవలెనని ఆయన నూచించెను. పోలీసు సర్వములలో యిప్పుడున్న దిద్దూట్టి నూచించెం డెంటు ఉద్యోగములను యెత్తివేసి వానిని గూడ ఇంపీరియలు సర్వములలో నీయవలెనని సభ్యులు భారతీయుల సర్వముల జేయువలె పరిపాలనా సామర్థ్యము యెక్కువగా నని ఆయన స్వప్రార్థనయను బట్టి జేసెను. ఆయన రాష్ట్రీయలో రైతులలోను ఉద్యోగము గూర్చి నూచించెం డెంటు నున్న గాన అప్పుడప్పుడు యెత్తివేయుట అవసరము వర్తింపును నియమించు కాలానసారముగ కార్యనిర్వాహకమును సమర్థతతో గావించిరి ఆయన చెప్పెను.

మెడికలు సర్వీసు

మంత్రుల అధికారము క్రిందనున్న యెన్నికలు ప్రాన్తియులు సర్వములలో రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములే వారివారి సామర్థ్యమునబట్టి కాలనిసరివరకు రైతులును జేయవలె నని ఆయన నూచించెను.

వైద్యకాఖా పరిపాలనయందు నివిలు మెరికలు సర్వముల నొకదానిని సృష్టించి ఇప్పుడున్న రాష్ట్రీయ వైద్యకాఖాను అభివృద్ధి కై వైద్యకాఖాలో కలిపి చేయవలె ననియు నివిలు మెరికల వైద్యకాఖాను హెచ్చుతగ్గులు లేకుండ జేయవలె ననియు ఆయన నూచించెను. ఈ నివిలు మెడికలు సర్వములలో చేర్చుకొనవలె అందులకై బోర్డుకానూని నియమించి పోటీపరీక్ష జరుపవలయును. విదేశీ అధ్యక్ష కే కేల వారెవరై నున్నయవలె క్రిందనుంచి యెక్కువ జీతముల నిచ్చి యూరోప్రుము డి లెప్పించుచున్న నని ఆయన నూచించెను. యూరోపియన్ వైద్యసభ్యులు గాంధీజీ అవరణము ఆయన అంగీకరించెను గాన ఆయన రాజకీయముగను, ఆర్థికముగను భారతీయుల సర్వములలో జేర్చుకొనవలె విధిమై మెరియను నుండరాదని ఆయన తెల్పెను.

ఉద్యోగములకు నియమించుటలో యెత్తివేయుట కాతిక జేయియున్న విషయమును తెక్కజేసి అద్దాని గవర్నరునుండెను భారతదేశము ప్రపంచమునందలి దేశములతోకాదు స్వపరిపాలనకేయుగ నుండుట కనుబద్ధముగ నుండును. ఆ ఆచారము మంత్రకాలము, అట్లు ఇంగ్లాండున ఉడికలారీ సేవ జేయు ప్రభుత్వాధికారియనటలోమిడి యుండెను. క్రిందనుండెను. అట్లు వర్తించుట నిధాంతరములకు ప్రపంచ సేవకై నెను యజమానులకు నుండరనున్న భావము భారతీయుల కేర్పడును భారతమంత్రి యుం దెట్టి అధికారము నుండదు. కాననభవ ద్వారా ప్రభాభివృద్ధియె డెంపవలెననుచు వాస్తవ భారతమంత్రి అధికారముండు నెవల బాధ్యతాయంత ప్రభుత్వవిధానమునకు అనుబంధమైన పరిస్థితియె లేకుండవలెనని ఆయన నూచించెను.

సర్వములలో జేర్చుకొనవలెనని సురక్షితముగనుండి అన్ని అవకాశముల నిచ్చుట భారతదేశముయొక్క రాజకీయ ఆర్థిక వాంఛియులకు లోబడి యుండవలెనని ఆయన అభిప్రాయము.

అభివృద్ధి ప్రకారములు

సర్వములలో సంఘ ప్రతినిధులు కమిషను యెంటు దెల్పి స సాక్ష్యమును బట్టి చూడ వారి యసర్వప్రతి దెబ్బచాలని కష్టములను గాక, యాదేశములందు గల్గిన మాన్యులలోని స్వచ్ఛమగుచున్నది. మాట్లాడు జేయుచున్నాధికారమును దగ్గరించవలెనటులు ఇండియాలో నివిలు సర్వములు యితరదేశావకల కన్న యెక్కువగా తలంచునటులు పరిపాలనయందు ఒకటియై ట్టును తలంచుచున్నాను. భారతదేశము స్వపరిపాలనయందును నున్నట్లు విదేశీయులకు వర్తింకు సర్వములలో నుండిన రైతుసామర్థ్యమును సుదృఢపరచుటకై లాంగ్లెండు మాటలు అనుకొనే రాదు. సర్వముల అర్థికములకుండు ఉర్రేకుల జేయవలెనని, భవితేషముల సెక్కుల జేయుటగాని సాక్ష్యముగాని ఆయన భారతీయులకు గాన అట్టి అభిప్రాయమును దెల్పెను. కాని యీ యుద్దేశ బలండునవలె సంపూర్ణ జోడేము ప్రకారము భారతీయుల సర్వములలో జేర్చువర్తియె వెనుకబెట్టునటులు జేయవలెనని ఆయన చెప్పెను.

ఇప్పుడు సర్వములలో నూచించిని గౌరవములో సర్వాభివృద్ధి జూడెదనియు భారత మంత్రియొక్క కలర్లకన్న ప్రజుసర్వాభివృద్ధి మెక్కువగాని వాచుకుండునెండు భారతదేశముగానె పరికి తగినబాధ్యత నొనగననియు ఆయనసభ్యులకు జేసెను.

భవిష్యత్కాలములో రైతులు జేయుకద్దతి భారతీయ సభలందు ముహూర్తకంతు మండి సభ్యులు సభ్యులనిచ్చి అధికారమును దెల్పినగాని సర్వములవరకు లు వెన్నెము నున్నగునని మార్గగూడదను నిబంధన నాడెను

అంగీకరించెను ప్రపంచ మున్నులకు భంజనము కుడుట్టి ను రియే మాన్యులను అణగగొట్టెను.

కొంతకాలమునకు కాల్కత్తా వర్తి అయిన అంగీకరించెను. ఏలక గా కొంతకాలమునకు సమర్థులైన యూరోపియన్లు భారతీయులతోకాదు ప్రత్యేక జేయవలెనై విదేశీయులనుండి ఆయన అభిప్రాయము. అట్లుచేయవలె అంగీకరించెను. ఇట్లు జెలియకొరలు యూరోప్రుభారతమును పరిపాలనా యుగ నియమములచేయవలె జేయవలెనను.

ఇది సంవత్సరములనుండి జేయవలెనని మెక్కువగాను జేయె సర్వములలోని యెండుయెక్కువ జేయవలె ఆ జీతములతో జీవించవలెనని ఆయన అంగీకరించెను. ఇండియన్లు సర్వములతో మా తెక్కువజేయుటలో ఒకవిషయము మంత్రులు జూరముం చుకొనవలెయును. అదియేమనగా, ముందు ప్రాన్తియులు సర్వములు క్రింద గుమాస్తాలు మున్నగువారి జీతములు గూర్చు జేయవలె వాలోచించి పిదప ఇండియన్లు సర్వముల మాటలలో చింపవలెయును.

యూరోపియన్లుగను, భారతీయుల నుండు జీతములలో భేదమును గలగ జేయుట ఆయన అభిప్రాయముగాను. అట్లుజేయుట సమర్థకరమైనది. యూరోపియన్లకు విదేశీయులకు వచ్చినందున గాన కలరెన్నునీయవలసిందనియు ఆయన అభిప్రాయము. నివిలు పోలీసు సర్వములు అభివృద్ధిరత ముండునై పోషించవలెననియు, అధికము మగుప్రాన్తియుల సర్వములను సృష్టించుట అవశ్యమైయున్నది. వానిని ప్రాన్తియులు సర్వములలోజేర్చి మంత్రుల అధికారము క్రింద నుండునటులు జేయవలెయును.

నానక్ ఇమాంగారు ముహూర్తకై ట్టును బ్రిటిషువారి ప్రవర్తనగూర్చి అవకాశమును గురించి లీప్రభుజేప్పగా, ఇమాంగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు వారావిధముగ దలంచునెడల విచార మనుచున్నదియు, ఆయన తనఅభిప్రాయములను చిత్రములో బ్రిటిషుప్రజలయందు విశ్వాసమునందియే కల్పింపవలెయు, కమిషనువారికి వెనుకపడవలెను అభిప్రాయములను దెల్పి తినియు జేసెను.

మంత్రుల అధికారము

మంత్రులకును సర్వములను సేయు సంబంధమును గూర్చి మెమోరాండము దెల్పిన అభిప్రాయములను విశదపరుపవలెననియు, ఇంగ్లాండులో కాలినెటు మంత్రులకులేని అధికారమును యూరపుటకు నియోజన పద్ధతిపై భారము లొసంగుట వారి బాంధవ్యయాదని లీప్రభుజుగ గా ఇమాంగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు ఆయన యెక్కువగాని రక్షకుగాని కోరలేదనియు కాలినెటు మంత్రులకు దాకన్న యెక్కువగాని అధికారమున్నను ఆయనకు కృషిగమగనండవలె చెప్పెను. ఇప్పుడు మంత్రులకున్న అధికారములు నున్నయే యని గూడ ఆయన చెప్పెను.

లీప్రభువు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు రాష్ట్రములందు మంత్రులతో ప్రత్యేకముగ సంభాషించెదనియు, వారవరకు గాని సర్వములకున్న యెట్టి అక్షేపణలను దెల్పియుండ లేదనియు చెప్పెను.

ఇమాంగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు ఆయనమంత్రులతో స్వయముగ కలసికొని మాట్లాడిదనియు వారతమకు సర్వములపై నెట్టిఅధికారము లేదని దెల్పిరియు జెప్పిరి.

ఆయనకు కమిషను వారి ప్రతిపాదముగ దెల్పిరిని లీప్రభువు జేసెను.

ఇప్పుడు ఇమాంగారు 200 రాష్ట్రీయలలోని చింతామణి గారి మొక్క యు కురి యొక మంత్రి యొక్క యు. మయమును దెల్పి క్రింది యుద్యోగి యొకరు వారి నెత్తియె గాపోయి యెవరికి దెలియకుండ ఆయనజేసిన కనుక జేసికో గవర్నరుగారి అంగీకారమును బొందెదందుకు రాజీనామా నిచ్చిరిని దెల్పెను.

ఎక్కడనో ఒకవోటు అట్లు జరిగెదందుకు ఒకవెదనీ గూర్చుమనకెప్పుడునుండి గాదనియు, యీ విషయమై మంత్రులకు అభిప్రాయములగుర్చి ఆయనకు సరియైనవిషయము దెలియకపోయియుండవచ్చుననియు లీప్రభువు జేసెను.

ఇమాంగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు ఆయనమంత్రులగుండ లేదనియు, యెప్పుటికిగాని అపరజేయుగాలేదనియు జెప్పి, యెగరైన తప్ప జెప్పియుండల ఆయనకుని దెల్పెను.

అధికారములపై ఇంగ్లాండులో రైతులును మెంటు గావనలెనని చెప్పినవిషయమును బలపరచుచు, యీ దేశములో రాబడి తగ్గిపోవుచుండెదనియు, ప్రతిసంవత్సరమును తన్ను తెక్కు

నూతనముగ జర్మనీజీవముల
తయారు చేయబడినది. యిదిగల వల
టన దొక్కది ఎరిగివల్లన తెప్పించి
బడలేదు. పూర్వము విజ్ఞాపాజీవ
యధ్యక్షులు యువయోగింపబడు వ
ది ఆ కాక విమానములు కొది నేయు
ది. ఆ సేకము తెప్పించి సులూపవడిని
స్వారు. ధర ఒకరూపాను మాత్రమే
కపాను ఖర్చుజేరు.
మా నేవరు: స్వారుహాపుసు

అనంతపురం క్రైమము

రయితులసభ

అనంతపురం తాలూకాలోని గ్రామములనుండి నువ్వుల తొక్కలు రయితులుగాడి 1 వ తేదీ సాయంకాలము టి. శివ శంకరాచారి అధ్యక్షతన సభ జరిగింది.

అధ్యక్షుడు ప్రారంభోపన్యాసమునందు జిల్లా యంత్రాధికారి గల జైమలమర్తితులనుగూర్చి యింతకు ముచ్చటించి ప్రజలకు పాఠం గలిగించుటకు గాను ప్రభుత్వమువారు చేయు సహాయ కార్యములకు తోడ్పడి రయితులు సమాజేమై తమసలహా నీయ వలసిన యావశ్యకతనుగూర్చి చెప్పిరి. కాసనభ్యులగు జి. రామేశ్వరరావుగారు కరణములు అధికారులయెడగల భయముచే నరియైన తొక్కలను దెలుపకున్నారనియు పంటలగుర్చియు వర్షములగుర్చియు నిజశిథి ఉన్న తాదాకాలకు దెలియకున్నదనియు చెప్పిరి.

ఈ దిగువతీర్మానములు అంగీకృతము లైనవి.

(1) గ్రామములందలి నిజమైన ఆర్థికపరిస్థితులు ఋతు విషయములనుగూర్చి సరియైనతొక్కలనుండి జిల్లా కలెక్టరులకు ఇరిగేషన్ మొదలగు విషయములలో ప్రజాభిప్రాయమును దెలుపుటకై తాలూకా జిల్లా సంఘములకు స్థాపితమైనను, 25 ముఖ్యరయితులు యీవనికి నియమింపబడిరి.

(2) పశువులకు మేతలేక రయితులు వాటిని తక్కువధర లకు విక్రయించుచుండుటచే మున్నందు వర్షములు గలుగు సమయము వ్యవసాయమునకు పశువులకు మేతవల్ల తటస్థమగుటచే రెవిన్యూ అధికారులు పై జిల్లాలనుండి పచ్చికను దెప్పించి రయితులకు పంచుటకుగాను కంకురారు, అనంతపురం, గార్లపల్లి తాడిపత్రి గ్రామములలో డిపోలను యేర్పాటుజేయవలెను.

(3) అస్పృశ్యులకు మామూలు నూతులనుండి నీరుతోడి సరిపోవునంత బోయింపుకుగాను కూలివార్లను నియమింపవలెనని లేబరుకమిషనుగారిని కోరవలెను.

(4) రయితుల పరపతి తగిపోవుటచే వారికి ప్రభుత్వము వారు కైరెవిషను ఒసంగవలెను.

(5) రెవిషను ఒసంగునపుడు గతఫస్టిలో యెంతవీరు ఆభూములలోనికి ప్రవేశించినదియు గమనించి ఒసంగవలెగాని, వాటిపంటలను బట్టిగాదనియు, పంటలు పూర్తిగా నశించినవాటికి రెవిషను పూర్తిగా నీయవలెను.

(6) జిల్లాలోని జైమలమర్తితులను విలోకించి ప్రభుత్వమువారు జైమలమర్తి కార్యములను మొదలిడి, నీటిపనులు జేయించి, రాళ్లుకట్టుటకు బదులు రాత్తులు వడుకుట యేర్పాటు జేయవలెను.

(7) రయితులలో మోతుబీలు, స్వయముగా తమభూములకు తవయోగించునట్లు పనిలేనివారికి పనికిల్లినట్లు కొన్ని నీటిపారుదలపనులను జేయింపవలెను. ప్రభుత్వమువారు వీరికి బలయు సౌకర్యములను ఒసంగవలెను.

(8) బి. డి. సి. నెం. 14 ప్రకారము జిల్లాలలోని దురవస్థ ప్రభులుగా నున్నను, అధికారులు యింకను పన్నువసూలు జేయుచునేయున్నారని ఆవుగట్టు ప్రకటించినట్లు పడకున్నారు. కాన అధికారులకు నిజపరిస్థితులను దెలియబరచుటకుగాను జిల్లాలోని సానిక సంఘములందలి సభ్యులు, కాసనభ్యులు మున్నగు బాధ్యతగలవారు గ్రామములలోనికి స్వయముగా బోయి రిపోర్టు చేయవలెను.

(9) నూతనముగా వచ్చిన ఇరిగేషన్ బిల్లులోని మరతులనుగూర్చి విచారించి, యీజిల్లాకునుకూలమగు నియమములను దెలియబరచుటకుగాను యీదిగువవారిని ఉపసంఘముగా నియమించడమైనది:— తరిమెట్టి సుబ్బారెడ్డిగారు, హెచ్. శివరావుగారు, మానేపల్లి నారాయణరావుగారు, హెచ్. శేషగిరిరావుగారు, లాల్లూరుకుసుబ్బారెడ్డిగారు, ఉప్పకొత్తరావుగారు, బి. భీమారావుగారు.

(10) ఇట్టిసభ మేరకటి మార్చి నెలలో జరుగవలెను. ఈ తీర్మానములపై ప్రభుత్వమువారు యేమి నిశ్చయించునదియు ఆ సభలో చర్చింపబడును. అయ్యది నిశ్చయింపబడువరకు యెట్టి పన్ను చెల్లింపగూడదు.

ఈతీర్మానము ప్రజలలో గొప్ప ఉత్సాహమును గలిగించెను. లాల్లూరు పద్మనాభదాసుగారు తీర్మానమును బలపరిచి, టి. నారాయణరావుగారు తీర్మానమును అనుమతించుచు, గంభీరోపన్యాసము నొసంగిరి. మరి యాదుర్యు తీర్మానమును బలపరిచిరి. అంతట అధ్యక్షుడు జి. రామేశ్వర రావుగారిని విడిచి, పన్ను లినిరాకరణము ప్రకటించుట యందుగల సాధకబాధకములను సభ్యుల కెరకరణను నియమించిరి. ఆయన

యీతీర్మానము నంగీకరించినచో జిల్లా యందు అన్యోన్యత దృఢముగా లేకపోవుటచే అపజయముగలిగి, జిల్లా యంత్రాధికారి తలనంపులు గలుగుననియు, యిట్టి ప్రాముఖ్యముగ తీర్మానముపై నంగీకరించునపుడు యితరగ్రామములలోని సోదరుల యవస్థనుగూడ దలంపవలెననియు చెప్పి సమ్యక్తుల నొసగులోపున బాగుగా విచారించవలెనని నుడివరి. ఆ యన ఉపన్యాసించునపుడు కొందరు ఉద్దేశపూరితులుఉపన్యాసకునకు పిరికితనమోపించిరి.

ఎ. పి. కవిగారుగూడ యిట్లే తీర్మానమువేటునే ఆమోదించుటకుల ప్రతిబంధకములను వేల్చిజేసిరి. దానుగారు తన తీర్మానముపైగల విమర్శలకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు ప్రభుత్వమువారి సేదగుటకు పన్ను లినిరాకరణమే అవసరమైనదనియు, ప్రజలలో యీ విషయమున యేకాభిప్రాయము గురుతరదను భయముగలచో జి. రామేశ్వరరావుగారివంటి ధీరులే నాయకత్వము వహింపవలెననియు బలికిరి. అంత నీవిషయమున చర్చించుట మార్చిలో రెండవ సభ జరుగువరకు నిలుపు జేయబడవలెనని హెచ్. శివరావుగారు కోరిరి. ఈ చూడవలెను. సుబ్బారెడ్డిగారు ఆయన దించిరి. అప్పటికి చాల ఆలస్యమగుటచే చర్చ ముగింపబడెను.

హెచ్. శివరావు, వి. రామచంద్రగార్లు యీ సభా విషయములను ప్రకటించుటకు విలేజరులుగా నియమింపబడిరి.

ఒక భౌతికవిజ్ఞానోద్వేగముని విచిత్ర ప్రకటనము

అష్టమశతాబ్దము జనలలో హిందూ శాస్త్ర సరివాదులకు భిన్నముగా శాస్త్రసాక్షులను రక్షించుచున్న భౌతిక సయస్యము బలహీనమైనదిను సభిప్రాయము వ్యాపించియున్నదనియు ఆది తత్వ అభిప్రాయ వనియు అట్టికష్ట అభిప్రాయము అమోఘగారియొక్క యీ పరిపరియొక్క మతముల నంగీకరింపవలెననియు అమోఘగారి సయస్యోద్వేగము ఈ కొందరు సరివాదులయొక్క మన భారతీయ సైన్యోద్వేగి యలకు మత యుద్ధనైర్మణమును చూచి పోగొరగరి ననియు మహానూరుల అల్లుడులకు కరణము లార్థికములేయనియు మినరలో పరిశ్రమలకు వీర్లున్న ప్రభుత్వము మహానూరులకు తెలియునట్టి శాస్త్ర గోత్రాల నెం పకము నలవాటు చేయింపదగుననియు కాసనభ్యులను సైన్యమునినామున మిక్కిలము నవలంబించ గగదనియు, ఒకనేరే మితస్యము కావలె నని కోరినను సరివాదులలోపలిచేయున్న సైన్య భవన్యత్తులకు నవ్వులు కలుగునట్టి తీర్మానములు కావించవగ దనియు భాగవదర్ కర్నల్ కర్నల్ ఆవర్ అగిగారు కావించిన ప్రకటనమును ఆసోసియేటెడ్ ప్రెస్ వారు "న్యూస్ పేపర్" గా పంపియున్నాడు.

శిలాజతు ర సాయన

(రిజిస్టరు చేయబడినది)

"శాస్త్ర సచ్చాస్తి రోగోభయమానవానాం శిలాజతురాయం నజయేత్ ప్రసవ్యా"
"శిలాజతు నున పోగొట్ట బడకుండునట్టి రోగములలోకమునందెచ్చటను లేదు" చరకము.

హిమాలయ ప్రాంతములనుండి తెప్పించిన ప్రశస్తమైన మోహమయితో ఈ సిద్ధరసాయనము అతినిర్మలముగ మావలననే తయారుచేయబడి ఈదేశముందును, అన్యదేశములందును విక్రయింపబడుచున్నది. ఈరసాయనము సేవించుటవలన దేహమునకు రోగకారణములగు వాతపితృతక్కుములను సదా సమానావస్థయందుంచి ఎట్టిరోగమును రానియ్యకుండజేసి సుఖముగ చిరకాలమువరకు జీవింపజేయు అతిసమర్థమగు నిరపాయకరమైన మహావధరాజ మిది యొక్కటియే యని పదే పదేనొక్క చెప్పగలము. ఏరోగమైననుసరే, ఏయితరౌషధములవలన కుదురక మొండిచేరియున్ననుసరే, దీనిసేవనలనకుదరగలదని ధైర్యముతో చెప్పగలను. కనుకనే ఇది ప్రతివారికిని పాణసమానమైనదని దృఢముగ చెప్పబడుచున్నది. ఇది ముఖ్యముగ దెబ్బనొప్పులు, గుండెనొప్పులు, కీళ్లనొప్పులు, నరముల పట్టు, పక్షవాతము, ముద్దవాతము మొదలగు 8 వాత రోగములను, మధుమేహము, బహుమూత్రము శుక్రవస్థము, సగవ్యాధులు మొదలగు 20 మేహరగ్గులను, భయంకరమగుమార్మ, అపస్మాగము, ఉన్మాదము, నానావిధపిత్తివికారములును, అజీర్ణము, అగ్నిమాంద్యము, శూలరోగము, అస్మత్తేమములును, రక్తశోష, దుస్తమగుధాతుత్వము, దగ్ధలము, దగ్ధ, ఉబ్బస (లంగుస్స) పుష్పరోగము, కఫరోగములును, కొరకు, రొమ్ము, ఫిరంగి మొదలగు సుఖవ్యాధులును, పల్లికలు, మచ్చలు, తెల్లబొట్టి, రక్తమండలములు మొదలగు కుష్ఠచర్మవ్యాధులును, ఆకారోగము, భగందరము, గళగండము, గండమాలము, క్లిపద (బోదకాలు) పౌల్వ రోగములును, శ్రీలముకాలశూల (ముట్టునొప్పి) ఋతుకాలముగ్గు, తెలుపు, యెరుపు, మొదలగు ప్రవరరోగములును, సంతానముకలిగి శిశువుపోవుచుండు మృతవంధ్య, గర్భస్రావము, వంధ్యరోగము మొదలగు గర్భశయవ్యాధులును, నపుంశత్వమును తొలగించి సుఖము, సంతోషము, దీర్ఘాయువు నొసరుచుండుక. దేహముందలి రసరక్తాది సమస్త భాతువులును, సమస్తశోషములును, ఇంద్రియములును, మొదలగు చక్కజేసి, మనుజునికి కావలసిన సకల సుఖసౌష్ఠ్యవశకులను ప్రసాదించగల నిరపాయకరమైన విశ్వవధ మిది యొక్కటియే యని చెప్పక తీరదు. కాబట్టి ఈరోగ మా రోగమనక, యేరోగమైననుసరే, యెట్టిరోగములేనివారైననుసరే, దీని నొకసారి సుఖజీవనమును గోరి తప్పకపుచ్చుకొని తీరవలయును.

ఈ 20 దబ్బి రు. 6—0—0 వి. పి. ప్యాకింగు ఖర్చులులేదు.

ఈశిలాజతురసాయనము మావద్దను మాత్రమే లభించును. మరియూ మావద్దకొని విక్రయించు వర్తకులు యేజుట్టవద్ద కూడ, దొరకలదు ఇతరులవద్దయ్యుచున్నచో మావద్దము లభించనేరదని స్పష్టముగ తెలుసుకొని యుండుట మంచిది.

మెస్సర్స్ ఆయుర్వేదరత్న, పండిత, బి. యస్. రావు బ్రదర్స్,
ప్రావైట్టర్లు ఆయుర్వేదావధాలయము, బరంపురం, గంజాం, (ఇండియా)
బ్రాంచి 331, తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు.

తిరుచనాపల్లి

తెలిగ్రాఫు శాఖ

పి.బి.వి. 8:— ప్రభుత్వ తెలిగ్రాఫు శాఖవారు తిరుచనాపల్లి పట్టణముందు శివభోజన విరాటుచేయు పని యందున్నాడు. చాలభాగములందు భూమిలో బుడూ తీగలుచేయబడుచున్నది. సెంట్రల్ ఎక్స్ ప్రెస్ ప్రస్తుత తెలిగ్రాఫు శాఖకుగా వెల్లుడు.

సెంట్రల్ మెంటు అగ్నిసరు

పి.బి.వి. 8:— సెంట్రల్ మెంటు అగ్నిసరుగారు జిల్లాలో నూటికి 20 చొప్పున భూమి ఆరేఖాముఖ ఎక్కవ జేయవలెనని శిఫారసు జేయుచు తిరుచనాపల్లి సెంట్రల్ మెంటు కార్యమును ముగిసినట్లు ప్రకటించినట్లు. ఈయన ద్యోతనమునకు నూటికి 25, 18 క్లి చొప్పున ఎక్కువజేయవలెనని శిఫారసు చేసినట్లున్నాడు. ఈ కార్యము ప్రకారము ప్రభుత్వమువారికి వేరే రు. 881, 184 అవసరము రావచ్చును.

జిల్లా బోర్డులో శ్రీ సభ్యురాలు

మిసెసు కొల్లాబాదురేయి యిది. ఏ ఆ ను శా మె తిరుచనాపల్లి జిల్లా బోర్డులో సభ్యురాలుగా నియమింపబడెను. ఈబోర్డులో ఒక శ్రీ సభ్యురాలు లగుటకు యిదియే మొదటిసారి (ఆ. వె)

అన్నారీ - లజనలిరాయి పాత్తు

అలహాబాదు మహమ్మదీయులు నిరాకరించిరి

హిందీ మహమ్మదీయ సమ్మేళనమునాగూర్చి లజనలిరాయి అన్నారీగార్లు ప్రకటించిన నిజమా 21 వర్ణించుటకు అలహాబాదులో మహమ్మదీయులు బహిరంగభవన జేసిరి. వంగరాష్ట్రమున చేరబడిన నిజమాదాని సమాజముగా నున్నది లజనలిరాయి అన్నారీగార్లు చేసిన నిజమాదాని పరిగ్రహము తీర్మాన మునభూతా మోదించబడెను. (ఆ. వె)

స్టేటురైల్వేలమొత్తము - ఆదాయము

దిల్లీ, పి.బి.వి. 8:—1924 సం॥ జూలై 26 వ తేది రుకు స్టేటురైల్వేల మొత్త ఆదాయము 218 కోట్లు ఈకాలమునకు సరిగా 1922-23 సంవత్సరములో వచ్చినదానికంటే 5 కోట్లు కలుగును (ఆ. వె)

జూ బు లు

పశ్చిమకృష్ణాజిల్లా ఖద్దరుబోర్డు

బెజవాడ

ఈ దినమునకును చేసినవారిని కార్యనిర్వాహకసభ్యునిగా నేర్పాటు చేసికొని సదరు బోర్డుకరవున యీజిల్లాలో ఖద్దరు అభివృద్ధిమిత్తం కావలసిన పనులు నిర్వహింపబడునట్లు సదరు బోర్డు కరవున బెజవాడలో ఒక భాండారము ఖరీదుట చేయబడినది. సదరుబోర్డుతాలూకు సామూహికై రాయి స్వాధీనము చేయకొని పనులు జరుపుటకును, ఏర్పాటుచేసివారు. ఇది వరకు పశ్చిమ కృష్ణాజిల్లా కార్యనిర్వాహక సభ్యులచేత యావత్తు జిల్లాకార్యనిర్వాహక యీ బోర్డువారికి స్వాధీనము చేయబడిన పనులను జరుపుటకును ఈ బోర్డుకరవున భాండారము ఏర్పాటుచేయబడినది. ఈజిల్లాలో కద్దరు అభివృద్ధిమిత్తం కావలసిన పనులను యిచ్చుటకుగాని, పనులను పొందుటకుగాని వలయువారు ఈ భాండారమువద్దకు ప్రతిదినము వుత్తరము 7 X 11 అగాయతు 10 X 11 అవరకు దినకు సంతకముచేసిన వారుయందు గనుక కావలసినవారు కచ్చి యిచ్చుటవచ్చును.

ప్రస్తుతం పనిచేయుచున్న పరిశ్రమలనుబట్టి, ఇంకా స్థాపించునట్లు పరిశ్రమలనుబట్టి గాని కావలసిన సహాయము కోరెయ్యవలయునట్లుగా కచ్చి పద్ధతులు యిచ్చుటచేసి యిచ్చుట చేయబడును. గూడ, బట్టలు, పనులు యీ ప్రోత్సాహముతో అభివృద్ధిపడును. ఏ పరిశ్రమలనుబట్టివై వారయిన కాలాదికమున అజిల్లాలో ఖద్దరుకార్యనిర్వాహక సభ్యులచేత అజిల్లాలోని ఖద్దరుకార్యనిర్వాహక సభ్యులచేత చేయబడును, యీ జిల్లాలో ప్రస్తుతమున్న అన్ని పనులకు ఖద్దరు బాన్సిగా నుండును యిచ్చుటచేయబడును యిచ్చుటచేయబడును. ఈ వ్యవహారము లాభముకొరకు ఏర్పాటు అయినదికాదు గాన ప్రజలకు కావలసిన స్వతంత్రములు వర్తరా యిచ్చుట సరసముగా దొరకును.

అద్దేపల్లి వేంకటగిరిరాధ రామశేషయ్య.

ఆంధ్రదేశము - హిందీప్రచారము

ఆంధ్రదేశమునందు కడచిన అయిదు సంవత్సరములనుండి యుక్తయౌవనావస్థా సమీకరణమువారి కరవున హిందీ ప్రచారము జరుగుచున్నట్లుల వ్రతకాపాతకు లండనుకు వికరము. అట్లుగాక యిప్పుడు ఆంధ్రదేశము తరపున ప్రత్యేకముగా నొకసంస్థ నెలకొల్పబడినది. ఇకముందు యీసంస్థయే ఆంధ్రదేశ హిందీప్రచార సంఘటనభారము వహించును. నూతనముగా నెలకొల్పబడిన సంస్థ ప్రయోగసమీకరణముతో జేర్చిన పిమ్మట ప్రస్తుతమున్న కార్యాలయము నిర్మింపబడి అలహాబాద్ సమీకరణముతో బ్రతికొనబడెను గల ఆంధ్రప్రాంతీయ సమీకరణము ప్రచారకార్య నిర్వహణకు ప్రాధికారమును వహించును. ప్రస్తుతకార్యాలయమునకు సంబంధించిన స్వయంజూగ బ్రచార మొనర్చుచున్న ప్రచారకులు వజీరుల కమితరవున హిందీప్రచారమును నడపించుచున్న సభ్యులు వారు వెంటనే తమప్రచారవివరమును మా కార్యాలయమునకు బంపిన వారు చేయుచున్న ప్రచారమునకు నయన సహాయము చేయవలయును. ప్రతిజిల్లా కార్యనిర్వాహక కమిటీయొక్క జిల్లాలో నెలకొల్పబడిన హిందీప్రచారమును నడపించుచున్నారో యెట్లు పని జరుగుచున్నదో ప్రాధికార వివరములు మాకు ఫిబ్రవరి నెలఖరలోగా నందజేయుదురగాక. హిందీప్రచార మొనర్చు కర్తవ్యముగానున్నవారు దరు దరఖాస్తులు ఫిబ్రవరి 15 లేదీ గోగా బంపుకొనవలయును. అందు వారెవరు యిదివరకు పనిచేసినదియు యెంతకాలము చేసినదియు, వారెవరు హిందీభాషానిర్వాహకము వారెంతవేతనము గోరుచున్నదియు వజీరుల కమితరవున వివరములు కచ్చి (వాయవ్యయుగ). ప్రచారకులను గోరువారు తమ రెండువేతన మియ్యగలగో యెంతమంది విద్యార్థులనుగో మాకు తెలియజేసినయెడల వెంటనే ప్రచారమును ప్రారంభించుదురు. కొందరిననుబట్టి ఒక హిందీవిద్యాలయము గూడ బెజవాడలో నెలకొల్పబడును. కండిల పబ్లికేషన్ కమిటీగా కర్తవ్యములుగా నుండును.

ఆంధ్ర హిందీప్రచార కార్యాలయము బెజవాడ } మోటూరి సత్యనారాయణ మాస్టర్ కేశవరెడ్డి కార్యదర్శులు

శ్రీ ఆంధ్ర రాష్ట్ర ప్రాథమిక పాఠశాల పాఠ్యాంశ సంఘము

తాళ్లపూడి (కృష్ణా)

తృతీయమహాదనసభా ప్రయత్నములు

శ్రీ మహానుభావు విద్యాకాళామంత్రిగారి కృతి పాఠ్యాంశములను ఈ సంఘ తృతీయమహాదనసభ కార్యనిర్వాహకసభ్యుల సహకారమున దిద్దబడిన ప్రత్యేకత్రయము ను సదరు తృతీయ సంఘకార్యదర్శి పంపున సమాఖ్యకులకు. ఈ శ్రీ ఆనంబు నూతనకార్యాచరణ రాజుగారు కార్యనిర్వాహకసభ్యులను ఉపాధ్యాయసభ్యులను ప్రజలను గమనింపగోరి యిచ్చుట ప్రయత్నించెదరు.

శ్రీ మంత్రివర్యుని ప్రత్యేకత్రయము

ఆంధ్ర రాష్ట్ర ప్రాథమిక పాఠ్యాంశ సంఘసభకు నన్ను అగ్రాసమాధిపతిగారు నుండుడొకరు మిత్రులు (వాసిలెట్) నంది కొనివెంటుట మిక్కిలి సంకోచముగా నున్నది. ప్రాథమిక విద్యావ్యాప్తికి దొరకవలయునట్లు తయారచేసిన విధానము యొక్క ముఖ్యంశములు మిగిలినవిగా నున్నందున తెలిసి యుండవలయును. 500 ప్రజలు గల ప్రతి గ్రామములోను బాలికల విద్యాభివృద్ధికి లెక్క బడియుండుట యీ దేశమునకున్న ముఖ్యపరమలలో నొకటి. అందులకును శత్రువృద్ధి ప్రదేశమున కవగమించి గాను పనిచేయుట తగినదిగాను నుండవలయును. పాఠశాలయొక్క ప్రదేశమునుండియే యిచ్చుటలో పనిచేయు సహకారము చేపట్టవలయును. ఈ విధానముయొక్క ముఖ్యములు మేముగా గ్రామవాసులు గ్రామపంచాయితీలు ఈ పాఠశాలలో జోగ్యము కలిగియుండుటయే. వారి గ్రామ బట్టిలో పాఠశాలకు యొక్క ముందు వారి సాఫుక అధికారి అభివృద్ధిని గ్రామజీవమున కవడవలయు ననియు వారికి సచ్చకలెను. అపాఠశాలయందు శత్రువును పాఠశ్రయములో కలిగియుండు అందవు గాని పాఠశ్రయ చట్టక డిప్రీటు ఎక్కువనలో అధికారియొక్కయు ఉపాధ్యక్షులు అధికారి యొక్కయు అనుమతి నొందవలయును. గ్రామములో నీ పద్ధతి మిగిలిన పాఠశాల విద్యాభివృద్ధి నుండివలసినది. ఇది చాలా ఘనకార్యము కొంతకాలమునకు గాని నదిగా కర్వదను. ఈ విధానము నదిగా నమలుతో నెట్టుటకు ఉపాధ్యాయులు గ్రామవాసులు కంఠాయితీలు ఉపాధ్యక్షులతో కలిసి పనిచేయు వాధ్యక పాండవలసియున్నది. తమ లాభమునకే జేయుట యీ యెట్లు ప్రజల సహకారములేనిది యీవిధాన మెంతటి యుక్తమైనదైనను కార్యకారిగా నేరను.

కాబట్టి ఆంధ్ర రాష్ట్ర ప్రాథమిక పాఠ్యాంశ సంఘసభ కావలసినదే. అందుచే అయా ముఖ్యవిషయములు చచ్చించు నపుడు నే నక్కడనుండుటకు నాకు చాల ఆసక్తిగలదు. నే నే తేదిని నిర్ణయించవలను. బట్టెను నెవ్వరే అయిపోయేటకు నాకు సాధ్యకమున చెప్పబడినది.

శ్రీ ఆచంట సుబ్బనారాయణ రాజుగారి హెచ్చరిక

“జిల్లాలో నుండే కట్టుబట్టుములే లేనిదియననభ జను వర్గమున కొనసాగును. ఏమియునో నెలకొల్పబడు యిచ్చుములు చేయవలయును. తాజేల్లిగూడెములో సాక్ష్యపూర్వకమున లేనిదియే ఏలూరులో జరుగవలదు వారుగ ఆచరింపవలయును. రైలుస్టేషన్ అయి యుండవలయును. సభ జరుపుటకు కలగు భారము అది సెరవేయుటకు వలయు సదుపాయములు ఆచరింపవలసి యున్నది. చాల అడకీర్తి పడుటయేగాక వారి నగౌరవపరచివట్టు లుపొందుదు. ప్రాతినిధ్యము నదిగా జిల్లాకు 15 గురియిన నుండవలెను. కాగిత్రగ నాచరించి పనిచేయును.”

వైశ్యులను చదివి మహాసభలు డిశంబరునెలలో జరుగక పోవుటకు కారణములను, మా ప్రయత్నములను ఉపాధ్యాయులు కొంతకాలమున గ్రహించి సభ్యులను వెంటనే నిర్వాహము చేయవలసినదని పోదరాపాధ్యాయులను పార్థింపచున్నాడను.

తెన్నేటి వేంకటకామేశ్వరరావు,

కార్యదర్శి.

బాలికాహిందీపాఠశాల - కాకినాడ

గాంధీమహాత్ముని విమలదల

గాంధీమహాత్ముని విమలదల 1-8 లేదీ ఉదయమున తర మంతయు (బాకినది, మా పాఠశాలయందలి బాలికలు ఈ సం గది విమలదల నే తమసంతోషమును తెలియచుచు ప్రార్థనల సల్పిరి. సరిగా 12 గంటలకు గంగాభాగీరథిసూర్యారాశి దివ్యుని ముచ్చుగాను మా పాఠశాలకు వచ్చిరి. బాలికలు తొగ హిందీభాషలో గాన మొనర్చిరి. పిమ్మట గో. భా. సుబ్బయ్యగారు గాంధీమహాత్ముని విమలదలను గూర్చియు, బాలికల భావకర్తవ్యమును గూర్చియు సమాజ గాంధీమహాత్ముల పదవినువలయు ముచ్చటి చిరి పిమ్మట తెనగుభాషలో గాంధీ మహాత్ముని గూర్చి మ గళగీతముల పాడిరి. వారి విమలదల కారణముగా నాటి మధ్యాహ్నము పాఠశాల మూతబడినది.

గుమ్మడిదల దుర్గాబాయియ్య.

కాకినాడతాలూకా కార్యనిర్వాహకసంఘ కార్యనిర్వాహక సభ

కాకినాడ తాలూకా కార్యనిర్వాహకసంఘ కార్యనిర్వాహక సభ కాకినాడలో 18-2-24 లేదీ బుధవారము మధ్యాహ్నము 12 గంటలకు స్వరాజ్య ఆఫీసులో జరుపబడును. సభ్యులందఱును తప్పకవచ్చి యందు కార్యచరణమును గురించి ఆలోచింపవలసియున్నది. కావున సభ్యులందఱును తప్పక దిద్దబడిన విషయములను గూర్చి సభ్యులందఱును దేవేపి సభ దిద్దబడినవిగా నది గింప గో. చున్నాడు.

విషయములు 1. 1924 సం. జనవరినెల లెక్కలను ఆమోదించుట. 2. కో ఆపరేటివు బ్యాంకులో సామును తీసి కొనుటకుగూర్చి. 3. ఆర్థికవిషయములగుర్చి; సామును వసూలుచేయుటకుగూర్చి. 4. రాట్టలు, మాడి, యెరులు, కడల్లు కరై రాయి సమైచియుటకు గూర్చి; రాట్టలు, శేత పరిశ్రమల అభివృద్ధిగూర్చి కార్యనిర్వాహకసంఘము నిశ్చయించుటకుగూర్చి. 5. హిందీప్రచారకులను నియమించుటకు గూర్చి. 7. ఇతరవిషయములు.

పారుపూడి సత్యనారాయణ,

కాకినాడతాలూకా కార్యనిర్వాహకసంఘ కార్యదర్శి.

రహస్యవిప్లవము. అర్జునమును డిటెక్టివునవల ఆంధ్రదేశమున నిట్టినవల యిదివరకు వెలువడలేదు. దిక్పట శోభితము. క్యాలికోబైందు. 274 పుటలు. నెల రు 1-8-0. ఆంధ్రప్రచారిణీ గ్రంథనిలయము. కాకినాడ.

ది కృష్ణాడిప్రీక్టు కో-ఆపరేటివు బ్యాంకు లిమిటెడ్ బందరు

కృష్ణాడిప్రీక్టు కో ఆపరేటివు బ్యాంకుతాలూకా కర్నూటినుండి కర్మకవిద్యను ఈ కృష్ణాజిల్లాలోనే అభ్యసించు విద్యార్థులకు కొన్ని వేతనము లిచ్చుటకును గనుక కావలసినవారు ఫిబ్రవరి 10 వ లేదీ బంపుక దరఖాస్తు కెట్టవలెను.

కోరికవారికి దరఖాస్తు సమకాలము పంపబడును. భో. పట్టాభి నీతా రామయ్య, కార్యదర్శి.

చుండుకు నూనె నెల సీసా 1-కి రు 0-6-0 వి. పి. సహా 0-11-0 ఈ నూనెను రాచిన చుండు పొట్టురాలుట, జిల, గోకురు పుండ్లు మొదలగునవి మానును. దీనివలన వెంట్రుకలకు హానిగలుగక చక్కగ బెరుగ గలదు అమ్మతాంజనం డిప్రో, మదరాసు - బొంబాయి.

వృత్తాంతలేఖలు

కావలి

(స్వకీయవిలేఖరి)

ఫిబ్రవరి, 4:—నూ గ్రామ కాంగ్రెసు కమిటీవారు, ఖడ్గ రుద్రప్రసాదులను కేయించి, గతముగా విడిచివేయమన్నాడు. పీరి కార్యాలయమున విఠరంగులచేరలు, రెవిన్యూ, గుడుగుడ్డలు, ధోరణులు దొరకును, శ్రీ గుంటూరు వెంకటసుబ్బయ్యగారు, కాంగ్రెసు కమిటీకవులు ప్రచారముగా సంఘము చున్నారు. విశేషములతోపాటు తేదీ 4 కాంగ్రెసు కార్యక్రమము జరుగుచున్నది.

చిరుతపులి

గతవారముననుగు నొకచిరుతపులి నూ గ్రామమునకు రావలసి 9 గంటలపాటును తప్పిచున్నది. గ్రామములో బ్రాహ్మణపీఠిక రెండురాత్రులు వరుసగా వచ్చినది. గ్రామము లందరూ కడుపుబిజి చెందియున్నారు. వచ్చిపోయిన తర్వాత గ్రామములు యేర్పడి దానిని కాల్చి కయిల్చి సాగజాడని యూరకున్నాడు.

రాజ్గోలు

(ఒకవిలేఖరినుండి)

రాజమండ్రి తాలూకాబోర్డు

ఫిబ్రవరి, 5:—ఈబోర్డు విభజన సమస్య కమిటీలందు సంచలనము కలుగజేసింది. రాజమండ్రి తాలూకాబోర్డు కేంద్ర రాజమండ్రి, రాజోలు, అచలపురం తాలూకాలు చేయున్నవి. ప్రజలు ప్రతితాలూకాను ప్రత్యేకబోర్డు కాలెం నిబంధించుచున్నారు. ఇట్లుండ, కడపిన బంబు 17-6 లోని ప్రస్తుతపు తాలూకాబోర్డు విధిచే నివారణ లేదు. నూచించు తీర్మానమున, తాలూకాబోర్డువారు గావించిరి. అదిచేత తాలూకాబోర్డు వోట్లకు సభలనుచేసి తాలూకాబోర్డు తీర్మానమును ఖండించుచు, వెంటనే బోర్డును విడదీయాలి కను తీర్మానమును గావించుచున్నారు. ఇట్టిసభలలో మొదటిది అచలపురం, రాజోలు తాలూకా వోట్లకులన యీతాలూకాలోని ముంగండ గ్రామములలో గావించుచున్నది. దానికి టిక్కిన వెంకటరెడ్డి గారు అధ్యక్షత వహించిరి. రెండవసభ అంతర్వేది పాలెం ఫిర్యాదుల ఆచరణయతులచే గావించుచున్నది. మూడవది రేపు సమావేశము కానున్నది.

ఎలిమెంటరీపాఠశాల ఉపాధ్యాయులు

రాజమండ్రి తాలూకాబోర్డు ఉపాధ్యాయులు తమ తేజమును వెంటనే ముట్టచీపుటవలె చాలాచిక్కుటకు చాలించుచున్నారు. వారికి బోర్డువారు యిచ్చు జీతములు చాలా తక్కువగా నున్నవి. గ్రామీణి సంస్కృత శిక్షణకుల జీతములు కొన్ని పాఠశాలలకు జనమరిమాణాంతరము సమాపించుచువుడు చేరినది. కావున తాలూకాబోర్డువారు యిచ్చిన కేంద్రీకీకరినెలాఖరు కాగానే వారిజీతములు క్షురగా కంటించిన ఉపాధ్యాయులు సౌఖ్యము నొందెదరు.

నగరం పోస్టు ఆఫీసు

ఇది యీ తాలూకాలోని పోస్టు ఆఫీసులలో పెద్దదిగా నున్నది. ఇంతటివరకు ఒక్కయి:చేరి పుంకయ్య చక్క పెట్టుచున్నాడు. ఇంతటినుండి మరియొక గురుస్తా ఏర్పాటు చేయబడినటుల తెలియుచున్నది. ఈ ఆఫీసులో మనిషిగ్గు, పొర్నిలు డిపార్టుమెంటులలో ఎక్కువగా నియుండును. తమ గెలలో యీ ఆఫీసుకు వచ్చు మామూలు మనిషిగ్గు మాలమున యియ్యకులనన సాము నలుబదివేలకు తక్కువ వద్దందని తెలియుచున్నది. కాకినాడలో పెద్దాఫీసునకు నైస యింతయెత్తును లేదని. నగరం డెల్టాలో ప్రజలలో, మహమ్మదీయులు, క్రైంది బాతులవారు తమ జీవితములోని ఎక్కువ కాలమును బర్మా చేకూర్చు పనివిధము లగు వర్తకసంబంధమైన పనులలో గడపెదరు. అందుచేత రెంటివార్తకాఖ నగరం పోస్టు ఆఫీసునకు ఆత్మావశ్యక మైనది. ఇదివరలో పోస్టువాస్తవ జనరలుగా నున్న రెండో రెండో గారు నగరం ఆఫీసును తొలించుటకు యీ విషయమును గ్రహించి, రెంటివార్తకాఖ క్షురగా స్థాపించుట ఆవసరమని చెప్పి, ఏర్పాటులు కావించెద మని. ప్రజలు

గాంధీమాసము

ఈగాంధీమాసము ప్రాముఖ్యముగా ఖడ్గరుమాసము

వర్సింగు కమిటీవారును, అఖిలభారత ఖాదీసంఘము వారును, జేతములో ప్రతిపురుషుడును ప్రతిస్త్రీయును ఖాదీ ధరించునట్లు చేయుటకు గొప్ప ప్రయత్నమును గావించవలెనని విజ్ఞప్తి చేసియుండిరి. జేతములో జరుగుచున్న ప్రస్తుత విచిత్ర పరిస్థితులబట్టి చూచిన యీవిజ్ఞప్తికి తగినరీతి నే ప్రజ లాచరింపవచ్చునని నమ్మకము కలుగును. కాని ఇ జేతము నెరవేరవలెనని సాధారణముగా ప్రజలలో ప్రబలుచున్న ఉత్సాహమునకు తోడు వివిధకాంగ్రెసు సంఘములుకూడ సరియైన పద్ధతులతో ప్రయత్నములుచేసిపని చేయవలెను. కావున యిప్పుడు ప్రజలలో కలిగిన యుత్సాహమును కార్యకారి యగుటకు వెంటనే ఆలోచించి తగినపద్ధతుల నేర్పరచుట మనకు చాల అవసరము.

మనము చేయవలసియున్న పని ద్వివిధము. ప్రథమమున ఒకప్రక్క ఖడ్గరువలననే విదేశీవస్త్రములను బహిష్కరింపవచ్చుననియును, అందువలన జేతమునకు ఆర్థికస్వతంత్రముచే మార్గల దనియును, వేరొకప్రక్క ఖడ్గరువలననే జేతములో ఆసేతు హిమాచలము నికృష్టావ ముచేకూరి, ఏ క దీ తుతో సత్యాగ్రహము నవలంబించి మనము మన గమ్యస్థానమును చేరవచ్చుననియును ప్రజలకుచూపి ఖడ్గరుపనియొక్క రాజకీయప్రాముఖ్యతను ప్రజలు తెలిసికొనునట్లు తీవ్రమైన ప్రచారమును సలుపవలెను. ఈప్రచారముతో పాటు, పీలైనయెడల సాధ్యమైనంత తక్కువధరలో చేయగలిగినంత సొగసుగాచేసి చాలకాలము మనునట్టి ఖడ్గరును ప్రతిమనుజునకును దొరుకునట్లు చేయుటకు ఏర్పాటు గావించవలెను. ఈపనిసమకూర్చుటకు నేను కొన్ని నూచన లిచ్చుచున్నాను. వీనికి కాంగ్రెసు కమిటీవారును, రాష్ట్రీయ ఖాదీ సంఘములవారును వారికేవలమైన మార్పులను జేయవచ్చును. కాని వెంటనే చర్యనడిపించి గాంధీమాసమున మన ఉద్దేశ్యము తగురీతిని నెరవేరునట్లు చూడవలెనని ప్రార్థించుచున్నాను.

1 ప్రచారము

(ఎ) ఆయాస్థానములలోగల ఆంగ్లేయు, జేకాభాషావత్రికల సహకారమును సంపాదించి ఖరీదుతో సంబంధములేకుండ ప్రతివారము ఖడ్గరును ధరింపవలెనని ఆవసరమును ప్రజలకు నమ్మనట్లు దినదినమును యీకార్యక్రమ విషయములను ప్రచురింపుచుండవలెను.

(బి) రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘములవారును ఖాదీ సంఘములవారును, స్థానిక ప్రధాననాయకులు వచ్చేనెలలో బయలుదేరి, చుట్టుప్రక్కల పట్టణములకు పల్లెటూరు బోయి ప్రతి గృహమునకు యీఖడ్గరు సందేశమును తీసికొనిపోవునట్లు యేర్పాటుచేయవలెను.

(సి) ఈప్రచారమును, పనినిచేయుటకు ఖాదీవలంబియులను ఆనెలకు మాత్రము చేర్చుకొనవలెను.

(డి) ఇం కొక విధమున ఖడ్గరుసందేశమును అందజేయుటకు వీలులేనివోట్లకు కరపత్రములద్వారాను గోడల కంటించు పెద్దనెద్ద నోటీసుల ద్వారాను కటముల ద్వారాను అందజేయవలెను.

(ఇ) ప్రచారము చేయునప్పుడు కఠినముగాను దౌర్జన్యముగాను మాట్లాడుకూడదు. సానుభూతితోను దయతోను మాట్లాడినపని నెరవేరునుగాని కఠినముగాను వేరొకోళముగాను మాట్లాడిన పనిచెడును.

(ఎఫ్) రాష్ట్రీయఖాదీసంఘమువారు జేతభక్తిగల స్త్రీల ద్వారా ప్రచారము సల్పుటకును ఖడ్గరుసందేశమును యింటింటికి గొంపోవుటకును ఖడ్గరును పీఠులలో అమ్ముటకును స్త్రీవలంబియుల చేర్చుకొనుటకును ఏర్పాటు చేయవలెను.

తవాలా అధికారులకు చాలా విన్నపములు వుండి, ఇప్పటికింక ఫలితము తెలియలేదు.

అంతర్వేది రథోత్సవము

ఈ రథోత్సవము యీ నె 18-వ తేదీన జరుగును. దీర్ఘ వాసులు 12-వ తేది ఉదయపు మొదలు 21-వ తేది పార్లమెంటు వరకు నుండెదరు. ఈ సందర్భమున, ప్రహసేన చేయుటకు యిచ్చుటి కాంగ్రెసు సంఘమువారు ఏర్పాటులు కావించుచున్నాయి పశ్చిమగోదావరి, గోదావరి జిల్లాలనుండి నాయకులందఱుమండి వివిధకళలును ఆహ్వానించుచున్నారు. వీనికి శ్రేయముగ భావము వన ఏర్పాటు చేయుచున్నాడు.

జుక్కరు సుబ్రహ్మణ్యంగారు

వీరు యీ నెల 20-వ తేదీన జగ్గి: కర్నాటకం తాలూకా మహాజనసభ అధ్యక్షత వహించి కన్నడిగము యిచ్చుటి చేచ్చెరి.

(జి) గట్టిగా ఖడ్గరును పలుకుబడిలోనికి తీసికొని వచ్చుటకు రాష్ట్రీయ ఖాదీసంఘమువారు దేవాలయముల మఠముల జేతస్థానముల సహాయమునంపాదించుటకు ప్రయత్నింపవలెను.

(హెచ్) వసుకుట ఆను ప్రాచీనప్రసిద్ధకళను మనదేశ స్త్రీలకు ఒసంగుటకును,గృహకృత్యములనువీడి స్త్రీలను ప్యాక్టరీలకుబోవు ఆవసరములనుండి విముక్తులజేయుటకును ఆర్థికముగాను సాంఘికముగాను ఖడ్గరు సహాయముజేయునట్లు గావించజుడుచున్నది. కావున రాష్ట్రీయఖాదీసంఘములవారు నిరుపేద రాండ్రగు తమ సోదరీమణులనిమిత్తము జేతములోని స్త్రీలందఱును చేతితోవడకిన నూలతో తయారుచేసిన బట్టల నే ధరింపవలెనని జేతస్త్రీలకు విజ్ఞప్తి చేసికొనవలెను.

(ఐ) వచ్చే గాంధీదినమున ఖడ్గరునుస్త్రుల ధరించియే పాఠశాలలకు కళాశాలలకు పోవలెనని విద్యార్థులు తీర్మానించుకొనవలెను.

(ఐ) ఖడ్గరు జనులందఱు అవలంబించునట్లు చేయుటకై ఆమాసమున యూరేగింపులు భజనముండలములు, మేళములు ఏర్పాటు చేయవలెను.

(కె) ముఖ్యస్థానములందు ప్రవర్తనములు ఏర్పాటుచేయవలెను.

(ఎల్) రాష్ట్రీయ ఖాదీసంఘములవారు, అఖిలఖడ్గరు లేక స్వదేశీస్త్రోలతో ఖడ్గరు ప్రదర్శించుటకును తగినట్లు ప్రకటించుటకును ఏర్పాటు చేసికొనవలెను.

(ఎం) నమ్మకమైనఖడ్గరును సరియైనధరలకు అమ్మునట్టి డిపోలు, స్టోరలు, విజన్సీలు, వీనియొక్క పేరులపట్టికలను వ్రాసి రాష్ట్రీయ ఖాదీసంఘములవారు ప్రకటింపవలెను.

(యె) ఖడ్గరును నిలువజేసి వారిదగ్గర నన్నవారికి సరియైన ధరలకు ఖడ్గరునిచ్చునట్లును అవసరమై సాధ్యమైనయెడల ఆరువుకుగూడ యిచ్చునట్లును ఏర్పాటుచేయుటకై రాష్ట్రీయ ఖడ్గరుసంఘములవారు జేతభక్తిగల ఘనములకు వర్తకులకు, ప్యాక్టరీలకు, వ్యాపారులకు విజ్ఞప్తులను పంపవలెను.

(2) ఖడ్గరుదొరుకునట్లు చేయుట

(ఎ) గాంధీమాసమున ఆయాస్థానములందుగల ప్రజలకు చాలినంత నమ్మకమైన ఖడ్గరు ఆయాపట్టణములలోను ప్రదేశములలోను కలదాయని రాష్ట్రీయకాంగ్రెసుసంఘములవారును ఖాదీ సంఘములవారును విచారణచేయవలెను.

(బి) ఆయాప్రదేశములందుగల ప్రజలకు చాలినంతఖడ్గరు లేనటువంటి జిల్లాకాంగ్రెసుసంఘములవారికిని ఖాదీ సంఘముల వారికిని రాష్ట్రీయఖాదీసంఘములవారు సప్లముజేయునట్లు ఏర్పాటు చేయవలెను.

(సి) ప్రజలకు ఖడ్గరుసప్లముజేయుటకు కొన్ని ప్రదేశములలో కాంగ్రెసుసంఘములుగాని, విజన్సీలుగాని, డిపోలుగాని లేనిస్థానములందు చిన్న ఖడ్గరు డిపోలను పెట్టుటకు గాని లేక బాధ్యతగలిగి యుద్యమమునకు సానుభూతిపూర్వుల సహాయము చేయగల ఏవర్తకుని యింటగాని లాయరు యింటగాని తదితరుల యింటగాని ఖడ్గరును నిలువజేయుటకు రాష్ట్రీయ ఖాదీసంఘము వారు ఏర్పాటుజేయవలెను.

(డి) ఇంటింటికీలిగి వారివారి ప్రదేశములలో ఖడ్గరు నమ్ముటకుగాను వలంబియులను చేర్చుకొనుటకై చిన్న ఖడ్గరుసంఘములవారిని రాష్ట్రీయ ఖడ్గరుసంఘమువారు పిలువవలెను.

(ఇ) ఈ పనినిజేయుటకై ఎక్కువమంది పురుషులను స్త్రీలను జేర్చుటకు ఖడ్గరునమ్ముట లాభకారిగను కులాసగను ఉండునట్లు రాష్ట్రీయఖాదీసంఘమువారు కొన్ని పద్ధతులను కనుగొనవలెను.

(ఎఫ్) రాష్ట్రీయ ఖాదీసంఘమువారు కొన్ని కొన్ని వోట్ల యొక్కవై నఖడ్గరును స్వాధీనపరచుకొని, అక్కడక్కడ తయారైన ఖడ్గరుదొరకనటువంటి ప్రదేశములకు పంపుచుండవలెను.

(జి) ప్రచారముచేయుటవలనగాని ఖడ్గరును నిలువజేసి అమ్ముటవలనగాని యీకార్యక్రమములో సహాయముజేయుటకై దేశముయొక్క ఆర్థిక లేక రాజకీయవిముక్తికై పనిచేయుచున్న సంఘములయొక్క గాని మరియే యితర యేర్పాటులయొక్కగాని సానుభూతిని రాష్ట్రీయఖాదీసంఘమువారు సంపాదించవలెను.

అర్థము

ఈపనులను ఆచరణలో తెట్టుటకై నిధులను సమకూర్చుటకు రాష్ట్రీయఖాదీసంఘమువారు విరాళములుగా గాని లేక వడ్డీలేని, అప్పలిచ్చుటగాగాని సహాయముచేయు మని అన్నివిధముల రాజకీయాభిప్రాయములవారిని అడుగవలెను.

ఈ విషయమున నేను మీకు యేవిధమైన సహాయము నైనను చేయగలనని తోచినయెడల నాకార్యాలయ చిరునామాను వ్రాయవలెను. ఆశ్రమము, సబర్బి.

కాంపు, బెల్గాము, శంకరలాలు జి. బ్యూంగరు, 5-2-24. అఖిలభారత ఖడ్గరుసంఘము.

చెన్నపురి బజారుధరలు

ఫిబ్రవరి 11 వ తేదీ సోమవారము

(1) తానెములు

తానెములు కా 1-కి రు 45.0-0	తానెములు	55.0
మీసము	బస్తా	మొదలు
మీసము తానెములు ,, వ 45 గలది	రు 12.0-0	14.0 0
తానెములు ,, దీటా	,, 16.8-0	17.0 0
దీటా ,, దీటా	,, 16.8-0	17.0 0
రాగులు కా. 164 బస్తా 1-కి	,,	8.8 0
మొదలు	,,	23.0-0 24.0-0

(2) కత్తి తానెములు

కత్తి తానెములు బస్తా 1-కి 205 రు	12.0-0	రు 18.4
తానెములు ,, దీటా	,, 10.8-0	10.12-4
తానెములు ,, దీటా	,, 12.8-0	12.18-0
మీసములు ,, దీటా	,, 12.0-0	12.12-0
కలకలు ,, దీటా 164	,, 1.4-0	7.8-0

(3) నూనె వస్తువులు

నూనె తానెములు కా 1-కి	రు 170.0-0	175.0-0
తానెములు కా 1-కి	,, 14.0-0	26.0-0
కొండాపురం. వేరు తానెములు కా 1-కి	,, 60.0-0	62.0-0
యెర్ర తానెములు	,, 55.0-0	58.0-0
వేరు తానెములు కా 1-కి రు 148 మి. నూనె 185		
అయిదము నూనె కా 1-కి	రు 150.0-0	

(4) చిల్లర వస్తువులు

చిల్లర వస్తువులు కా 1-కి	రు 210.0-0	
చిల్లర వస్తువులు ,,	రు 165.0-0	170.0-0
మిరపకాయలు (గుంటూరు) కా 1-కి రు 90.0-0	105.0-5	
గుంటూరుపాండుకట్టు నీలిమయం ముఖం 1-కి రు 45, (0		
కాళహస్తి పాండుకట్టు ,,	రు 60, 70	
తెలుగు కా 1-కి	రు 50.0-0	65.0-0
శివరంధ్రం కా 1-కి	రు 85.0-0	56.0-0

(5) ఇనుము

ఇనుము రంధ్రం కా 1-కి	రు 82.0-0	88.0-0
చదరం	,, 84.0-0	85.0-0
రంధ్రం	,, 86.0-0	44.0-0

(6) లోహములు

తెండి 100 కులంకు	రు 78.0-0	82.4-0
బంగారము, కులంకు 1-కి	రు 24.8-0	25.0-0
నవరం 1-కి		16.4-9
ఇత్తడి కా 1-కి	రు 272.0-0	275.0-0
రాగి దీటా	రు 814.0-0	816.0-0
అపాకా చెక్కర బ 1-కి	రు 55.0-0	55.10-0

(7) రంగులు ఆలిజరైను

ఆలిజరైను	20 డిగ్రీలు	రు 110.0-0
నోట్ల వస్తువులు		

కథలపుస్తకములు.

బొక్కక్కటి 4 అణాలు.

1 బాలనీతికథలు, 2 నూరు వినోదకథలు
3 రేచుక్క వగటిచుక్క కథలు, 4 యుక్తికథలు
5 మర్యాదరామన్నకథలు, 6 తెనాలిరామలింగని
సోద్యకథలు, 7 నిజమైన కాశీమజిలీలు 1 భాగము
1-8-0, 2 భాగము 1-8-0, 8 బర్మీకథలు 0-8-0,
పంజాబుకథలు 0-12-0. వలయువారు:-

మంజువాణి ముద్రాక్షరశాల, ఏలూరు.

గురునాథ ఔషధాలయము

దేశీయ ఔషధములు, ధాతుభిక్షి హెచ్చించును. అతిమాత్రము
మూత్రవాహనము సంబంధించి వ్యాధులు, నెర్రోగము
మొదలగువాటిని అనుభవముగా వాడుచేయును. మలబద్ధమును
పారద్రోలి, ఆలిని హెచ్చించును. పిత్తసంబంధమైన వ్యాధులు
వాయు, కఫము మున్నగువాటిని ఖండించును. ఇతన్నియొగాక
తేనెమునకు బలమును, మంచితక్తమును యిచ్చుటలో దీనికి సమా
ప్తమైన టానిక్ ఏదీయులేదు. స్వస్థము, ఆరోగ్యము, వాయుము,
ముక్త మొదలగు భస్మములు యందు చేరియున్నవి. సమస్త
కర్మమును పారద్రోలుచుండు దీనికి సమానమైన దేదీయు లేదు.

15 దినములు తేనెమునకుల బుడ్డి 1-కి రు, 8-0-0

1074 వి. ఎస్. ఎస్. ఎస్. ఎస్. ఎస్. ఎస్.

14, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

శ్రీ మహాపాధ్యాయ వేదం
వేకటరామశాస్త్రిగారిచే రచింపబడిన
“ప్రతాపరుద్రీయ” నాటకమున
గొప్ప పోటీపరీక్ష

ఈ రాజోపు ఏకీకరణమున లయకును. పతాప. యు
గంధర్వ, విద్యాకాధ, చెరుము, జనార్దన, వేద, వల్లిభూమల
కు వరక కంకణాదులను, మొత్తమున రాగున్న సమాజమునకు
వేదాధిపతి (రు. 150 నొసగుచు) వివరములు యందునుండు
మనవిజేసికొందును. “సమాజములవారే, గ్రంథకర్తను
దీయు, కృష్ణాకర్తెరుగారి నుండియు అనుభవించవలయును.”
క్రిందవ్రాయబడి యి. రు. నామాకు పంపెమునకు నిజ
దలచిన, యారదాంధ్రరాష్ట్రమునందలి (పాడరాబాదు
రాజ్యలోని తెలుగు జిల్లాకుమార్) నాటకసమాజము
లవారు జాబువ్రాసిన సకలము మనవిజేసికొందును.
(సవేశరమును రు 40- అధికపక్షము నాలుగు సమాజములైన
మరాఠీ, పంపెమున పాగింపకు. తమ తమ యుక్తములను
యాచిసోదనే, అట్టి కేషికాఫారములను, ఆదనరమును ఇతర
గంకతులను సమర్పించుకొందును. ఏకట్టముననో ఏహామనో
ఈవక్రికా ముఖముననే యందునుండు తెలియజేయుగలను.

జమ్మలమడక పూర్ణానందం, c/o వేదాంతం
శంభుశాస్త్రిగారు గవర్నరుపేట, బెజవాడ.

క్రిష్ణాపుగర్ వర్క్సు, లిమిటెడ్
మచిలీ పట్టణము

మచిలీపట్నంలో యాకంపేసీవారిపల్ల నూతనంగా స్థాపిం
చబడిన శుభవార ఫ్యాక్టరీ తయారైనది. యందులో స్వచ్ఛ
మైన శుభవార చేయబడుచున్నది. యాశుభవార అనేక వో
ట్లకుపంపబడు చున్నది. విదేశములనుండియు శుభవారకుగని
యీశేషములో యితర వోట్ల తయారయ్యే శుభవారకుగని
యిది ఏదీనముతోను తీసిపోక చాలా శ్రేష్ఠతరముగా వుండు
న్నది. యందులో మొదట వారీచేయించబడిన పేర్లు యవస్థను
పూర్తికాబడినది. యింకా వారీకొన్ని పేర్లు వారీచేయబడు
ఈ వర్క్సుల జరిగిన దైక్షర్ల మిటింగులో నిర్ధారణ కాబడినం
దైన యిప్పుడు పేర్లు వేకువవేలకి కొంత అవకాశము ఏర్ప
డుటకు కార్యమైనది. యిదియున్న కర్మలోనే పూర్తికాబడు
ను. అనేక ఎలక్ట్రీసి పేర్లు యిప్పుడడ నేరవు. కావలసినకాద
కర్మపడవలెను. వివరములు కంపెనీ ఆఫీసుకు వ్రాసి తెలుసు
కొనవలయును.

క్రిష్ణాపుగర్ వర్క్సు, లిమిటెడ్
తపాల పెట్టె నెం 11 మచిలీపట్నం

మా ఆజీరనివారిని

పులితేంపును, అజీర్ణము మొదలగు నవి
కొద్దికాలమునుండియు, లేక బహుకాలమునుం
డియు పున్నప్పటికిని, బాధతోకూడ నున్నప్పటికిని
తప్పక కుదురును. మంచిజీర్ణ శక్తిని, ఆకలిని కలిగిం
చును. పిత్తము, మలబద్ధకము మున్నగువాటిని
రూపుమాపును. ఔషధమును సేవించుటకు మిక్కిలి
రుచిగా నుండును. ఆజీర్ణ వ్యాధిగలవారు ప్రతి
యొక్కరు దీనిని వాడుట మంచిదని అనేకవైద్యులు
సలహా నిచ్చియున్నారు. బుడ్డి 1-కి ధర రు. 3/-
కావలసినకాద ఈదిగుర విలాసమునకు ఆర్డరులు శుభవారయను.

శ్రీ కృష్ణ బ్రదర్స్.

3361 తపాలపెట్టె నెం. 166.
323, తంబుకెట్టి ఏథి, మద్రాసు.

కపవారి

సీసా 1-కి రు. 1.0-0 వి. పి. సహా రు 1-6-0
దగ్గు క్వాసకోశములను బలహీనతలన ఏర్పడును.
ఇది అనేకవిధములు శ్రేష్ఠములన ఏర్పడిన దగ్గు. కిరకాలమున
ప్రయించు దగ్గు. క్వాసకోశముల నూత్న నాళములందు
ఏర్పడుదగ్గు. ఉబ్బునము, తుయదగ్గు దగ్గుకు సేవించవలసిన
యందు దగ్గు విధమును బట్టి యుండును.
అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

సవిన గ్రంథములు సవిన గ్రంథములు
అచ్చగుచున్నది. అచ్చగుచున్నది.
ఇతిహాస గ్రంథములు ఆంధ్రదాన యంధిట్టి గ్రంథము లిదివరకులేవు
గ్రంథకర్త:- వేలూరి సత్యనారాయణగారు చెర
సాలావాస మనుభవించుచు వ్రాసిన గ్రంథములు
వరాసు విప్లవము

మహాత్మ మైన విషయము. “సంకర్త మై, మృదుమధుర మై
గంభీరముగై లి ఇతి హాస ప్రసిద్ధులగు మహాత్ముల జీవితము
లతో నలరారునది.
పరాక్ ప్రభులు దుష్టవిరుద్ధక పోరాటమును బరిమార్క
శిల్ప స్వాతంత్ర్య సమరమునవల్లి దిగ్విజయమును బడసినదియు,
పరాక్ ప్రభులు భూమకును, దమయేలియు, నగులూ యొన్నపా
లనెట్లు శిరశ్చేదమునల్లి ప్రజాస్వామికమును బ్రతిష్ఠించినదియు
గంభీరముగై లి ఇతి వర్ణించబడినది.
లూ యీ భూపాలమేరిలవలకు శిరశ్చేదన కృతాంతము
చాస్తేలుదర్ల విధ్వంసకథనము, అబలా సంకర్తుల దిగ్విజయాయాత
కార్తె వీర యోధితీయజి, స్వాతంత్ర్యదేవి పాదములకడ, తనయు
కురుల బలిదాన మొనరిగిన సాహసవిధానము, పరాక్ ప్రభుల రణ
ప్రాధి, వారల ప్రజాస్వామిక సంరక్షణకై వారలొనర్చిన రణప
రంధరము, వారల స్వాతంత్ర్యరాంధ్ర, మిరాజో, దాంబన;
మారటు, కోబప్పేర, మున్నగు పరాసు విప్లవవీరుల శాశ్వతమైన
స్వాతంత్ర్యము, యందు చిత్రించబడినవి. వరాకు దేశకరుల
చిత్రపటములు గలవు.

రెం 0-14-0 మాత్రమే 800 ప్రతుల గ్రంథము

స్వాతంత్ర్య విజయము

ఇందు యిటాలియా, కొరియా ద్వీకల్పముల యందును,
అమెరికా, విర్మాయు, ఇంగ్లాడు, పోలండు, రష్యా, హంగేరి,
హాలెండు, చీనా, ఇండియా రాజ్యములయందును కేగిన స్వాతంత్ర్య
వ్యవహారములు భావగర్భితముగై లి ఇతి వర్ణించబడినవి మాజీ
గారి వాల్మీ ఆలెంజియండా లాధీశ్వరుడు, దీక్షిరా మాక్విస్సీ,
సవ్యటుసేన; రి. తాంతియూటోపి, టిక్విభాయిమున్నగు; జో
ధారకుల చరిత్రలందు చిత్రంపబడినవి. స్వాతంత్ర్యము సభిలషించు
ప్రతి భారతమాత బిడ్డను జదివి తీరవలయును

రెండు సంపుటములు సంపుటము రెం 0-12-0

తేకపిరుల శిరపటము అందును.
మేనేజరు ఆంధ్ర గ్రంథాలయ వ్రెస్సు బెజవాడ
లేక
గ్రంథకర్త ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసు కార్యాలయము
బెజవాడ

సక్సన్ దంతచూర్ణము
ఈ చూర్ణము దేశీయవస్తువులతో తయారు చేయబడినది.
కళ్ల సంబంధమైన వ్యాధు లన్నిటిని పోగొట్టును.
దబ్బి 1-కి 2 అణాలు. డబ్బా 1-కి రు 1-4-0.
టి. ఎస్. స్వామినాథశాస్త్రి,
2 ఎ. ఆలంగాతా పిల్లవీధి, తిరుల్లి క్కేడి, మద్రాసు.

రత్న పురుషలేహ్యం
కుక్షవస్తమకు రత్నక రత్నించుక. బలహీనకపోగొట్టి, బల
ము కలిగించును. కుక్షమేహమువల్ల కచ్చినదగ్గు, మాత్ర కొగము
అకూడా యాచుండువల్ల కగ్గును. కుఖవ్యాధులకులన చెదీనరక్త
మును వాగుకరచును. కే రు 3-4-0.
శగ లేహ్యం
ఏకాశకగనైన కగ్గిండు అవ్వకరమందు. కధ్యములేదు,
దబ్బి రు 1-8-0 అ.

పట్టాభిరామవైద్యశాల
రాయవరం- గోదావరిజిల్లా.

బడికిపోవు పిల్లల తండ్రుల
కొక వరప్రసాదము
మా “ఎమట” పుకలను తెల్ల హానునుండి
క్రింద కడవేసినను పగులనే పగులవు. 1
ఈ దిగుర తెలిపినవారికి వ్రాసి తెప్పించుకొనవచ్చును.
Messrs T. H. Khanna
22, Linga Chetty Street, Madras.

అమృతాంజనము

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపొట్ట బాపును, సార్వభౌమపుల బారదోలును, వాపుల రూపుమాపును బెణకుల భేదించును పోట్ల బోగొట్టును కీళ్ల నెప్పుల బారదోలును దగ్గురు తగ్గించును దురదను తొలగించును. వేలకు వేలు విక్రయము.

కఫహరిచూర్ణము

విన్నదబ్బి 1-కి 0-9-0 (6 డబ్బీల మందుగలది) 1-కి రూ 2-0-0
ఈ చూర్ణము వానాశికలచే వేయబడినది.
వగ్గు, ఉబ్బునము, కాపిస, శైత్యజ్వరము మొదలగువానికి మిగుల ఉపయోగించును. దీని వెంటసంయోగింపట మంచిది.

జీర్ణరసాయనము

అర్హములన భుజించిన కనువులు రక్తమునకు సరిగా మారవు. అజీర్ణము మిగిలిన రోగములకు కారణము. దీనివలన జీర్ణరోగము లందు రసప్రావము క్రమముగ కలిగి దుర్బల మేర్పడి ఆయువు క్షీణించును. 26 మార్తల డబ్బి వెల రూ 1-4-0.

జ్వరహరి

సీసా 1-కి వెల 0-12-0. వి. పి. సహా 1-2-0
జ్వరహరిని అయిదుపూటలు నేదించిన పట్టు విడుపు జ్వరములు. చలి పురాణజ్వరములు మొదలగు సమస్త జ్వరములు మానను. అమృతాంజనము డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

బలహీనము, నరముల బలహీనము

రక్త హారి

మొదలగు వాటికి.

Deschiens' syrup

నిరపును ఉపయోగించును.

ఇది, ఆరోగ్యమును, బలము, నియంత్రణపడియు, 30,000 వైద్యులు అభిప్రాయించుచున్న వాని. దీనివల్ల, పొంద
అను మార్పును, గమనించుము. ఎక్కడను చిక్కును.

Delightfully Refreshing.

For
Health
and
Beauty.

“ERASMIC”

SOAPS & PERFUMES.

“ERASMIC” Perfumers, LONDON. PARIS.
To Be Obtained From All Stores & Dealers.

సాక్ష్యపు వెంకటాచలపంపితులుగారి లోకామయహర కస్తూరిమాత్రలకై బహుబహిస
వేస వేలు యోగ్యతాపత్రికలలో కొన్నిటిని ఈ దిగువ తెలిపియున్నాము.

(1) మ. చాక్లెట్ క్రాఫ్టర్, డెల్టా ఆయుర్వేద యూనివర్సిటీ గ్రాడ్యుయేటు, ఎన్. జె. ఇన్ స్టిట్యూటు ఆఫ్ నైస్సు యూనైటెడ్ స్టేట్స్ లో ఆఫ్ ఆమె కా. ఎ. ఎ. ఆఫ్ ది కాంటిని ఇన్ స్టిట్యూటు లండన్, కన్ కల్టింగు కమిటీ, ఎసియర్ లెన్. 2 వారాలు:— మీ లోకామయహర కస్తూరి మాత్రలను ఉపయోగించిన దానిలో క్యాన్సర్స్, క్యాన్సర్స్, అజీర్ణము, మలబద్ధము ప్రక్కల నొప్పి, కడుపునొప్పి, జ్వరములు, పిల్లలయిబ్బులు మొదలగునవి గుణమైనవి.

(2) మ. వి. ఎ. అచ్యుతా పు, సీనియర్ డక్టర్, కాంటిని కమిషనరు, మైసూరు కలెక్టరు మెంటు, మైసూరు మీసే రయారచేయబడుచున్న లోకామయహర కస్తూరి మాత్రలను సేవ ఉపయోగించియున్నాను. విక్రీతి నుబాహునన్నది

(3) మ. కే. కే. విశ్వనాథ కనికర్ విష్ణు చక్ర డిస్పెన్సరీ, 9-41 వీధి బాక్స్ బహారు, రంగూను. బర్మా. మీ లోకామయహర కస్తూరి మాత్రలు, నాకను, నాకద్దకు వచ్చుచున్న రోగులకును, సంపూర్ణమైన

(4) మ. లార్ సెంగు, మీసే, కబ్ అస్టియన్ సర్జన్ సిరోహి, రాజపుటానా. కృష్టి నిర్మించి.) మీ లోకామయహర కస్తూరి మాత్రలను సేవ ఉపయోగించుచున్నాను. చాలనివబాగానున్నది. రతనము 12 సేనలనుకుంపును. బుద్ధి 18 థర 0-4-0, 6 బుద్ధు 1-4-0 పోస్టరర్చు చేస.

సాక్ష్యపు వెంకటాచలపంపితులు, వైద్యశాలాధికారి, ప్రధాన వైద్యులు,
శ్రీ సీతారావు వైద్యశాల, మైసూరు.

ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము

ఈ అత్యుత్తమంలో జర్మనీ గారడి, యోగ్యము నా నైలానునము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము మంత్రకాస్త్రము, భూతైద్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చీట్లడిక కిమి ములు విశిష్ట విశేషవిద్యలు గలవు. ఇంకే గాక మనుష్యుని మాయముచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, జీవముతో నమాధియగుట, కరీములని రలకాయచేత మాటలాడుచుట, భూమిపైన గజముయెత్తున గాఢిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా నిల్పుట మొదలగు విశిష్టములు అనేకము లున్నవి. ఈ గ్రంథ మును చదివిన అత్యద్భుతముగా మేజిక్ చేయగలరని గ్యారంటీ యిచ్చుచున్నాము. దీని వెల రూ 4-0-0 లు. (211898-8)

డి. ఆర్. జనార్దనరావుగారు, లింగం, గుంటూరుజిల్లా, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం.

చాకులు - తాళములు

మంగళికత్తులు.
అంధసోదరులచే చేయబడినవి. కేలంబు.
కంటే ఫరలకాటలగుట క్రాయము.
బి. వెంకటేశ్వర్లు అండ్ కో లిమిటెడ్
కట్టర్లు అండ్ లాక్ మేకర్స్ etc.
8081 పెద్దాపురం. (గోదావరిజిల్లా)
తెలిగ్రాఫిక్ అడ్రెస్: “ఇంద్రజాల” పెద్దాపురం
అందరును వాడతగిన

మామదన మంజరి టానిక్ మాత్రలు

పిటినివాడుకుచే అయిదున్ను, అంధము, ఆరోగ్యము మొదలగునవి. కృత్రిమమును, అన్ని రకముల వ్యాధులకు ఎట్టి స్థితిలో నైనను మంచిగుణము నిచ్చును 40 మా గల బుద్ధి 1-కి థర 1 వైద్యవిద్య కావలసినవారి క్రాసిన ఉచితముగా పంపబడును.
రాజవైద్య నారాయణజీ కేశవజీ
27 వైశాలబహురోడ్డు, మద్రాసు.

దేహము

అందువిషయమున అపరిమిత మగు జాగ్రత శ్రేయస్కరము. అట్లు ఆరోగ్యము కరమానంద ముని ఎల్లరున్నూ చెప్పబడ్డారు కదా, ఇందుకు గాను ఆతింకనిగ్రహము, తిండి, మద్యము క్రమం 32 కి రూపము
మాత్రలు చిన్నివి గాని అమృతగుణములు
• వాటిల్లురు. 219
సర్వమునకు గాను:—
ఆతింకనిగ్రహ మౌషధాలము
126 (రాజ్య, కవికా) అని వాయండి.